

TINERII NEET ÎN REPUBLICA MOLDOVA

O analiză a inegalităților
și oportunităților de integrare
educațională și profesională

European
Social
Charter

Charte
sociale
européenne

TINERII NEET ÎN REPUBLICA MOLDOVA

*O analiză a inegalităților
și oportunităților de integrare
educațională și profesională*

Raportul a fost elaborat de către
Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare,
în mod specific:

Alina Andronache
Natalia Covrig
Alexandra Ermolenco

*Opiniile exprimate în această lucrare
sunt responsabilitatea autorului(ilor)
și nu reflectă în mod necesar politica oficială
a Consiliului Europei.*

Acest raport este elaborat
în cadrul Planului de acțiuni
al Consiliului Europei
pentru Republica Moldova
pentru 2021-2024 și al proiectului
„Consolidarea dreptului la muncă
în Republica Moldova”
care este cofinanțat de către
Agenția Austriacă de Dezvoltare
și Consiliul Europei.

Reproducerea fragmentelor
(până la 500 de cuvinte) este autorizată,
cu excepția scopurilor comerciale
atâta timp cât integritatea textului
este păstrată, fragmentul nu este folosit
în afara contextului, nu oferă informații
incomplete sau nu induce în eroare
în alt mod cititorul cu privire la natura,
domeniul de aplicare sau conținutul textului.

Textul sursă trebuie întotdeauna
menționat după cum urmează
„© Consiliul Europei, anul publicării”.

Toate celelalte solicitări privind
reproducerea/traducerea integrală
sau parțială a documentului trebuie adresate
Directoratului Comunicare, Consiliul Europei
(F-67075 Strasbourg Cedex
sau publishing@coe.int).

Altă corespondență cu privire
la acest document trebuie adresată
Departamentului Drepturi Sociale,
DGI, Consiliul Europei,
F-67075 Strasbourg Cedex
sau social.charter@coe.int.

Design-ul și layout-ul copertii:
Tipografia Centrală
Poze de pe copertă: © Shutterstock
Tipărit la Tipografia Centrală

© Consiliul Europei, noiembrie 2024

CUPRINS

INTRODUCERE	5
SUMAR EXECUTIV	7
PROFILUL TINERILOR NEET	9
ACCESUL TINERILOR NEET LA EDUCAȚIE	17
PARTICIPAREA GENERALĂ LA STUDII	17
EDUCAȚIA FORMALĂ	19
EDUCAȚIA NON-FORMALĂ	24
ASPIRAȚIILE DE ÎNVĂȚARE	26
ACCESUL TINERILOR NEET LA MUNCĂ	27
EXPERIENȚA PROFESIONALĂ A TINERILOR NEET	27
PERSPECTIVELE DE ANGAJARE	30
ACCESUL LA SERVICIILE DE SUPORT ÎN ANGAJARE	33
RECOMANDĂRI	36
METODOLOGIE	49

ABREVIERI

ANOFM – Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă

BNS – Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova

EUROSTAT – Biroul de statistică al Uniunii Europene, responsabil pentru publicarea de statistici și indicatori de înaltă calitate la nivel european

IÎPT – Instituție de învățământ profesional tehnic

MEC – Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova

NEET (Not in Employment, Education or Training) – Tinerii care nu sunt angajați, nu urmează un program de educație formală și nu participă la activități de educație non-formală sau informală

ODD – Obiectivele de Dezvoltare Durabilă

OIM – Organizația Internațională a Muncii

PIB – Produsul Intern Brut

INTRODUCERE

Accesul tinerilor la educație și angajare este una dintre prioritățile globale ale Guvernelor, în special în contextul în care există încă anumite dificultăți în integrarea acestora în sistemul de învățământ și pe piața muncii, ceea ce determină o valorificare scăzută a potențialului tinerilor. Pentru a surprinde mai bine situația tinerilor, în special inactivitatea și vulnerabilitatea acestora pe piața muncii, atât organizațiile internaționale, cât și actorii instituționali folosesc din ce în ce mai mult conceptul de tineri NEET.

Tinerii NEET (Not in Education, Employment or Training) reprezintă o categorie demografică tot mai îngrijorătoare în contextul socio-economic global. Aceștia sunt tineri care nu sunt angajați, nu urmează un program de educație formală și nu participă la activități de formare profesională. Fenomenul NEET este complex și influențat de o serie de factori economici, sociali și culturali care variază de la o regiune la alta. Un număr mare de tineri NEET reflectă nu doar dificultăți individuale, ci și probleme structurale ale economiei unei țări, indicând o subutilizare a capitalului uman tânăr și potențiale consecințe negative asupra dezvoltării economice și sociale pe termen lung. Acești tineri riscă să devină deconectați de pe piața muncii și de la sistemul educațional, ceea ce poate duce la excluziune socială și la dificultăți pe termen lung în cariera lor.

Legea nr. 105/2018 cu privire la promovarea ocupării forței de muncă și asigurarea de șomaj:

Tineri NEET – tinerii în vârstă de 15–29 de ani, care nu fac parte din populația ocupată, nu studiază/învață în cadrul sistemului formal de educație și nu participă la niciun fel de cursuri sau alte instruirii în afara sistemului formal de educație.

Legea nr. 215/2016 privind tineretul:

Tânăr/ă – persoană cu vârsta cuprinsă între 14 și 35 de ani.

La nivel mondial, tinerii NEET constituie o proporție considerabilă a populației tinere. Conform unui [raport](#) din 2023 al Organizației Internaționale a Muncii (OIM), aproximativ 20% dintre tinerii cu vârste cuprinse între 15-24 de ani sunt clasificați ca NEET. Această proporție variază semnificativ între diferite regiuni. În economiile emergente și în țările în dezvoltare, cum ar fi regiunea sub-sahariană, procentul tinerilor NEET poate ajunge până la 30%, în timp ce în economiile dezvoltate din Europa de Vest și America de Nord, ratele sunt mai scăzute. În Uniunea Europeană, procentul tinerilor NEET a fost de aproximativ 11% în 2023, conform [Eurostat](#).

Indicatorul NEET este un concept important care surprinde o gamă largă de vulnerabilități în rândul tinerilor. Atingând problemele părăsirii timpurii a sistemului educațional, a șomajului și descurajării pe piața muncii, statutul NEET evidențiază, de asemenea, problemele tinerilor care sunt angajați în muncă familială, în muncă casnică și de îngrijire pentru autoconsum, fiind, prin urmare, neremunerați. Consecințele ratei înalte a NEET sunt duble. În primul rând, la nivel individual, absența atât din educație, cât și de pe piața muncii sporește riscul sărăciei și de inactivitate economică pe termen lung. În al doilea rând, la nivel de țară, rata înaltă a NEET determină pierderi în ceea ce privește oferta de muncă neutilizată, productivitatea mai scăzută și PIB mai redus.

Crizele din ultimii ani au sporit inegalitățile pe piața muncii. În timp ce eforturile de dezvoltare și reducere a sărăciei și schimbările în normele de gen din ultimele două decenii au îmbunătățit perspectivele generale

ale femeilor și bărbaților tineri, impactul pandemiei și a crizei economice care a urmat a diminuat aceste eforturi, sporind vulnerabilitatea tinerilor pe piața muncii. Pe lângă consecințele sociale precum excluziunea, discriminarea, privarea, emigrarea, fenomenul NEET în rândul tinerilor duce la costuri economice semnificative. Astfel, se estimează o pierdere de circa 1,2% din PIB în țările UE, unde rata NEET nu depășește media pe regiune (14,8%), și peste 2% din PIB în țările cu o rată NEET care depășește 20%. În Republica Moldova, unde ponderea tinerilor NEET depășește cu mult media țărilor UE, iar economia țării este într-o criză profundă, pierderile sunt substanțiale. Având în vedere atât potențialul, cât și necesitatea de a consolida contribuția tinerilor la dezvoltarea economică și socială viitoare, angajamentele mondiale față de Obiectivele de Dezvoltare Durabilă au subliniat necesitatea unei educații de calitate sporită, oportunități mai mari de formare și inițiative pentru creșterea nivelului de ocupare a tinerilor.

Reducerea ratei tinerilor NEET a devenit un obiectiv global, care se regăsește în cadrul Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă 2030. Ținta 8 „Promovarea creșterii economice susținute, incluzive și durabile, a ocupării depline și productive și a muncii decente pentru toți” include două obiective: (i) până în 2030, asigurarea cu locuri de muncă decente și productive pentru toate femeile și bărbații, inclusiv pentru tineri și persoanele cu dizabilități, precum și asigurarea remunerării egale pentru muncă egală pentru bărbați și femei, și eliminarea tuturor formelor de discriminare bazate pe sex sau alte criterii, (ii) până în 2020, reducerea substanțială a ponderii tinerilor care nu sunt încadrați pe piața muncii, în educație formală sau instruire (NEET).

În acest context, este crucial să înțelegem de ce unii tineri devin NEET și care sunt principalii factori care îi plasează în această categorie. Acest raport își propune să exploreze în detaliu cine sunt tinerii NEET în Republica Moldova, să identifice barierele care îi împiedică să se integreze pe piața muncii sau în sistemul educațional și să propună soluții pentru îmbunătățirea situației lor. Scopul acestei analize este de a contribui la dezvoltarea unor politici și programe eficiente care să sprijine tinerii NEET în tranziția lor către o viață activă și productivă.

Raportul a fost elaborat de către Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare, cu scopul de a analiza situația tinerilor NEET în plan educațional și profesional, cu un accent sporit asupra tinerelor din această categorie. Raportul se bazează pe datele unui sondaj reprezentativ pentru populația de tineri NEET din Republica Moldova, realizat de către Magenta Consulting în perioada iunie-iulie 2024.

SUMAR EXECUTIV

Deși Moldova are cea mai ridicată rată a tinerilor NEET din regiune, aceasta tinde să scadă în ultimii ani. Potrivit datelor [Biroului Național de Statistică](#), rata NEET pentru grupul de vârstă 15-29 de ani a scăzut de la 31,2% în 2020 la 20,3% în 2024. În ultimii ani, autoritățile au intensificat eforturile de sprijinire a acestui grup, contribuind la îmbunătățirea generală a situației. Implementarea documentelor strategice naționale precum Strategia Moldova 2030, Strategia Tineret 2030 și Strategia Educația 2030, dar și extinderea programelor ANOFM au avut un impact semnificativ în atenuarea inegalităților economice cu care se confruntă tinerii.

Rata NEET în rândul fetelor este mai mare, comparativ cu băieții. Conform datelor BNS, cea mai pronunțată diferență de gen se observă în grupul de vârstă 15-34 de ani, unde rata NEET pentru fete este de 31,2%, comparativ cu 17,8% pentru băieți. Această disparitate poate fi atribuită unor factori sociali, economici și culturali care limitează accesul fetelor la oportunități educaționale și profesionale. Femeile au tendința de a rămâne în statutul NEET pentru perioade mai lungi comparativ cu bărbații. Totodată, acestea sunt preponderent implicate în îngrijirea familiei, iar bărbații NEET sunt, într-o pondere mai mare, șomeri.

Tinerii NEET preponderent se regăsesc în mediul rural (51,8%). Această discrepanță poate fi explicată prin accesul limitat la oportunități educaționale și de angajare în zonele rurale, unde infrastructura și resursele sunt adesea insuficiente. Lipsa de investiții în aceste regiuni contribuie la excluderea socială și economică a tinerilor. Din perspectivă educațională, tinerii care au finalizat doar studii gimnaziale sunt cel mai predispuși să devină NEET, confirmă datele sondajului realizat în rândul tinerilor NEET.

Sursele de venit ale tinerilor NEET sunt dominate de sprijinul financiar din partea soților sau altor membri ai gospodăriei. Datele sondajului arată că cel mai frecvent raportată sursă de venit este salariul soțului/soției (50%). Aceasta reflectă dependența de veniturile partenerului/ei, sugerând o vulnerabilitate economică, explicată prin dificultățile de a accesa piața muncii sau de a continua educația.

Majoritatea tinerilor NEET care au întrerupt studiile (dețin cel mult studii liceale) nu intenționează să revină în sistemul educațional. O bună parte dintre tinerii care actualmente nu sunt încadrați pe piața muncii sau în studii (formale sau non-formale) au un nivel educațional foarte scăzut. Potrivit datelor [Biroului Național de Statistică](#), 36,6% dintre tinerii NEET cu vârsta cuprinsă între 15-34 de ani au finalizat doar studii gimnaziale.

Capacitatea financiară, responsabilitățile familiale și relevanța studiilor sunt principalele bariere care împiedică tinerii NEET să continue studiile formale de specializare. Datele sondajului realizat în rândul tinerilor NEET arată că pentru 40% dintre aceștia costurile educației depășesc posibilitățile lor financiare. Această situație este cel mai mult resimțită în mediul rural. Responsabilitățile familiale sunt principala barieră a femeilor în calea învățării, în timp ce pentru bărbați – relevanța studiilor. Divizarea inechitabilă a sarcinilor de îngrijire pune o povară disproporționată asupra femeilor, acestea fiind adesea în situația de a renunța la carieră și oportunități de dezvoltare personală și profesională. Pe de altă parte, bărbații renunță la studii din motivul inutilității și relevanței scăzute a acestora.

Tinerii NEET nu consideră studiile profesionale a fi utile și adaptate la realitatea actuală, această tendință fiind mai mult observată în rândul celor din mediul urban, cu venituri medii spre înalte și nivel înalt de studii. Modul de organizare a studiilor profesionale determină interesul scăzut pentru învățare. Potrivit sondajului, peste 6% dintre tinerii NEET consideră că sistemul actual de învățământ este prea rigid și nu oferă suficientă flexibilitate.

Interesul tinerilor NEET pentru studii non-formale este mai mare, comparativ cu studiile formale.

Ponderea tinerilor care nu-și doresc să urmeze studii în contexte non-formale este de peste două ori mai mică, în raport cu cei care nu sunt interesați să obțină studii formale de specializare (35,2% față de 78,6%), arată datele sondajului. Cu toate acestea, la nivel general, mai puțin de 10% dintre tinerii NEET au fost antrenați în educația non-formală.

Majoritatea tinerilor aflați în statutul NEET dețin experiență anterioară de muncă.

Datele sondajului arată că 77,5% dintre actualii tineri NEET au fost angajați în trecut, dintre care: 45,4% au fost angajați oficial, 23,2% - neoficial, iar 8,9% au avut experiența de a fi angajați și oficial, și neoficial. Fiecare al treilea tânăr NEET, care a fost încadrat anterior în muncă, a activat în sectorul privat ca muncitor calificat sau necalificat. Tinerii NEET au preponderent experiență de muncă în domeniul de vânzări/ comerț, construcții și alimentație publică. Jumătate dintre tinerii NEET invocă mărimea salariului drept motiv al renunțării la locul de muncă. În același timp, 40,2% dintre tinerii NEET au fost nevoite să se retragă de pe piața muncii din cauza responsabilităților de familie.

Cea mai mare parte a tinerilor NEET intenționează să se angajeze în timpul apropiat (peste 80%).

Tinerii ar prefera să activeze în profesii feminizate (considerate a fi caracteristice mai mult femeilor) precum servicii de înfrumusețare, vânzări/comerț, educație și îngrijire a copiilor, alimentație publică și servicii de curățenie, acestea fiind profesii adesea prost plătite. Tinerii, pe de altă parte, ar prefera să lucreze în construcții, agricultură, transport și logistică, tehnologii informaționale, business și administrație, râvnind la profesii mai bine plătite și mai mult caracteristice bărbaților. Pentru a se angaja, tinerii NEET consideră că trebuie să-și dezvolte abilitățile de comunicare, iar tinerii NEET au nevoie să-și dezvolte abilitățile tehnice specifice unui domeniu.

Serviciile ANOFM sunt foarte rar accesate de către tinerii NEET.

Doar un tânăr din patru s-a adresat vreodată la ANOFM după suport în angajare. Cei care au accesat serviciile Agenției, au beneficiat cel mai mult de indemnizația de șomaj și informarea despre piața muncii. Deși rata de adresabilitate a fost scăzută, nivelul de satisfacție a tinerilor față de serviciile de care au beneficiat din partea Agenției înregistrează o tendință pozitivă, toate serviciile ANOFM fiind considerate a fi utile. Totodată, în cadrul sondajului, tinerii susțin că un program de lucru flexibil este foarte util pentru a te încadra în câmpul muncii, în special pentru părinții cu copii mici.

PROFILUL TINERILOR NEET

Rata tinerilor NEET în Moldova înregistrează o constantă scădere în ultimii ani. Deși aceasta a suferit anumite fluctuații între anii 2019-2024, se observă o tendință generală de îmbunătățire a situației, potrivit datelor BNS. În 2019, rata NEET pentru grupul de vârstă 15-29 de ani era de 27,4% (19,4% bărbați și 35,5% femei), reducându-se până la 20,3% în primul trimestru al anului 2024 (16,5% bărbați și 24% femei). În cadrul grupului de vârstă 15-34 de ani se atestă o tendință similară, rata NEET scăzând de la 30,8% în 2019 la 24,9% în trimestrul I 2024, cu o ușoară creștere doar în 2020, aceasta fiind explicată prin impactul economic al pandemiei COVID-19, care a afectat în special tinerii. Această dinamică sugerează efectele pozitive ale programelor și proiectelor implementate de către ANOFM și partenerii de dezvoltare. În ultimii ani, autoritățile au intensificat eforturile de sprijinire a acestui grup, contribuind la îmbunătățirea generală a situației. Rata tinerilor NEET în Republica Moldova a înregistrat o tendință pozitivă datorită mai multor factori. Implementarea documentelor strategice naționale precum Strategia Moldova 2030, Strategia Tineret 2030 și Strategia Educația 2030 a avut un impact semnificativ. Aceste strategii includ obiective specifice pentru susținerea tinerilor NEET prin creșterea veniturilor, atenuarea inegalităților economice și reintegrarea în sistemul educațional. În plus, ANOFM a extins programele de consiliere profesională și formare, facilitând astfel integrarea tinerilor NEET pe piața muncii.

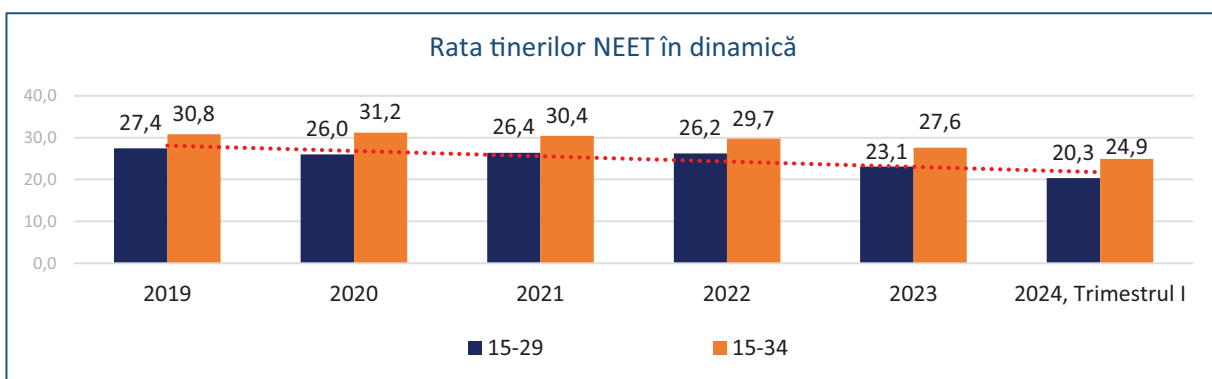

Figura 1. Tendința ratei tinerilor NEET în Republica Moldova, %

Sursa: Biroul Național de Statistică

Moldova are cea mai înaltă rată a tinerilor NEET din regiune. În timp ce țările din Europa de Vest și Scandinavia, cum ar fi Norvegia, Suedia și Elveția, prezintă rate scăzute ale tinerilor NEET, indicând un sistem mai eficient de incluziune a acestora, țările precum România, Italia și Grecia continuă să aibă rate ridicate, ceea ce sugerează dificultăți persistente în ocuparea forței de muncă tinere (Eurostat). În Republica Moldova, deși s-au înregistrat progrese în ultimii ani datorită documentelor strategice naționale și programelor ANOFM, rata NEET rămâne cea mai mare în comparație cu alte țări.

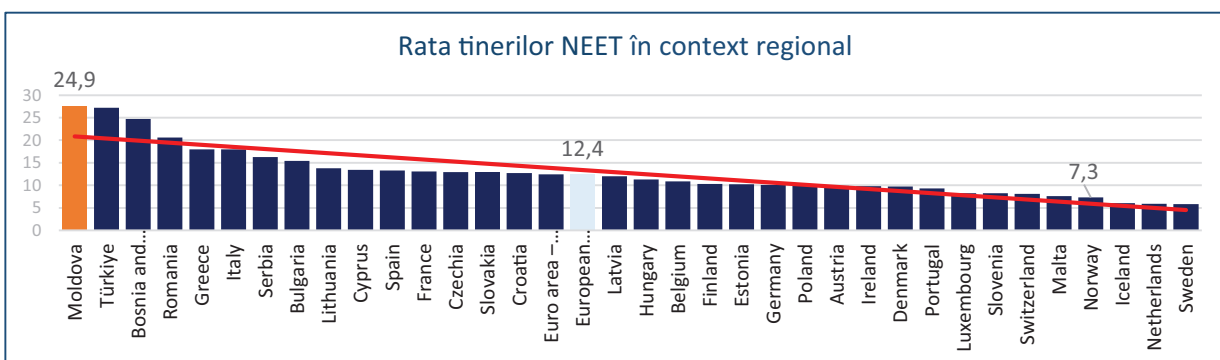

Figura 2. Tendința ratei tinerilor NEET 15-34 de ani, în context regional, %

Sursa: Eurostat

Rata tinerilor NEET crește semnificativ pe măsură ce aceștia înaintază în vârstă. Graficul de mai jos oferă o perspectivă detaliată asupra distribuției tinerilor în funcție de participarea lor la educație, formare profesională și muncă. Conform datelor [BNS](#), din numărul total al tinerilor cu vârsta cuprinsă între 15-34 de ani, 24,9% sunt NEET (74,2 mii), 30,1% sunt implicați în educație sau formare profesională, în timp ce 35,1% sunt angajați în câmpul muncii. Peste 6% dintre tineri sunt plecați peste hotare la muncă sau în căutarea unui loc de muncă. În cadrul grupului de vârstă 15-19 ani, majoritatea tinerilor (87,7%) sunt antrenați în educație sau formare profesională, rata NEET fiind foarte mică (2,9%). Aceasta sugerează că, la această vârstă, o parte dintre tineri sunt încadrați în sistemul obligatoriu de învățământ (studii gimnaziale), iar altă parte pune accent pe dobândirea de competențe și pregătirea pentru piața muncii. În grupul de vârstă 20-24 de ani situația se schimbă esențial - proporția tinerilor implicați în educație/formare profesională scade cu 50 p.p. (ajungând la 36,8%), în timp ce ponderea tinerilor NEET crește semnificativ la 21,8%. Acest lucru indică o perioadă critică de tranziție în care tinerii au finalizat anumite studii (cel mai adesea un nivel relativ scăzut) și întâmpină dificultăți în integrarea pe piața muncii. În grupul de vârstă 25-29 de ani și 30-34 de ani, rata NEET se ridică la peste 30%. Aceasta indică o problemă persistentă de integrare a tinerilor adulți pe piața muncii, care necesită intervenții strategice și politici adecvate. Cele mai mari îngrijorări sunt legate de creșterea constantă a ponderii tinerilor NEET pe măsură ce înaintază în vârstă și de procentul scăzut al celor care combină educația cu munca. Este esențial să se implementeze politici care să sprijine tinerii în tranziția de la educație la piața muncii și să se asigure accesul acestora la oportunități de formare profesională continuă. În plus, trebuie acordată o atenție deosebită tinerilor din categoriile de vârstă mai mari, pentru a preveni excluderea lor socială și economică.

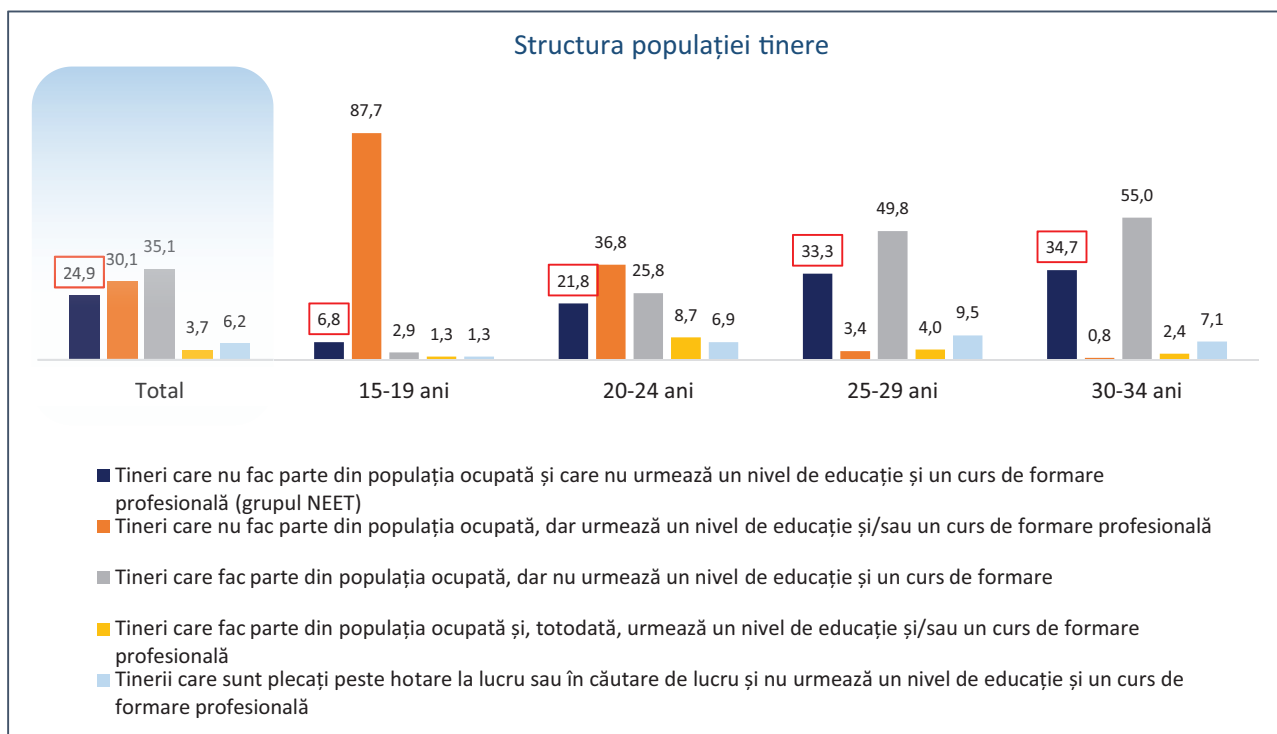

Figura 3. Structura tinerilor după categorii și grupuri de vârstă, trimestrul I 2024

Sursa: Biroul Național de Statistică

Indiferent de vârstă, majoritatea tinerilor NEET sunt femei. Analiza ratei tinerilor NEET pe grupuri de vârstă și sexe relevă două tendințe esențiale. Prima tendință indică faptul că grupa de vârstă 15-34 de ani înregistrează cea mai mare rată NEET, situată la 24,9% (a se vedea figura 4). Aceasta sugerează că tinerii din această categorie de vârstă întâmpină cele mai mari dificultăți în integrarea pe piața muncii și în sistemul educațional, în mare parte fiind cei care prioritizează familia și sarcinile casnice. A doua tendință semnificativă este disparitatea de gen, evidențiind că rata NEET este mai mare în rândul fetelor, indiferent de vârstă. Cea mai pronunțată diferență de gen se observă în grupul de vârstă 15-34 de ani, unde rata NEET în rândul fetelor este de 31,2%, comparativ cu 17,8% în cazul băieților. Această disparitate poate fi atribuită unor factori sociali, economici și culturali care limitează accesul fetelor la oportunități educaționale și profesionale.

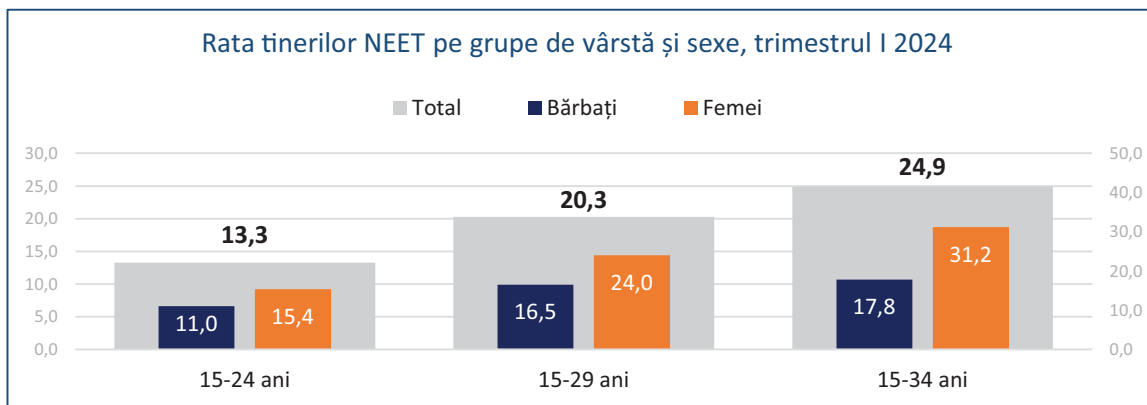

Figura 4. Tinerii NEET pe grupuri de vârstă și sexe, trimestrul I 2024, %

Sursa: Biroul Național de Statistică

Tinerii cu nivel de educație gimnazial sunt cei mai predispuși să devină NEET, în mod special femeile tinere. Graficul de mai jos prezintă structura tinerilor NEET în funcție de vârstă și nivel de instruire, evidențiind diferențe semnificative între bărbați și femei. În grupul de vârstă 15-24 de ani, bărbații cu instruire gimnazială reprezintă 38,5%, în timp ce cei cu instruire profesional tehnică secundară este de 26,7%. Tendințe similare se atestă și în următoarele categorii de vârstă, ceea ce sugerează că doar o treime dintre tinerii NEET (indiferent de grupul de vârstă) a finalizat studii profesionale, care le-ar permite încadrarea calificată pe piața muncii. Procentul bărbaților NEET cu instruire gimnazială este semnificativ mai mare în toate categoriile de vârstă. La femei, tendințele sunt similare, însă mai accentuate. În grupul de vârstă 15-24 de ani, femeile cu instruire gimnazială reprezintă 57,9%, iar procentul scade la 38,3% și 37,9% pentru grupurile de vârstă 15-29 de ani și respectiv 15-34 de ani. În rândul femeilor, ponderea celor cu instruire profesional tehnică post-secundară non-terțiară și liceală este relativ mică, în comparație cu alte nivele de instruire.

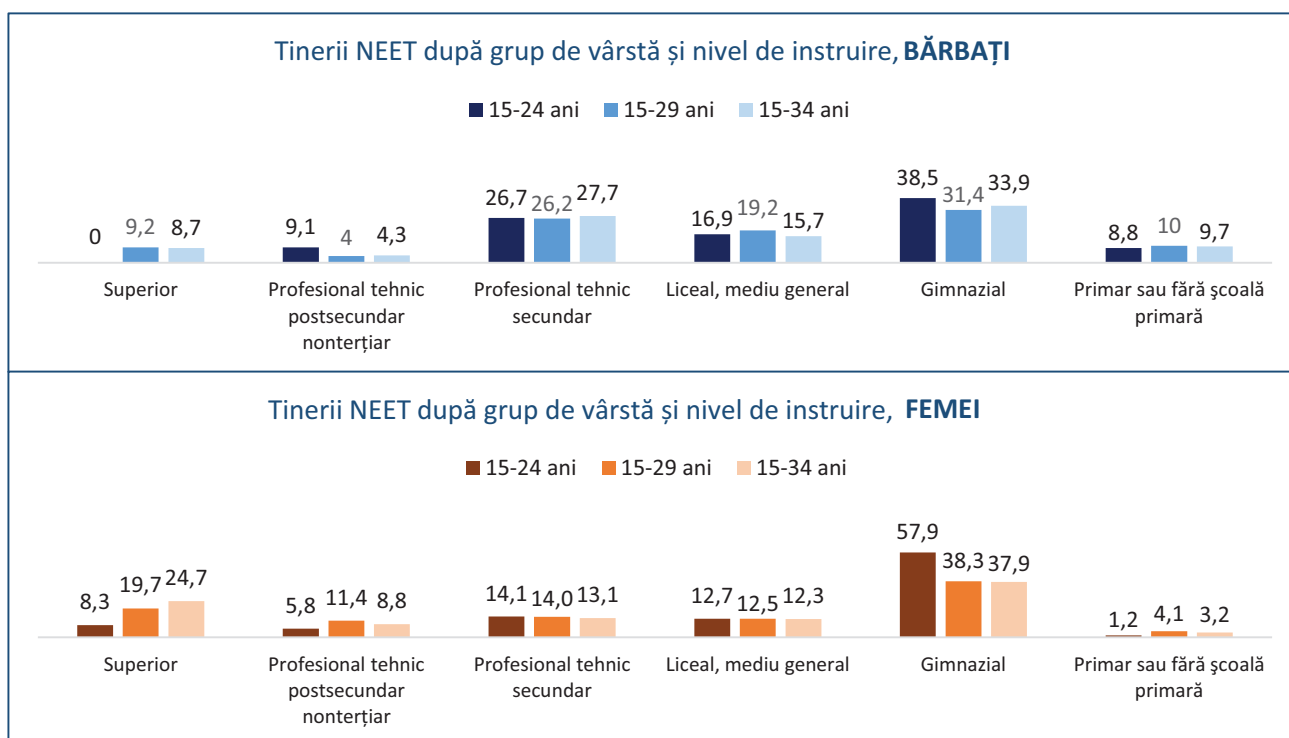

Figura 5. Tinerii NEET pe grupuri de vârstă și nivel de studii, trimestrul I 2024, %

Sursa: Biroul Național de Statistică

Tinerii NEET preponderent se regăsesc în mediul rural și în Chișinău. Sondajul realizat în rândul tinerilor NEET arată că ponderea celor care locuiesc în mediul rural este de 51,8%, comparativ cu 48,2% în mediul urban, sugerând o problemă mai accentuată în zonele rurale. Această discrepanță poate fi explicată prin accesul limitat la oportunități educaționale și de angajare în zonele rurale, unde infrastructura și resursele sunt adesea insuficiente. Lipsa de investiții în aceste regiuni contribuie la excluderea socială și economică a tinerilor. Din perspectivă geografică, cea mai înaltă rată a tinerilor NEET se înregistrează în zona Centru (25,7%), în special în regiunea Chișinău, unde ponderea acestora se ridică la 31,8%. Aceste date sugerează că, deși Chișinău este capitala și centrul economic al țării, există încă provocări semnificative în integrarea tinerilor pe piața muncii. Factori precum concurența ridicată pentru locurile de muncă, costul ridicat al vieții și migrația internă către oraș pot contribui la aceste dificultăți. În contrast, regiunile Nord și Sud, deși au rate NEET mai mici, se confruntă cu probleme de infrastructură și acces la resurse, ceea ce limitează oportunitățile tinerilor și necesită intervenții specifice pentru a îmbunătăți situația.

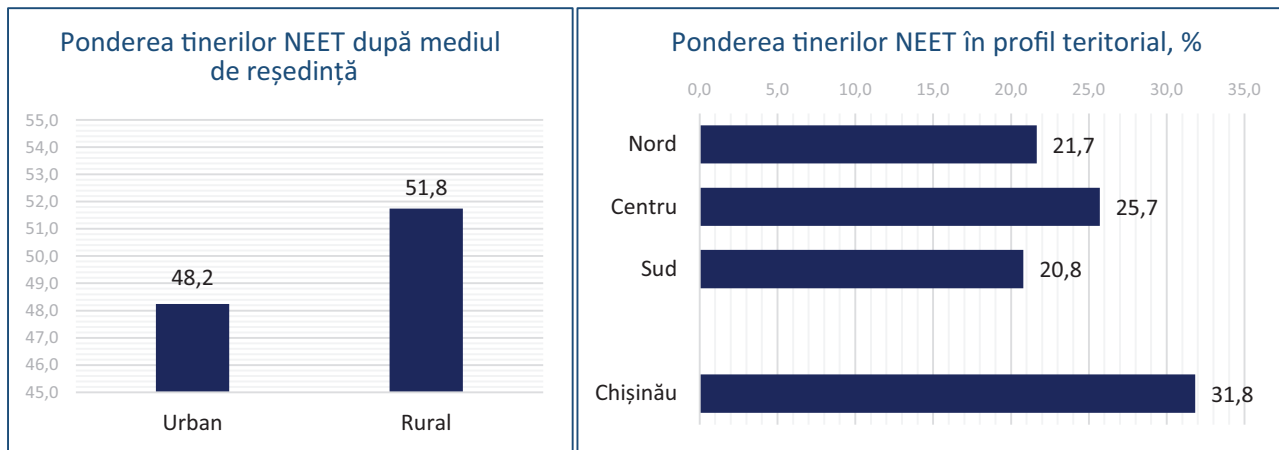

Figura 6. Tinerii NEET în profil teritorial, 2024, %

Sursa: Sondaj realizat de Magenta Consulting

Femeile NEET sunt preponderent implicate în îngrijirea familiei, iar bărbații NEET sunt mai des șomeri.

Potrivit datelor [BNS](#), în toate grupele de vârstă, majoritatea femeilor NEET sunt casnice, cu o tendință mai pronunțată în grupa de vârstă 15-29 de ani (71%). Aceasta poate fi atribuită rolurilor tradiționale de gen și responsabilităților familiale care revin în mod disproporționat femeilor. Conform Indexului Egalității de Gen 2024¹, se consideră că femeile trebuie să fie mai mult prezente în viața privată/de familie decât în cea publică. Aproximativ 50% din populație susține că femeile trebuie să se ocupe mai mult de treburile casnice, iar peste 60% consideră că este de datoria bărbatului să aducă bani în casă. Aceste stereotipuri contribuie la excluderea femeilor de pe piața muncii și din educație. Pe de altă parte, bărbații NEET sunt mai frecvent încadrați în categoria șomerilor. Deși procentul este relativ constant în toate grupurile de vârstă, cea mai mare proporție de bărbați șomeri se regăsește în categoria 15-29 de ani, unde 13% sunt șomeri (a se vedea figura 7). Aceasta poate fi cauzată de provocările specifice pieței muncii, cum ar fi cerințele ridicate de experiență și competențe, care pot fi mai dificil de îndeplinit de către tinerii bărbați. O altă categorie semnificativă este cea a tinerilor care au devenit NEET din cauza dizabilității, care formează o parte considerabilă atât în rândul bărbaților, cât și al femeilor, cu anumite discrepanțe importante. De exemplu, conform datelor BNS, în grupa de vârstă 15-24 de ani, 54% dintre bărbați și 17% dintre femei se află în această situație. Cauzele pot include accesul limitat la servicii de suport și discriminarea bazată pe dizabilitate. În plus, un număr notabil de tineri NEET intenționează să plece la muncă peste hotare sau au deja un loc de muncă în afara țării. Această tendință este mai evidentă în rândul bărbaților, în special în grupa de vârstă 15-34 de ani. Motivele pot fi legate de oportunitățile economice limitate din țară și percepția că munca în străinătate oferă salarii mai mari și condiții mai bune de muncă. Aceste date evidențiază necesitatea unor intervenții specifice pentru fiecare grup de tineri NEET, abordând în mod diferențiat nevoile bărbaților și femeilor pentru a facilita reintegrarea lor pe piața muncii și în sistemul educațional.

¹ Indexul Egalității de Gen 2024, Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare (CPD), https://progen.md/wp-content/uploads/2024/03/CPD_IEG-2024.pdf

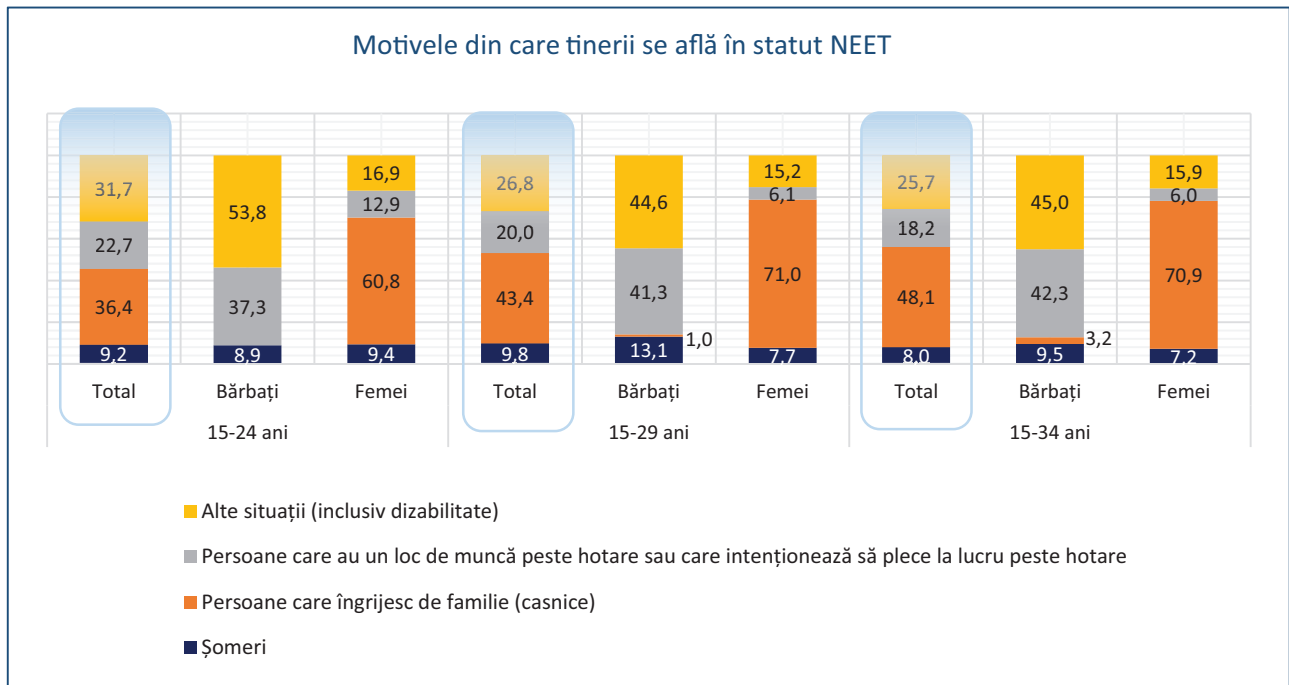

Figura 7. Structura tinerilor pe vârste, sexe, categorii, trimestrul I 2024, %

Sursa: Biroul Național de Statistică

Femeile tind să rămână în statutul NEET pentru perioade mai lungi decât bărbații. Datele sondajului realizat în rândul tinerilor NEET arată că 49,3% dintre aceștia sunt în acest statut de mai mult de doi ani, iar circa o treime de până la 6 luni. Distribuția pe sexe indică diferențe notabile. Peste 80% dintre tinerii aflați în statutul NEET mai mult de doi ani sunt femei și doar 17,1% - bărbați, iar în intervalul de 1-2 ani, 56,9% sunt femei și 43,1% bărbați. În cazul tinerilor aflați în situația NEET mai puțin de 6 luni, situația se inversează: 58,8% sunt bărbați, comparativ cu 41,2% femei. Aceste date sugerează că femeile au tendința de a rămâne NEET pentru perioade mai lungi comparativ cu bărbații (inclusiv datorită perioadelor asociate îngrijirii), ceea ce evidențiază necesitatea unor intervenții politice și programe specifice pentru a sprijini reintegrarea femeilor în câmpul muncii și educație.

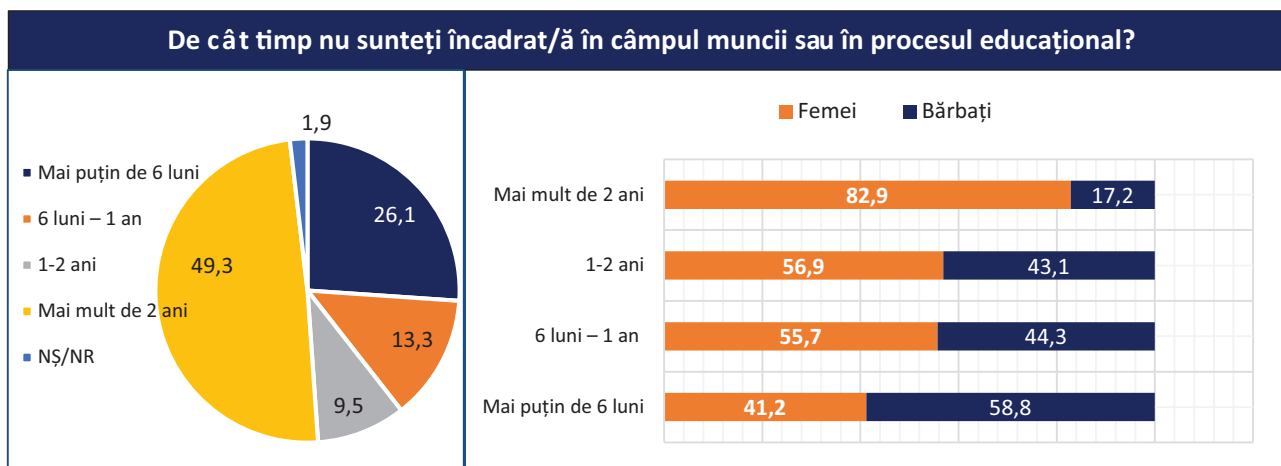

Figura 8. Distribuția tinerilor NEET în funcție de durata aflării în afara educației și pieței muncii, 2024, %

Sursa: Sondaj realizat de Magenta Consulting

Tinerii cu nivel jos de studii rămân în afara educației și muncii cel mai mult timp. Figura de mai jos arată că mai mult de jumătate dintre tinerii cu studii gimnaziale (clasa a IX-a) sunt în statutul NEET de mai mult de doi ani (56,2%), ceea ce indică dificultăți semnificative în continuarea educației sau în găsirea unui loc de muncă, din lipsa competențelor și calificărilor necesare. O situație similară se atestă și în cazul tinerilor cu studii profesionale, unde 55,6% sunt în afara educației și muncii de mai mult de doi ani. Deși acești tineri au dobândit anumite competențe profesionale, accesul limitat la locuri de muncă adecvate și cerințele ridicate ale pieței muncii pot determina această situație. În cazul tinerilor care au finalizat studii medii generale (clasele X-XI), deși au un nivel de educație mai ridicat, lipsa unei specializări clare, precum și insuficiența serviciilor de ghidare și consiliere, pot reprezenta o barieră în găsirea unui loc de muncă. Rata tinerilor NEET scade semnificativ în rândul celor cu studii superioare, în special post-universitare, unde doar 20,5% sunt NEET de mai mult de doi ani. Acest lucru sugerează că un nivel mai ridicat de educație oferă tinerilor competențele și cunoștințele necesare pentru a se integra mai ușor pe piața muncii sau pentru a continua studiile la niveluri mai avansate.

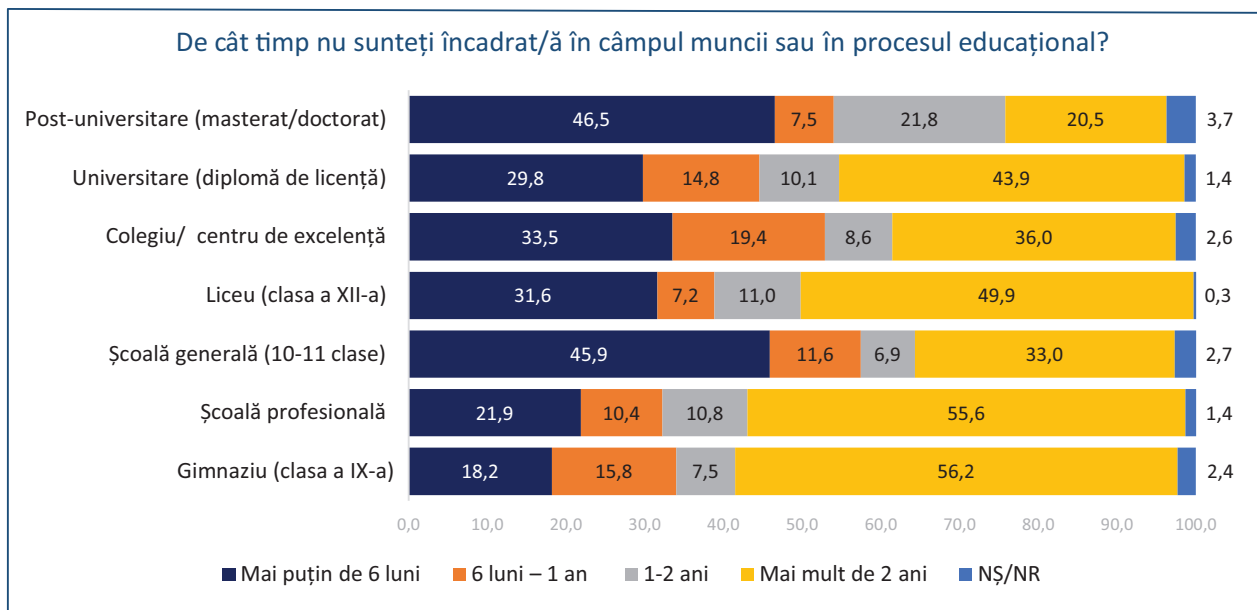

Figura 9. Perioada aflării în statutul NEET, după nivelul de studii, 2024, %

Sursa: Sondaj realizat de Magenta Consulting

Tinerii casnici și cu probleme de sănătate, la fel, tind să se afle în statutul NEET pentru timp îndelungat.

Tinerii care au grijă de familie și gospodărie (62,2%) și cei care sunt șomeri din cauza problemelor de sănătate sau a dizabilităților (63,3%) sunt predominant NEET de mai mult de doi ani. Criza îngrijirii, manifestată prin acces redus la servicii de îngrijire (inclusiv din perspectivă financiară), nivelul redus de accesibilitate a instituțiilor (de învățământ sau angajatoare), dar și atitudinile discriminatorii, limitează posibilitățile acestei categorii de tineri de a se (re)integra în sistemul educațional sau pe piața muncii. O tendință aparte se atestă în cazul tinerilor care planifică să plece la muncă peste hotarele țării. Peste 40% dintre aceștia se află în statutul NEET mai puțin de 6 luni, ceea ce indică că sunt antrenați în procese migraționale de lungă durată, având impact negativ asupra dezvoltării economice a țării. O atenție sporită merită acordată tinerilor care nu au un loc de muncă și nici nu intenționează să caute, 59,9% dintre aceștia aflându-se în acest statut mai bine de doi ani. Această categorie necesită a fi analizată și abordată prin măsuri de suport țintite pentru a le facilita integrarea socio-economică (a se vedea figura 10).

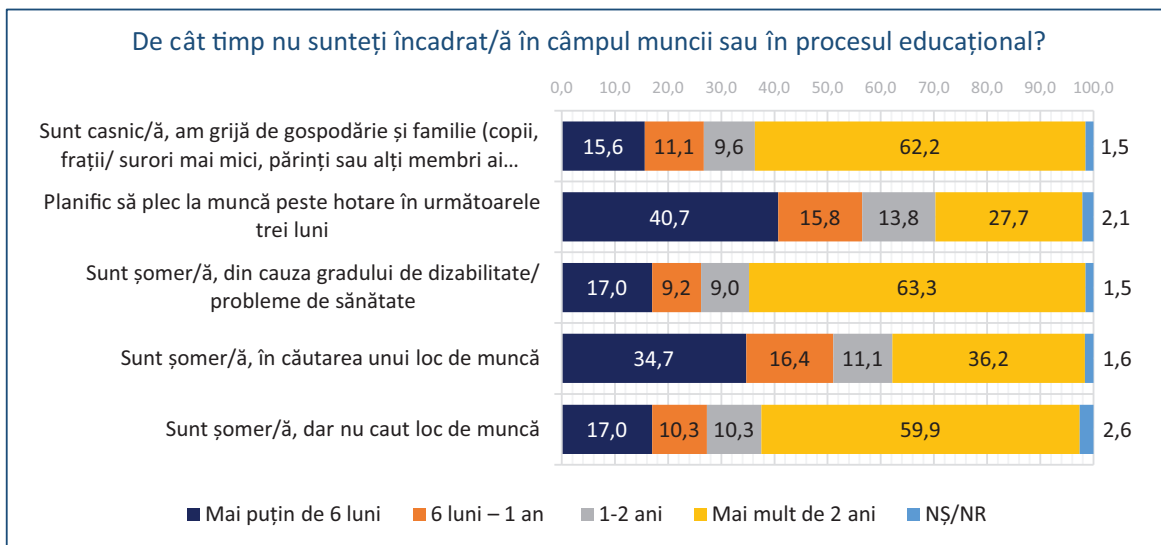

Figura 10. Perioada aflării în statutul NEET, pe tipul de cauze, 2024, %

Sursa: Sondaj realizat de Magenta Consulting

Sursele de venit ale tinerilor NEET sunt dominate de sprijinul financiar din partea soților sau altor membri ai gospodăriei. Cel mai frecvent raportată sursă de venit este salariul soțului/soției, indicat de 50% dintre tineri. Aceasta reflectă o dependență semnificativă de veniturile partenerului, sugerând o vulnerabilitate economică sporită. Următoarea sursă majoră de venit este salariul altor membri ai gospodăriei (26,7%), ceea ce indică faptul că tinerii NEET depind de susținerea financiară a familiei extinse, lucru ce poate fi explicat prin dificultățile lor de a accesa piața muncii sau de a continua educația. Compensația pentru copii (13,1%) și pensia de invaliditate sau de vârstă a unui membru al gospodăriei (10,4%) sunt alte surse importante de venit. Sursele de venit mai puțin frecvente includ ajutorul financiar de la cunoscuți/rude, împrumuturile bancare și indemnizațiile de șomaj ale unui membru al gospodăriei. Aceste surse sugerează că, în lipsa unui venit stabil, tinerii NEET recurg la rețele de suport informal sau la împrumuturi pentru a-și acoperi nevoile. Alte surse de venit, cum ar fi ajutorul financiar de la organizații/instituții și comercializarea bunurilor/serviciilor, sunt raportate de o proporție foarte mică a tinerilor NEET.

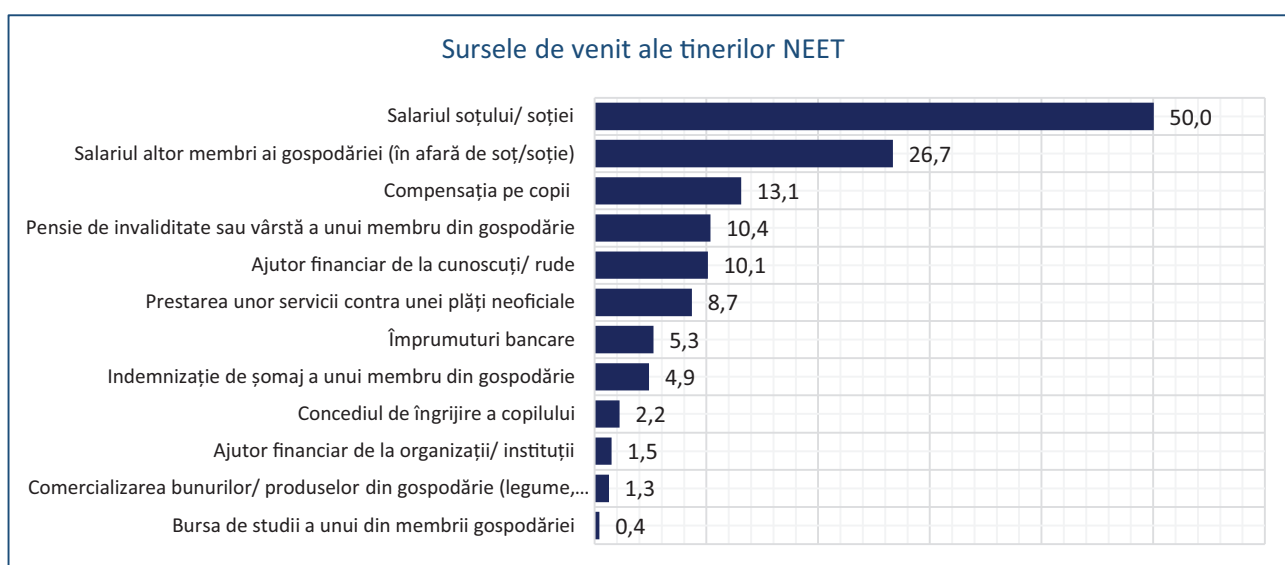

Figura 11. Sursele de venit ale tinerilor NEET, 2024, %

Sursa: Sondaj realizat de Magenta Consulting

Majoritatea tinerilor NEET sunt căsătoriți, fapt ce explică dependența semnificativă de suportul financiar din partea partenerilor, această situație fiind reflectată și în sursele de venit ale acestora. Această dependență subliniază vulnerabilitatea economică, în mod special în rândul femeilor, care adesea mizează pe suportul financiar al soțului, în timp ce își asumă sarcinile casnice. Tinerii din Moldova tind să se căsătorească devreme, vârsta medie la prima căsătorie fiind una dintre cele mai mici, în raport cu alte țări europene. Astfel, femeile din Moldova tind să se căsătorească, în medie, la vârsta de 26 de ani, în timp ce în alte țări precum Spania, Suedia, Franța, Italia ș.a. vârsta femeilor la prima căsătorie ajunge la circa 35 de ani. Bărbații, indiferent de context, tind să se căsătorească mai târziu decât femeile. Aceste date sugerează că politicile și programele de sprijin trebuie să țină cont de faptul că mulți tineri NEET sunt căsătoriți și depind de veniturile partenerilor lor, ceea ce necesită măsuri de sprijin pentru a le asigura independența financiară și reducerea vulnerabilității economice.

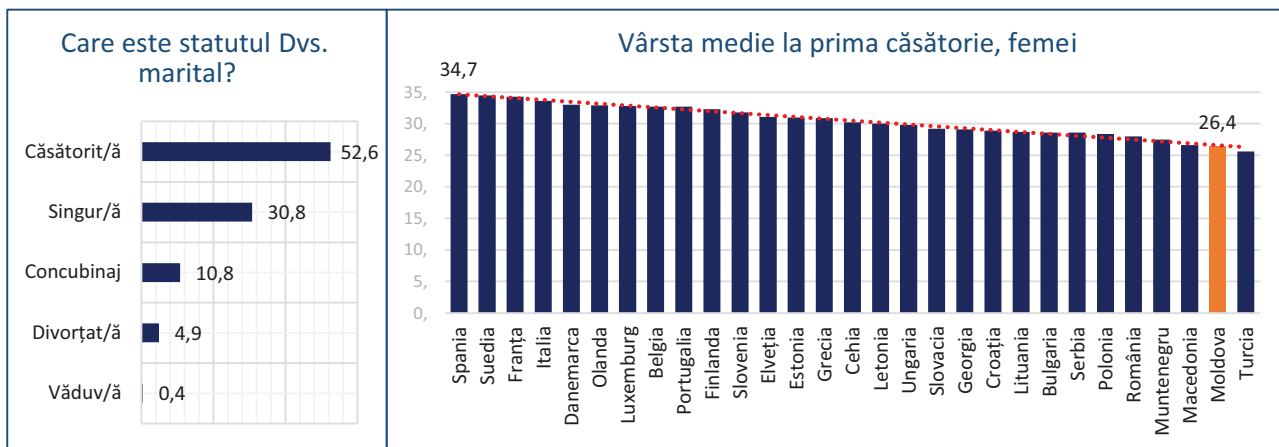

Figura 12. Statutul matrimonial al tinerilor NEET, 2024, %

Sursa: Sondaj realizat de Magenta Consulting

ACCESUL TINERILOR NEET LA EDUCAȚIE

PARTICIPAREA GENERALĂ LA STUDII

Doar 60% din populația adultă a Republicii Moldova are studii soldate cu o specialitate profesională, ceea ce include studii profesional-tehnice și superioare². Pe de altă parte, o treime din populație deține doar studii medii (generale și incomplete), ceea ce indică un nivel relativ scăzut de acces la educație specializată. Aceasta sugerează că există anumite disparități sociale, economice, regionale care limitează accesul la educație avansată. Analiza datelor arată că femeile, într-o pondere mai mare, tind să finalizeze studii superioare, în timp ce bărbații optează pentru studii profesional tehnice. Potrivit datelor Biroului Național de Statistică, în anul 2023, femeile au constituit circa 63% din totalul absolvenților instituțiilor de învățământ superior.

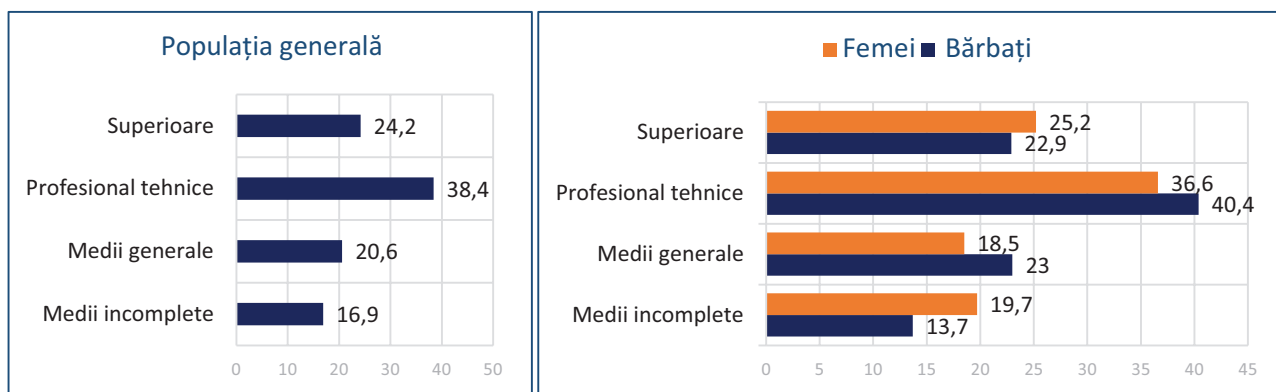

Figura 13. Structura populației adulte (18+) după nivelul de studii, %, 2023

Sursa: Raportul „Moldova inegală”, Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare (CPD), 2023

Ponderea populației cu studii profesionale tinde să scadă în ultimii ani. Cea mai simțitoare schimbare se atestă în cazul populației cu nivel mediu de studii (profesional-tehnice), ponderea căreia a scăzut de la 48,5% în 2019 la 45,4% în 2022, potrivit datelor BNS. Această scădere se realizează din contul creșterii numărului de persoane cu nivel scăzut de studii (gimnaziale). Tendințele pot fi explicate prin multipli factori: (i) piața muncii tot mai mult solicită competențe transversale, ceea ce face ca formarea profesională să pară mai puțin relevantă, (ii) calitatea și atractivitatea studiilor profesional tehnice pot fi compromise pe fondul lipsei de resurse umane, infrastructurii insuficiente, (iii) cererea pentru anumite meserii scade în contextul tehnologizării ș.a.

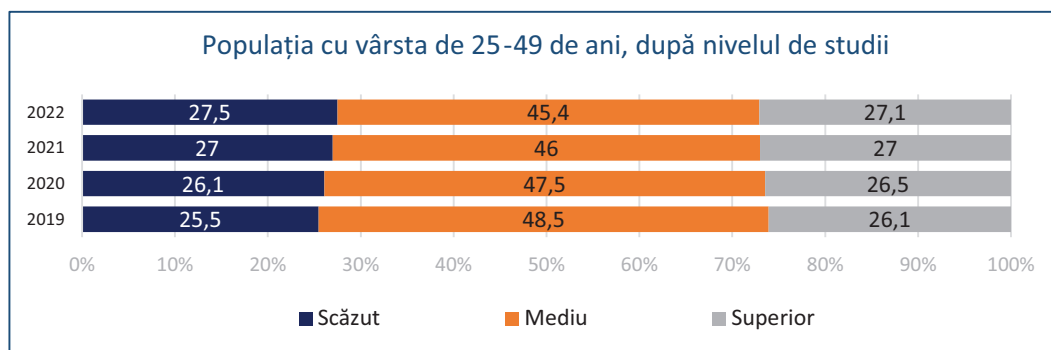

Figura 14. Structura populației după nivelul de studii, în dinamică, %

Sursa: Biroul Național de Statistică³

² Raportul „Moldova inegală”, Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare (CPD), 2023

³ Nivel scăzut de instruire - cel mult studii gimnaziale; nivel mediu de instruire - cel puțin studii medii/liceale și cel mult studii de colegiu; nivel superior de instruire - cel puțin studii superioare (ciclul I)

Accesul la studii în rândul grupurilor vulnerabile este relativ scăzut. Analiza profilului educațional pe grupuri evidențiază faptul că persoanele cu dizabilități sunt defavorizate în obținerea calificărilor profesionale în cadrul sistemului formal de învățământ (a se vedea figura 15). Astfel, ponderea celor care dețin studii superioare este cu circa 9 p.p. mai mică, comparativ cu populația generală⁴. Dificultățile de acces în instituțiile de învățământ, infrastructura neadaptată și lacunele legislative determină persoanele cu dizabilități să renunțe la studii avansate.

Circa 40% din populația de etnie romă nu dispune de studii, iar 15% dețin doar studii primare. Graficul de mai jos accentuează vulnerabilitatea și nivelul de marginalizare – circa 65% din populația acestui grup etnic dispune de cel mai jos nivel de educație formală (fără studii, studii primare și gimnaziale). Această situație impune necesitatea de a întreprinde măsuri structurale, fezabile de sporire a accesului la educație, pe de o parte, și a motivației acestora, pe de altă parte. Totodată, observăm că doar 15% dintre persoanele de etnie romă dispun de studii profesionale⁵.

Bărbații din grupurile vulnerabile sunt implicați mai mult în studii, în raport cu femeile. În cazul persoanelor cu dizabilități, deși nu se atestă diferențe semnificative între femei și bărbați, totuși observăm o ușoară predispoziție a bărbaților pentru studii profesionale (figura 15). În cazul persoanelor de etnie romă, însă, inegalitățile de învățare sunt foarte evidente: de două ori mai puține femei (11,8%), comparativ cu bărbații (20%), dețin studii profesionale. Figura de mai jos accentuează inegalitatea dublă cu care se confruntă grupurile vulnerabile: pe de o parte, acestea sunt mai dezavantajate în raport cu populația generală, în ceea ce privește accesul la oportunități de învățare; pe de altă parte, inegalitățile apar și în interiorul grupului vulnerabil, femeile fiind mai marginalizate în realizarea studiilor.

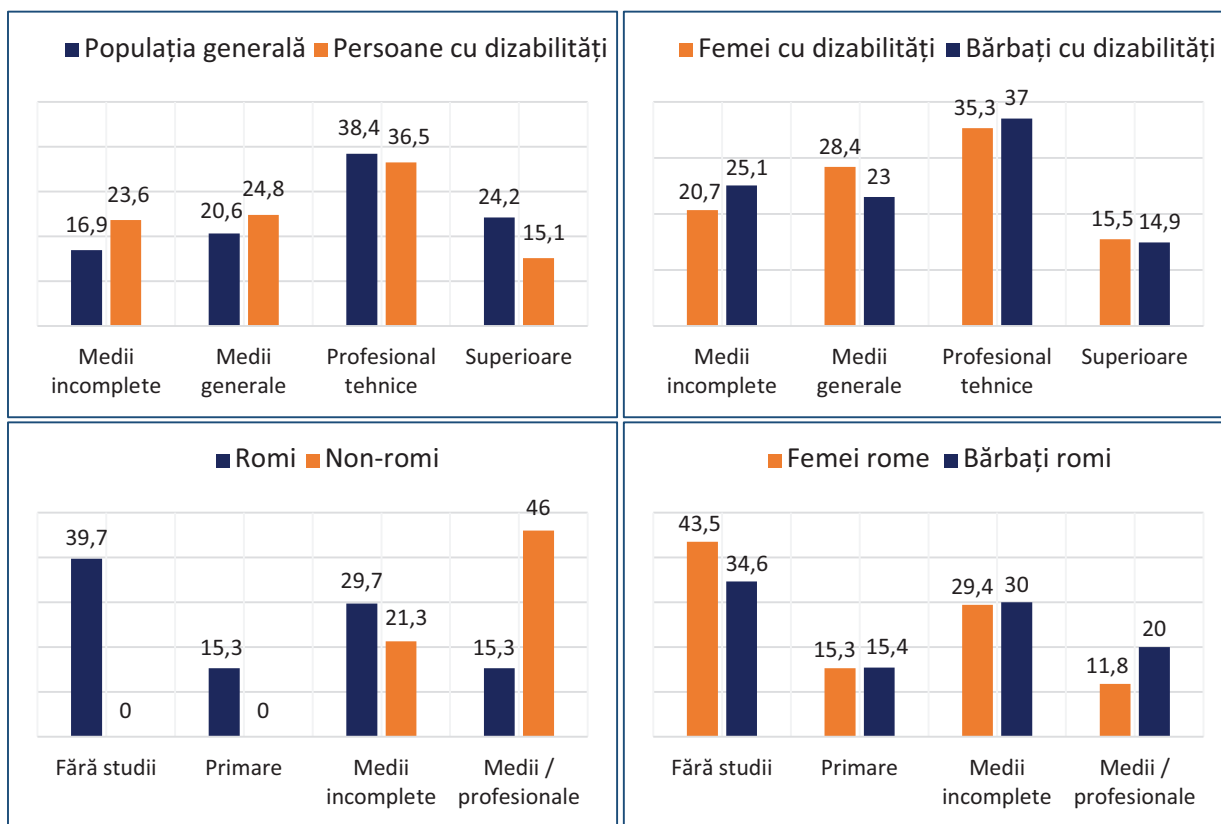

Figura 15. Accesul grupurilor vulnerabile la studii, %, 2023

Sursa: Raportul „Moldova inegală”, Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare (CPD), 2023

⁴ Raportul „Moldova inegală”, Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare (CPD), 2023

⁵ Numărul persoanelor de etnie romă care au finalizat studii superioare este ne semnificativ statistic, astfel această variabilă a fost exclusă din analiză.

EDUCAȚIA FORMALĂ

Importanța educației formale este recunoscută de către majoritatea tinerilor NEET, cu excepția anumitor grupuri. În mod specific, ne referim la studiile de specialitate (studii profesional-tehnice și studii superioare), care sunt considerate de către marea parte a tinerilor NEET ca fiind importante pentru a dezvolta o carieră sau a obține un loc de muncă bine plătit. Deși această percepție este împărtășită de peste 80% dintre tinerii NEET, conform sondajului realizat, anumite grupuri au rezerve cu privire la importanța studiilor formale profesionale (figura 16). Printre aceștia se regăsesc tinerii cu nivel jos de studii (medii incomplete și medii generale), din cohorta de vârstă 15-19 ani, precum și cei care nu intenționează să-și caute un loc de muncă sau planifică să plece peste hotarele țării. Aceste grupuri sunt cele mai vulnerabile din considerentul beneficiii de oportunități educaționale, atât din perspectiva de acces efectiv, cât și de nivelul motivației și interesului pentru învățare. Totodată, diferențe importante se atestă și din perspectiva de gen. Bărbații, într-o pondere mai mică, recunosc importanța studiilor formale de specialitate, fapt ce explică și predispoziția acestora de a părăsi timpuriu studiile. Orice politică de dezvoltare a sistemului de învățământ de specialitate trebuie să țină cont de aceste disparități și să abordeze ținut grupurile cu acces redus la învățare.

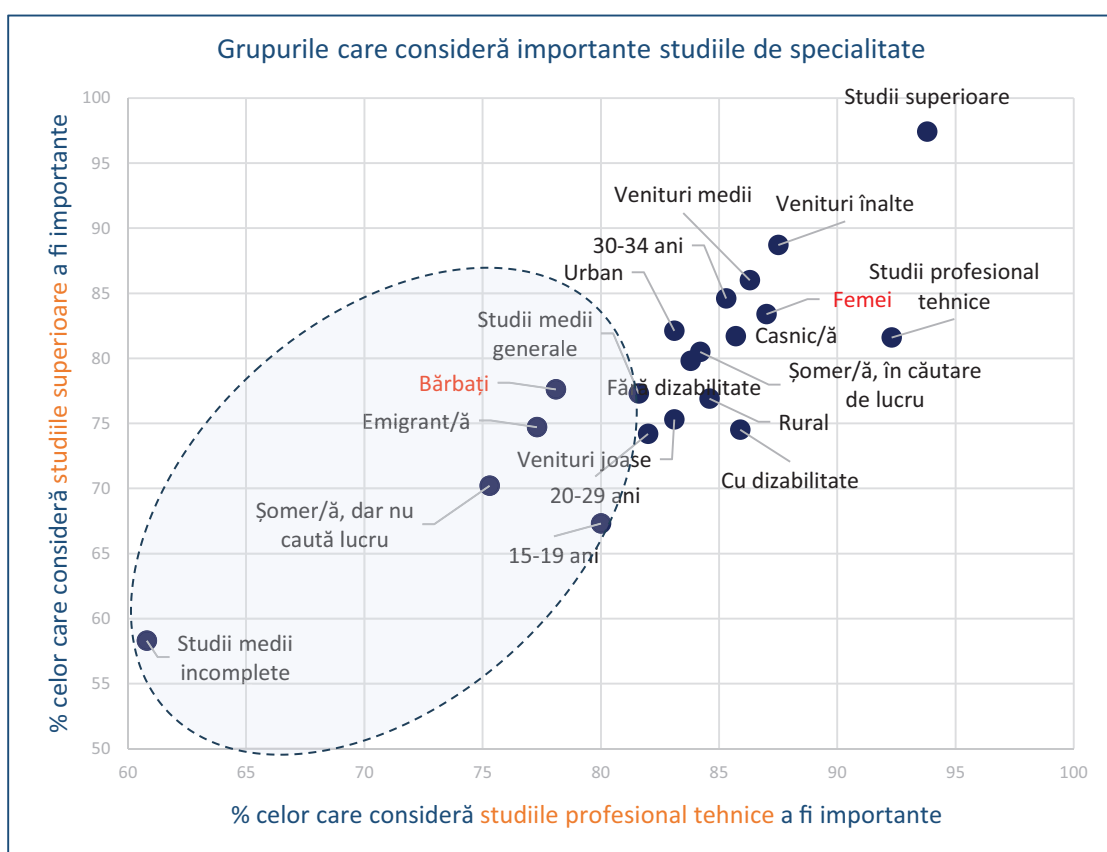

Figura 16. Cartarea tinerilor NEET care consideră studiile de specialitate a fi importante pentru carieră/ serviciu bine plătit, 2024

Sursa: Sondaj realizat de Magenta Consulting

În pofida faptului că există o înțelegere generală a importanței studiilor, rata de părăsire timpurie a sistemului de învățământ formal se menține constant înaltă. Potrivit datelor [Biroului Național de Statistică](#), în anul 2022, peste 21% dintre tinerii cu vârsta cuprinsă între 18-24 de ani au părăsit timpuriu studiile (la un nivel scăzut de educație)⁶, această tendință fiind mai accentuată în rândul bărbaților tineri (24,5% față de 18,7% în cazul femeilor tinere). Tendința respectivă poate fi explicată prin factori educaționali, socioeconomi sau instituționali. Un sistem educațional rigid, care nu reușește să ofere o educație relevantă, interesantă și

⁶ Rata de părăsire timpurie a sistemului de învățământ reprezintă ponderea populației de 18-24 ani cu nivel de educație elementar (scăzut), care nu urmează nici o formă de instruire în ultimele patru săptămâni precedente interviului, în total populație de 18-24 ani.

adaptată nevoilor individuale ale elevilor/ studenților contribuie la demotivarea acestora și la abandonul timpuriu al studiilor. Din perspectivă socioeconomică, băieții tineri sunt adesea determinați să își asume mai devreme responsabilitățile familiale sau economice, asigurând preponderent venitul familiei, ceea ce iarăși poate determina abandonul timpuriu al studiilor. Totodată, băieții din medii dezavantajate pot fi mai susceptibili de a abandona școala pentru a căuta un loc de muncă, fiind în dificultate de a acoperi costurile educației. Factorii individuali, la fel, pot determina predispoziția de a părăsi timpuriu studiile. Băieții pot fi mai puțin atrași de anumite forme de învățare tradițională care nu le oferă stimulare practică sau aplicată, ceea ce poate duce la scăderea motivației și, implicit, la abandon. Băieții pot avea preferințe pentru învățarea activă și practică, iar sistemele educaționale care nu integrează aceste stiluri de învățare eșuează în menținerea tinerilor în învățământ.

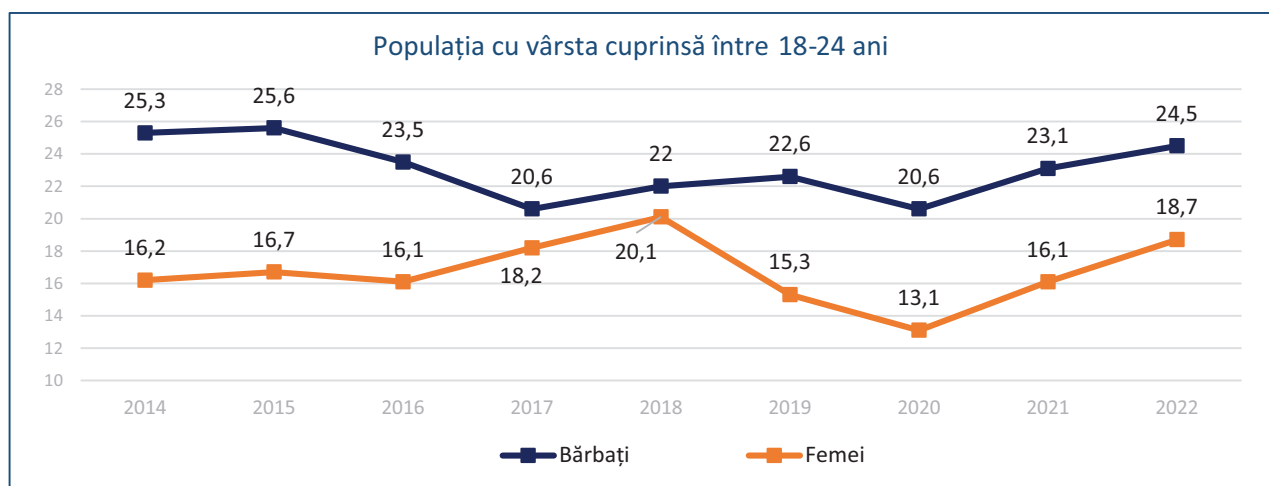

Figura 17. Rata de părăsire timpurie a sistemului de învățământ, %

Sursa: Biroul Național de Statistică

Majoritatea tinerilor NEET care au întrerupt studiile (dețin cel mult studii liceale) nu intenționează să revină în sistemul educațional, această tendință fiind mai puțin pronunțată în rândul fetelor. Sondajul realizat în rândul tinerilor NEET arată că o bună parte dintre cei care actualmente nu sunt încadrați pe piața muncii sau în studii (formale sau non-formale) au un nivel educațional foarte scăzut. Potrivit datelor [BNS](#), 36,6% dintre tinerii NEET cu vârsta cuprinsă între 15-34 de ani au finalizat doar studii gimnaziale. Predispoziția de a continua studiile formale de specializare este foarte mică – 78,6% dintre tinerii NEET care dețin cel mult studii liceale nu intenționează să revină în sistemul educațional (a se vedea figura 18).

Capacitatea financiară, responsabilitățile familiale și relevanța studiilor sunt principalele bariere care împiedică tinerii NEET să continue studiile formale de specializare. Posibilitățile financiare constituie un factor extrem de important care poate influența deciziile cu privire la învățare. Potrivit datelor, pentru 40% dintre tinerii NEET costurile educației depășesc posibilitățile lor financiare, acesta fiind principalul motiv care i-a determinat să renunțe la studii profesionale. Această situație este cel mai mult resimțită în mediul rural, unde ponderea femeilor care renunță să continue studiile din cauza insuficienței resurselor financiare este dublu mai mare decât în mediul urban (26% și, respectiv, 50%). Inegalitățile socioeconomice evidențiază gradul de marginalizare a tinerilor cu venituri modeste, care frecvent sunt limitați în accesarea oportunităților de învățare. Responsabilitățile familiale reprezintă un alt factor care împiedică tinerii NEET să continue studiile, având în vedere faptul că aceștia se încadrează în vârsta reproductivă și se afla la etapa de formare a familiei. Prin urmare, studiile își pierd din relevanță și importanță, în raport cu prioritățile legate de familie (a se vedea figura 18).

Responsabilitățile familiale sunt principala barieră a fetelor în calea învățării, în timp ce pentru băieți – relevanța studiilor. Circa 47% dintre tinerele NEET, care au finalizat cel mult studii liceale, indică responsabilitățile familiale drept principalul impediment în continuarea studiilor, comparativ cu doar 14% dintre bărbaii tineri (figura 18). Divizarea inechitabilă a sarcinilor de îngrijire a copiilor și a gospodăriei pune o povară disproporționată asupra femeilor, acestea fiind adesea în situația de a renunța la carieră și oportunități de dezvoltare personală și profesională, în favoarea familiei. Pe de altă parte, bărbaii renunță la studii din motivul inutilității și relevanței scăzute a acestora. Numărul celor care consideră că nu au nevoie de studii este de două ori mai mare, comparativ cu femeile (31,1% față de 14,7%), fiind astfel conturate diferențele de priorități. Totodată, bărbaii sunt mai susceptibili de a renunța la studii în scop de migrație, aceasta fiind una dintre potențialele surse de venit. Aceste tendințe pot fi explicate prin normele sociale cu privire la rolurile de gen, care impun bărbaii să-și asume timpuriu rolul de întreținători ai familiei, iar femeile – de îngrijitori.

Modul de organizare a studiilor profesionale determină interesul scăzut pentru învățare. Figura de mai jos arată că peste 6% dintre tinerii NEET consideră că sistemul actual de învățământ este prea rigid și nu oferă suficientă flexibilitate. Programele de studii profesionale sunt prestabilite (în materie de durată, mod de organizare), fapt ce lasă spațiu insuficient de manevră pentru tinerii care nu au posibilitate să urmeze un ciclu de studii în format clasic. Un sistem educațional conservativ și non-flexibil riscă să eșueze în a satisface necesitățile educaționale în continuă schimbare ale tinerilor. Digitalizarea, transformările sociale și comportamentale determină o creștere continuă a necesității de flexibilitate și adaptare continuă a sistemului educațional la necesitățile individuale ale elevilor/ studenților.

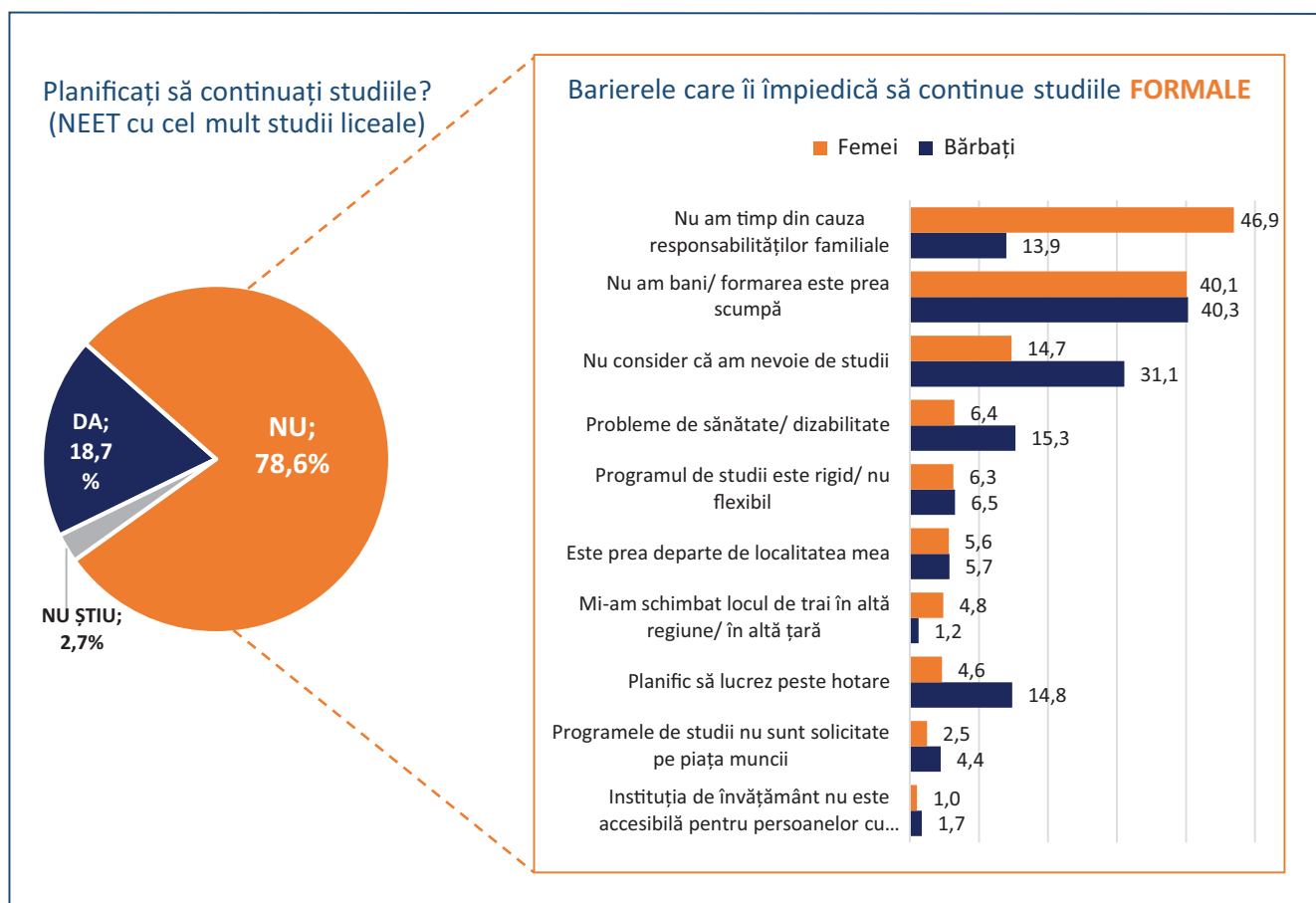

Figura 18. Barierele tinerilor NEET de accesare a sistemului de învățământ formal profesional, %

Sursa: Sondaj realizat de Magenta Consulting

Tinerii NEET, în special femeile tinere, nu consideră studiile profesionale a fi utile și adaptate la realitatea actuală, această tendință fiind mai mult observată în rândul tinerilor din mediul urban, cu venituri medii spre înalte și nivel înalt de studii (figura 19). Evoluția rapidă a tehnologiei și a cerințelor de pe piața muncii fac ca programele educaționale să devină învechite sau nerelevante, iar curriculumul să nu dezvolte abilitățile și competențele practice de care au nevoie tinerii pentru a obține un loc de muncă. Accentul pe teorie, în detrimentul experienței practice, poate determina tinerii să omită procesul educațional profesional. Totodată, accesul redus și inechitabil la orientare profesională/ghidare în carieră plasează tinerii într-o zonă de incertitudine, fără o direcție clară de viitor, ajungând să fie dezamăgiți de opțiunile disponibile.

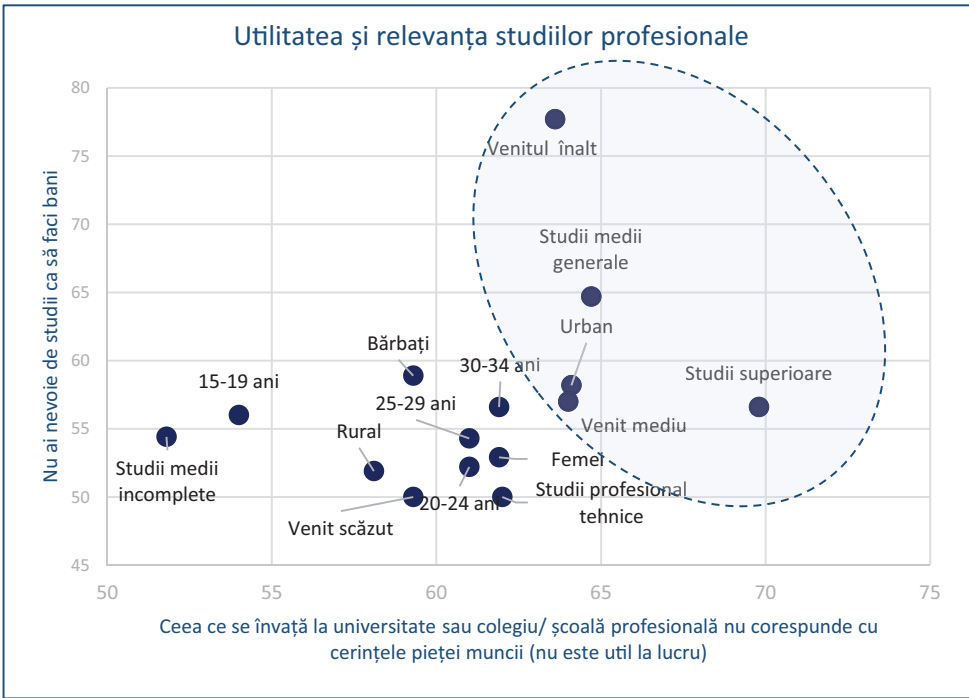

Figura 19. Cartarea tinerilor NEET care consideră studiile de specialitate inutile și nerelevante, %, 2024

Sursa: Sondaj realizat de Magenta Consulting

Stereotipurile cu privire la rolul femeilor și al bărbaților constituie un alt impediment pentru învățare. Datele sondajului sugerează că bărbații în cea mai mare parte consideră că este datoria femeilor să își asume responsabilitățile de îngrijire și sarcinile casnice, în timp ce responsabilitățile de întreținere financiară – să fie asumate de către bărbați. Peste 60% dintre tinerii NEET susțin că femeile adesea sunt nevoite să renunțe la studii sau carieră pentru a face față responsabilităților familiale.

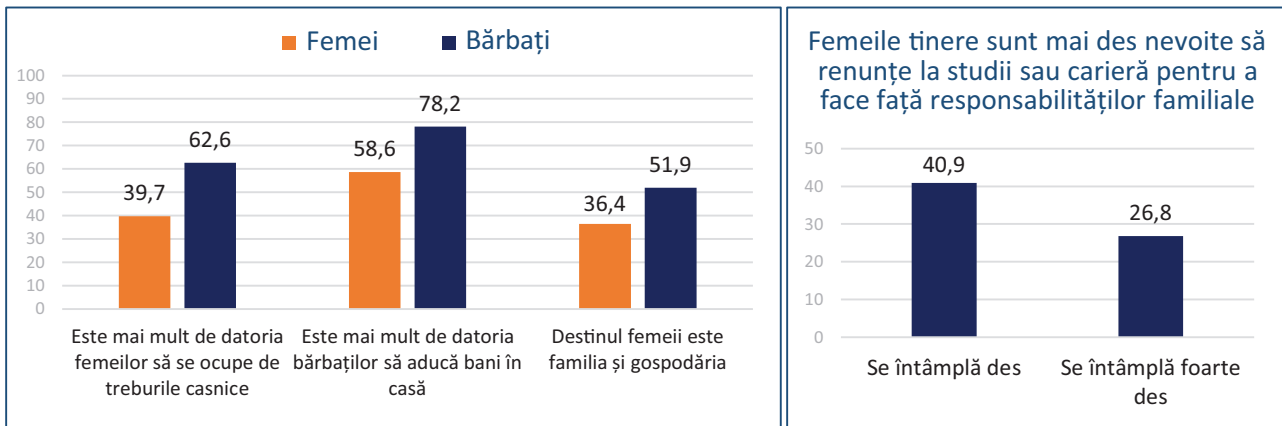

Figura 20. Ponderea tinerilor NEET care împărtășesc stereotipuri cu privire la rolurile de gen, %, 2024

Sursa: Sondaj realizat de Magenta Consulting

Normele sociale influențează nivelul de aspirații educaționale ale tinerilor, care sunt destul de joase.

Testarea [PISA 2022](#) măsoară nivelul de studii pe care elevii speră să finalizeze. Potrivit rezultatelor, doar 55% dintre elevii Republicii Moldova aspiră să obțină studii superioare. Diferențe semnificative se atestă între aspirațiile educaționale în rândul elevilor dezavantajați și al celor avantajați socioeconomic. De exemplu, diferența dintre elevii avantajați și cei dezavantajați socioeconomic în ceea ce privește așteptările de a obține studii superioare este de circa 42 p.p., iar dintre cei care au declarat că se așteaptă să finalizeze studiile liceale este de aproximativ 33 p.p. (în favoarea elevilor avantajați socioeconomic). Totodată, datele PISA 2022 arată că fetele au aspirații mai mari față de nivelul de educație: numărul celor care aspiră să obțină studii superioare de licență este cu 12 puncte procentuale mai mare decât cel al băieților. Presiunea normelor sociale, rolurile de gen conturate în societatea moldovenească determină nivelul de aspirații educaționale ale tinerilor.

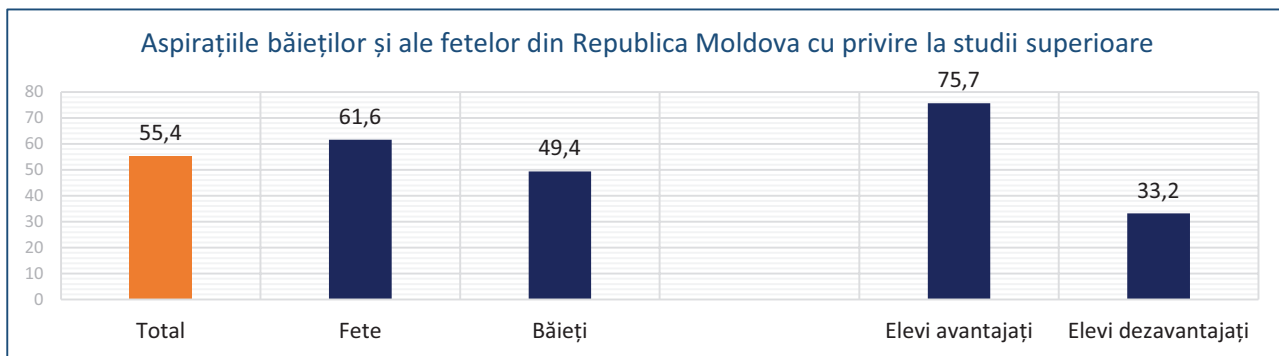

Figura 21. Ponderea elevilor care aspiră să finalizeze studii superioare, %, 2022

Sursa: PISA 2022

EDUCAȚIA NON-FORMALĂ

Mai puțin de 10% dintre tinerii NEET au fost antrenați în educația non-formală, fetele fiind mai implicate.

Educația non-formală se referă la învățarea care are loc în afara sistemului educațional tradițional și include activități precum cursuri de formare, ateliere, programe de voluntariat și alte experiențe care dezvoltă abilități practice și personale. Rata mică de participare la educația non-formală poate fi influențată de mulți factori, printre care: (i) mulți tineri nu cunosc despre oportunitățile disponibile sau nu știu cum să acceseze aceste resurse; (ii) educația non-formală poate fi mai puțin accesibilă din punct de vedere geografic sau financiar, ceea ce limitează participarea tinerilor din medii defavorizate; (iii) realizările din educația non-formală nu sunt suficient de recunoscute sau apreciate de angajatori sau de sistemul educațional tradițional, ceea ce poate reduce motivația tinerilor de a participa.

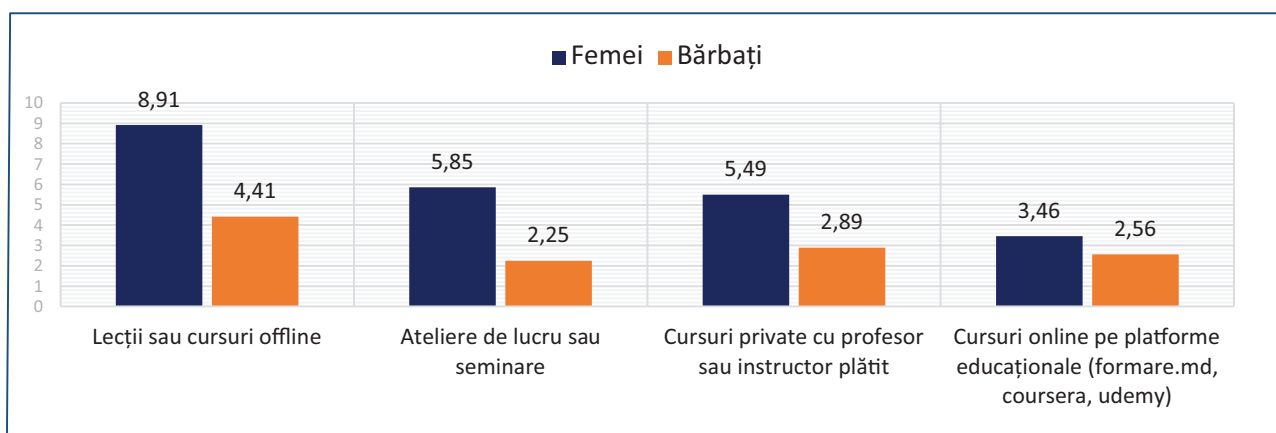

Figura 22. Rata de participare a tinerilor NEET la educație non-formală, pe forme de educație, %, 2024

Sursa: Sondaj realizat de Magenta Consulting

Motivele care i-au determinat pe fetele și băieții NEET să participe în educație non-formală variază semnificativ.

Intențiile de dezvoltare personală și profesională, precum și acumularea de noi cunoștințe, sunt principalele motive care au stat la baza deciziei de a urma cursuri sau instruiți în context non-formal. Totuși, analiza datelor sugerează anumite diferențe și predilecții în rândul femeilor și bărbaților tineri. Femeile sunt ghidate de dorința de a se dezvolta personal (31%), astfel încât să poată identifica un loc de muncă sau să-și asigure un venit. Pe de altă parte, bărbații sunt mai orientați spre dezvoltarea competențelor profesionale (30%), astfel devenind mai competitivi pe piața muncii și mai susceptibili de a avansa în carieră.

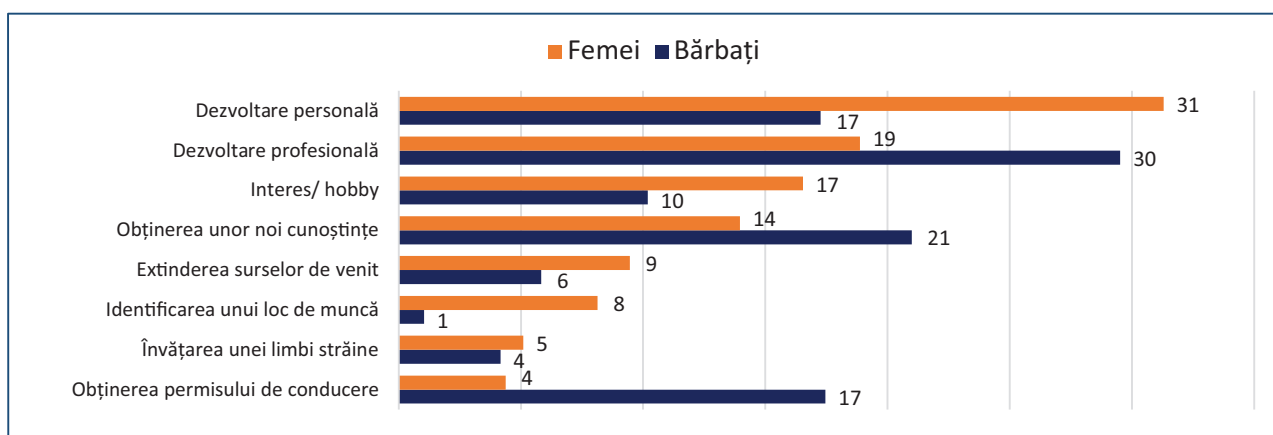

Figura 23. Motivele care i-au determinat pe tinerii NEET să participe la diverse forme de educație non-formală, %, 2024

Sursa: Sondaj realizat de Magenta Consulting

Interesul tinerilor NEET pentru studii non-formale este mai mare, comparativ cu studiile formale, în special în rândul fetelor. Ponderea tinerilor care nu-și doresc să urmeze studii în contexte non-formale este de peste două ori mai mică, în raport cu cei care nu sunt interesați să obțină studii formale de specializare (35,2% față de 78,6%). Precum și în cazul studiilor formale, relevanța scăzută a cursurilor, costurile financiare și responsabilitățile familiale sunt printre top bariere în calea învățării. Este important de menționat faptul că circa 8% dintre tinerii NEET nu intenționează să se angajeze și să urmeze cursuri, aceștia formând grupul cel mai vulnerabil în acest sens.

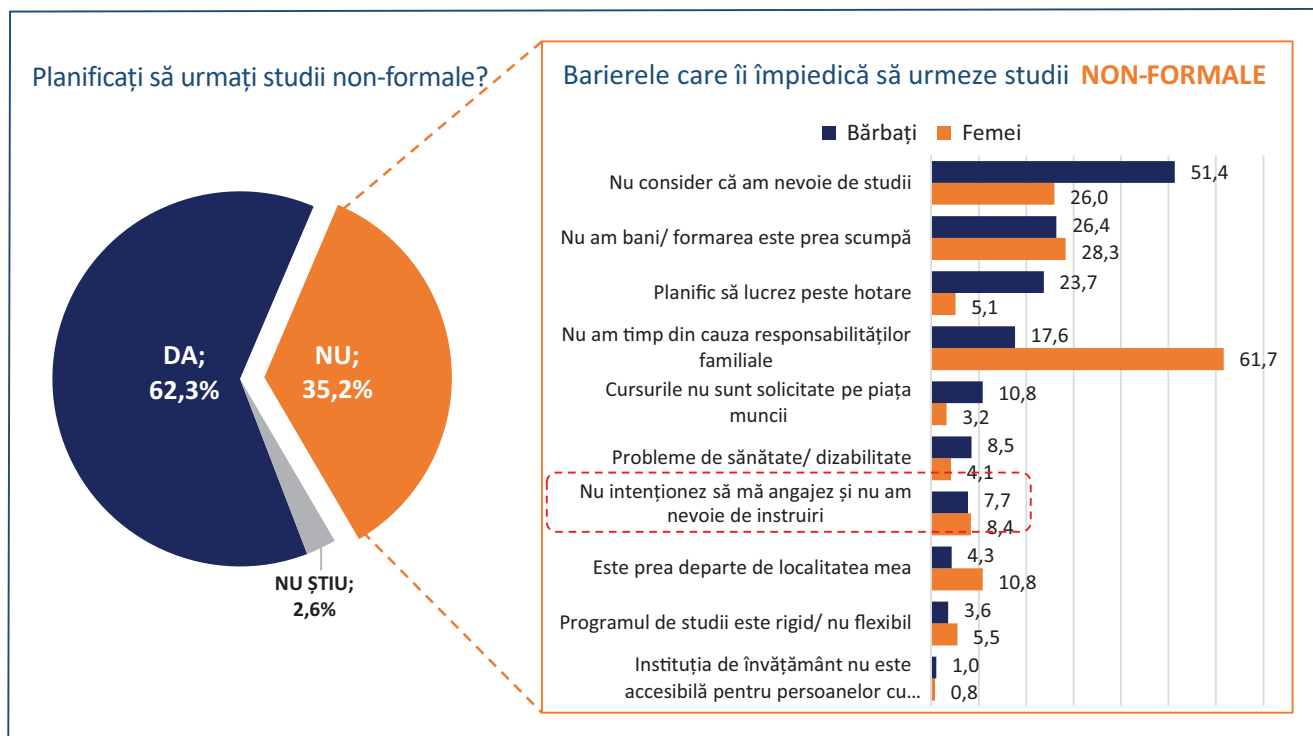

Figura 24. Barierele tinerilor NEET de accesare a oportunităților de învățare non-formală, %, 2024

Sursa: Sondaj realizat de Magenta Consulting

ASPIRAȚIILE DE ÎNVĂȚARE

Circa unu din cinci tineri NEET, cu nivel educațional scăzut, intenționează în viitor să continue studiile formale de specializare, femeile tinere fiind mai predispuse în acest sens. În mare parte, aceștia sunt orientați spre studii superioare (peste 30%), fiind urmate de studii profesionale (școală profesională) – peste 25%. Deși intențiile sunt relativ similare, se atestă anumite diferențe între tinerii și tinerele NEET. Intențiile bărbaților sunt mai mult orientate spre studii tehnice (în colegiu, centru de excelență), în timp ce femeile spre alte forme de educație. În ceea ce privește studiile informale, intențiile de viitor sunt mai pronunțate. Peste 60% dintre tinerii NEET planifică să urmeze o anumită formă de învățământ în contexte non-formale. Această tendință este caracteristică preponderent femeilor, ponderea cărora atinge circa 70%, comparativ cu doar 49% în rândul bărbaților. Orice efort de încadrare a tinerilor NEET în educație (formală sau non-formală) trebuie să pornească de la crearea condițiilor favorabile, adaptate la interese, necesitățile și nevoile individuale a fiecăruia, în special a grupurilor cu acces și motivație scăzută pentru învățare.

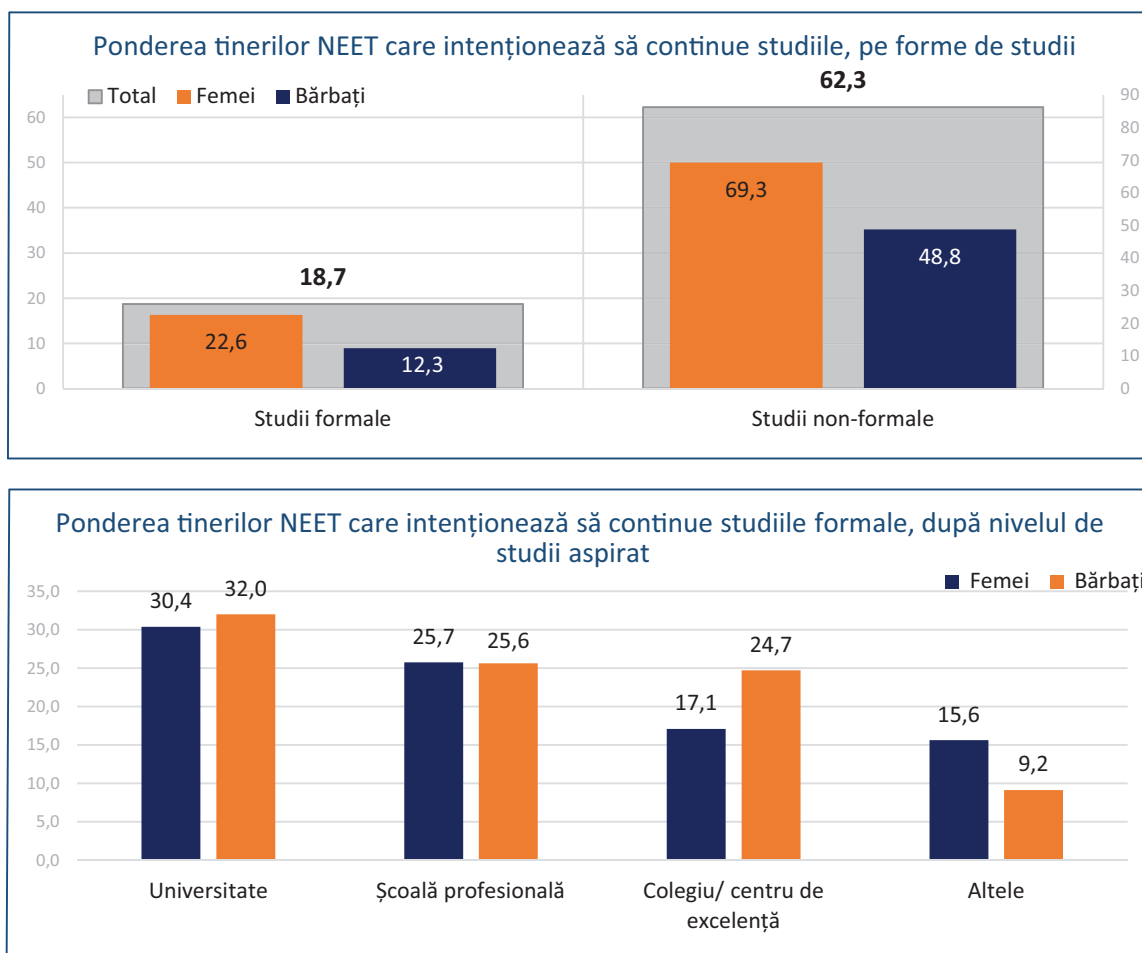

Figura 25. Intențiile de viitor ale tinerilor NEET cu privire la continuarea studiilor, pe forme și nivele de studii, %, 2024

Sursa: Sondaj realizat de Magenta Consulting

ACCESUL TINERILOR NEET LA MUNCĂ

EXPERIENȚA PROFESIONALĂ A TINERILOR NEET

Majoritatea tinerilor NEET au fost angajați anterior în câmpul muncii. Datele sondajului realizat în rândul tinerilor NEET arată că 77,5% dintre aceștia au fost angajați în trecut, dintre care: 45,4% au fost angajați oficial, 23,2% au fost angajați neoficial, iar 8,9% au avut experiența de a fi angajați și oficial, și neoficial. Din perspectivă de gen, tendințele în rândul tinerilor NEET sunt similare celor pentru populația generală, unde munca informală e mai mult caracteristică bărbaților, pe când femeile tind mai mult să se angajeze oficial. Prin urmare, aproape 50% dintre femeile NEET au fost angajate oficial în trecut, iar bărbații cu 12% mai puțin. Ponderea mare a persoanelor inactive, dar cu experiență de muncă în trecut, se explică inclusiv prin efectele pandemiei COVID-19, cât și a crizei economice din Republica Moldova, care a predispus foarte mulți antreprenori să își sisteze afacerile, ceea ce a dus la lichidarea multor locuri de muncă.

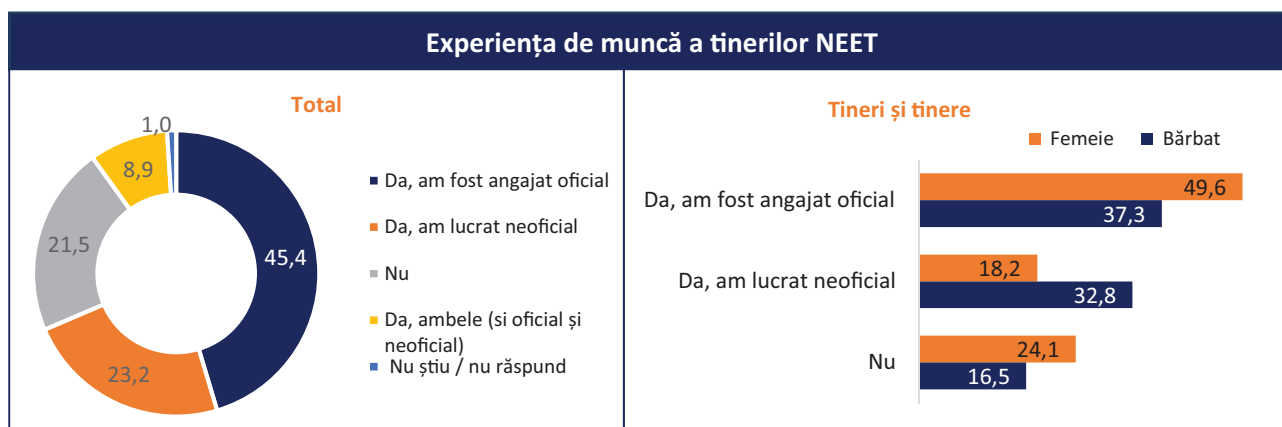

Figura 26. Experiența de muncă a tinerilor NEET, pe sexe, %, 2024

Sursa: Sondaj realizat de Magenta Consulting

Fiecare al treilea tânăr NEET, care a avut o experiență de muncă, a activat în sectorul privat, ca muncitor calificat sau necalificat. Conform sondajului efectuat, 73% dintre tinerii NEET au activat în trecut în sectorul privat, iar 24,4% au activat în sectorul public. Jumătate dintre tinerii cu experiență de muncă au deținut funcții precum muncitor calificat (de exemplu, vânzător, șofer, poștaş, electrician etc.), sau muncitor necalificat (dereticătoare, paznic, zilier în câmp, livadă etc.), funcție mai mult caracteristică bărbaților.

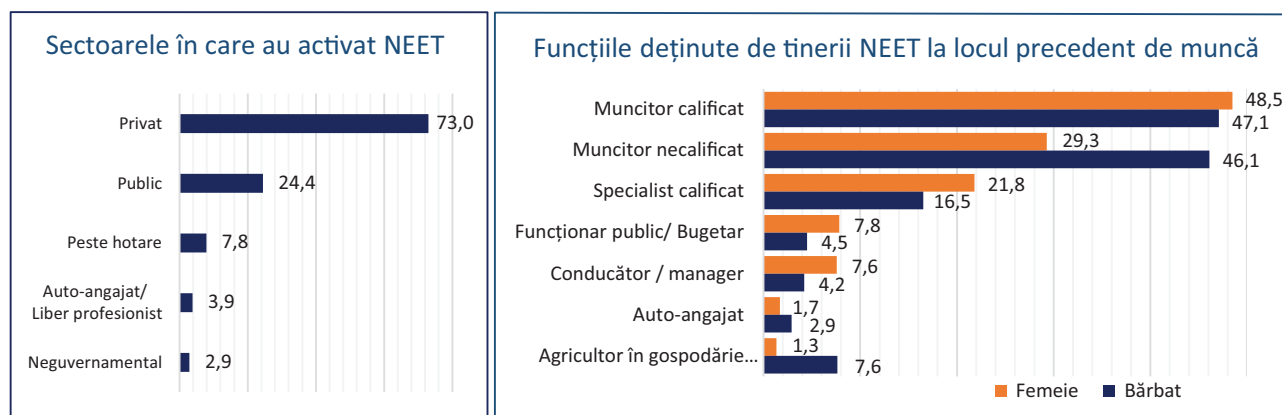

Figura 27. Sectoarele și funcțiile pe care le-au deținut tinerii NEET la ultimul loc de muncă, pe sexe, %, 2024

Sursa: Sondaj realizat de Magenta Consulting

Tinerii NEET au preponderent experiență de muncă în domeniul de vânzări/comerț, construcții și alimentație publică. Dintre toate domeniile de activitate, 19,7% dintre tinerii NEET au afirmat că ultimul loc de muncă a fost în domeniul vânzări/comerț, marketing și achiziții (inclusiv comerț cu amănuntul). În domeniul construcții (muncă manuală precum vopsirea, lucrările de finisare etc.) au activat 16% dintre actualii tineri NEET, iar în alimentația publică (pregătirea alimentelor și alimentația publică) au lucrat 12,4% dintre tineri. Reieșind din faptul că aceste domenii au fost cele mai afectate de criza, cauzată de pandemia COVID-19, datele de mai jos arată încă o dată impactul negativ asupra pieței muncii, amplificând inactivitatea.

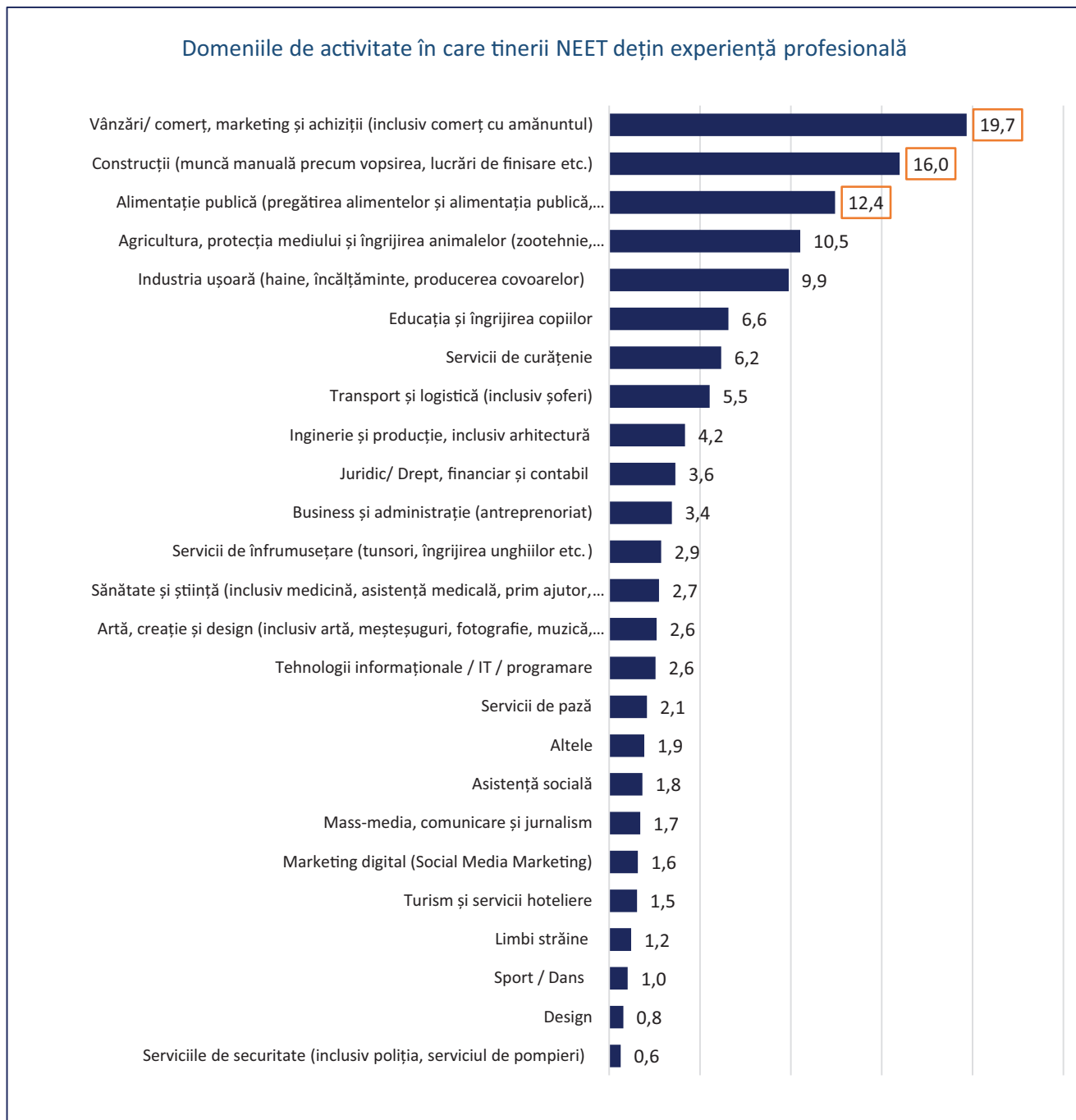

Figura 28. Domeniile de activitate în care tinerii NEET dețin experiență profesională, %, 2024

Sursa: Sondaj realizat de Magenta Consulting

Salariul mic a fost principala cauză pentru tinerii NEET de a se concedia, iar pentru tinerele NEET - responsabilitățile familiale. Jumătate dintre tinerii NEET s-au concediat de la locul precedent din cauza că nu erau mulțumiți de mărimea salariului. În același timp, 40,2% dintre tinerele NEET au fost nevoite să se retragă de pe piața muncii din cauza responsabilităților de familie. Celelalte cauze comune care au predispus tinerii la decizia de a se concedia a fost nemulțumirea față de condițiile de muncă, volumul prea mare de muncă și problemele de sănătate. De asemenea, 16,6% dintre aceștia au dorit să facă o schimbare a domeniului pe care îl profesau.

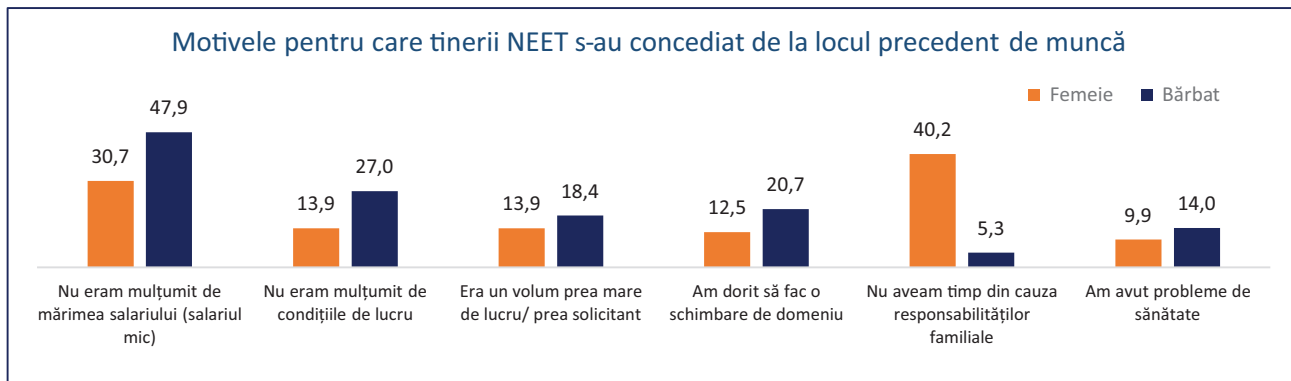

Figura 29. Motivele pentru care tinerii NEET s-au concediat de la locul precedent de muncă, %, 2024

Sursa: Sondaj realizat de Magenta Consulting

Percepțiile cu privire la utilitatea și aplicabilitatea studiilor la locul de muncă sunt dispersate. Aproximativ jumătate dintre tinerii NEET afirmă că studiile au fost în mare măsură sau foarte mare măsură utile la locurile de muncă anterioare. Pe de altă parte, aceeași pondere de tineri afirmă că studiile au fost utile în mică, foarte mică măsură sau chiar deloc pentru a activa pe piața muncii. Motivele din care studiile nu sunt considerate utile variază: 30,9% nu au lucrat pe specialitatea pe care o dețin, iar 17,8% susțin că studiile nu au corespuns cu cerințele locului de muncă, fapt ce confirmă problema necorespunderii ofertei de studii cu cererea specialităților pe piața muncii.

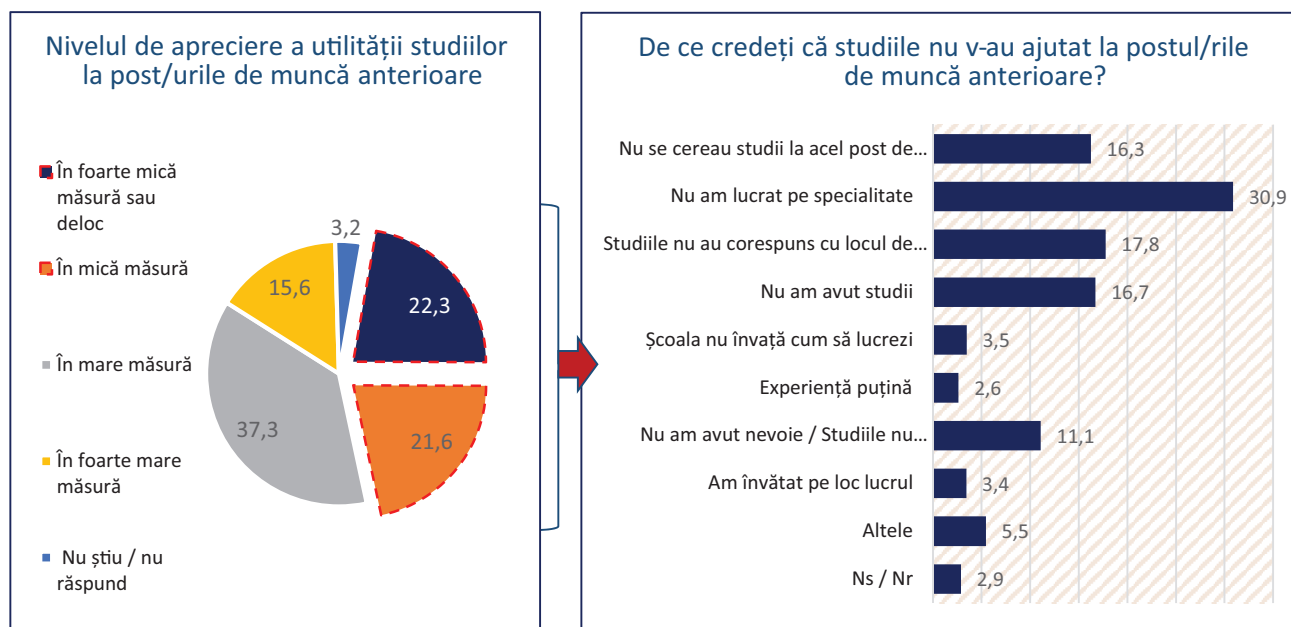

Figura 30. Nivelul de apreciere a utilității studiilor la post/urile de muncă anterioare și cauzele celor care au considerat studiile inutile, %, 2024

Sursa: Sondaj realizat de Magenta Consulting

PERSPECTIVELE DE ANGAJARE

Majoritatea tinerilor NEET intenționează să se angajeze în timpul apropiat. Peste 80% dintre tinerii și tinerele NEET intenționează să se angajeze în timpul apropiat. Totuși, aproape 20% dintre fetele NEET și 17% dintre băieții NEET nu se văd în câmpul muncii, cel puțin în timpul apropiat. Cauzele nedorinței de a lucra sunt diferite pentru tinerii și tinerele NEET. Astfel, pentru băieți cele mai importante cauze care îi demotivează să lucreze sunt salariile mici (28,8%), dorința de a lucra peste hotare (27,2%) și problemele de sănătate (21,9%). Pentru fete, cel mai mare impediment pentru a se integra în câmpul muncii sunt responsabilitățile de îngrijire a copiilor (44,4%). Aceste inegalități se datorează în mare parte stereotipurilor existente privind delimitarea responsabilităților casnice: femeilor fiind atribuite grijile casnice și de îngrijire a copiilor, iar bărbaților întreținerea familiei.

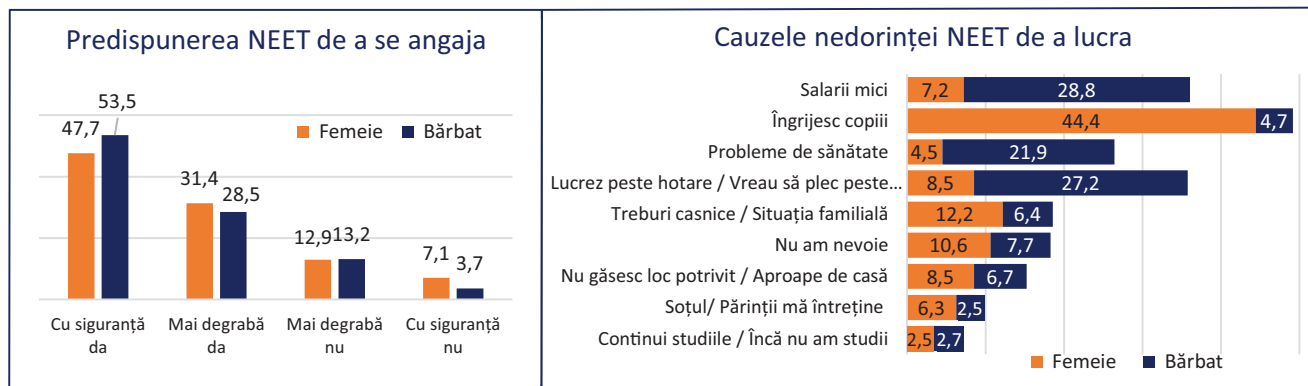

Figura 31. Nivelul de predispunere a tinerilor NEET de a se angaja și cauzele nedorinței tinerilor care nu doresc să lucreze, %, 2024

Sursa: Sondaj realizat de Magenta Consulting

Preferințele femeilor NEET cu privire la profesiile pe care le-ar prefera variază semnificativ față de cele ale bărbaților. Tinerele, în continuare, ar prefera profesii feminizate (mai mult caracteristice femeilor) precum serviciile de înfrumusețare, vânzări/comerț, educația și îngrijirea copiilor, alimentația publică și serviciile de curățenie, acestea fiind profesii preponderent prost plătite. Tinerii NEET, pe de altă parte, ar prefera să lucreze în construcții, agricultură, transport și logistică, tehnologii informaționale, business și administrație, râvnind la profesii mai bine plătite și mai mult caracteristice bărbaților.

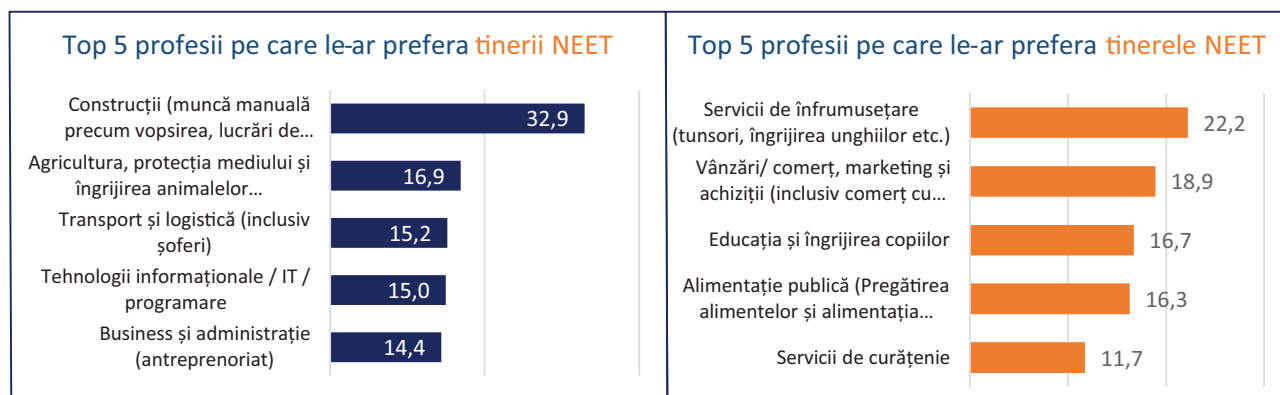

Figura 32. Top 5 profesii pe care le-ar prefera tinerii NEET, pe sexe, %, 2024

Sursa: Sondaj realizat de Magenta Consulting

Abilitățile de comunicare sunt indispensabile pentru tinerele NEET pentru a se angaja. Datele sondajului arată că fetele NEET au nevoie să-și dezvolte abilitățile de comunicare, inclusiv însușirea limbilor străine, iar următoarea necesitate este de a dezvolta abilitățile de lucru în echipă. Pe de altă parte, băieții NEET invocă cea mai mare necesitate de dezvoltare profesională - însușirea abilităților tehnice specifice unui domeniu, de exemplu IT sau mecanică, și adițional, abilitățile de comunicare. Necesitatea dezvoltării abilităților de

comunicare, inclusiv însușirea limbilor străine, se explică prin faptul cerințelor existente pe piață, ca criteriu de angajare. De asemenea, sfera serviciilor este tot mai răspândită, iar comunicarea este una dintre cele mai importante abilități profesionale în domeniu. Totodată, băieții NEET invocă mai frecvent nevoia de a dezvolta abilități tehnice, reieșind din domeniile care le sunt interesante drept profesie.

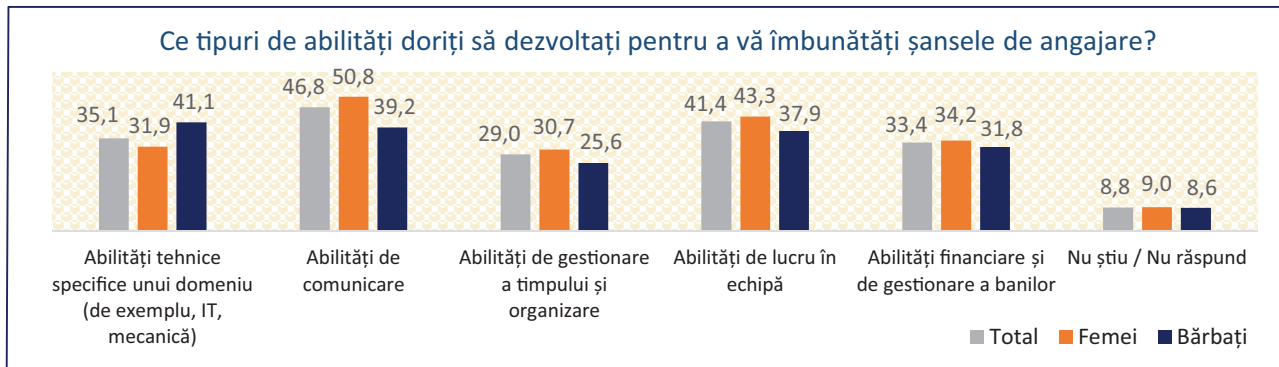

Figura 33. Abilitățile de care au nevoie tinerii/ tinerele NEET pentru a-și îmbunătăți șansele de angajare, pe sexe, %, 2024

Sursa: Sondaj realizat de Magenta Consulting

Cea mai mare barieră care împiedică tinerii/ tinerele NEET să caute un loc de muncă și să se angajeze sunt salariile mici. Datele din figura de mai jos arată că peste 30% dintre tinerii/ tinerele NEET invocă salariile mici ca o barieră în procesul de căutare a unui loc de muncă, acesta fiind considerat și un impediment în procesul de angajare de către fiecare al doilea tânăr/ tânără NEET. În același timp, există discrepanțe cu privire la alte bariere care le invocă fetele NEET, pe de o parte, și băieții NEET, pe de altă parte. Pentru tinerele NEET, pe lângă salariile mici, responsabilitățile casnice și regimul de lucru constituie două bariere dintre cele mai semnificative invocate.

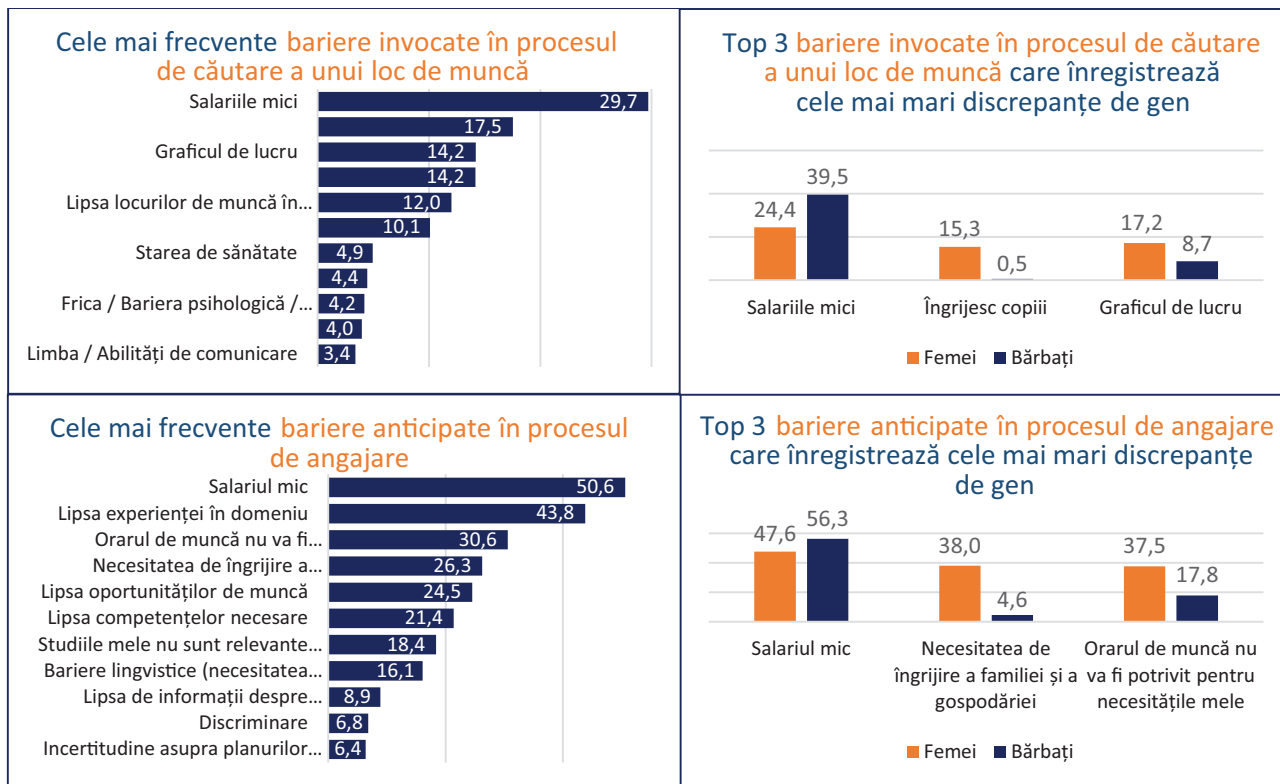

Figura 34. Barierele cu care se confruntă tinerii NEET în procesul de căutare a locului de muncă și angajare, pe sexe, %, 2024

Sursa: Sondaj realizat de Magenta Consulting

Tinerii NEET cu vârsta de 15-24 de ani și cei cu studii superioare au cea mai mare intenție de a se angaja.

Analiza datelor dezagregate pe criteriul de vârstă relevă că peste jumătate dintre tinerii cu vârsta cuprinsă între 15-19 ani și 20-24 de ani au căutat un loc de muncă în ultimele 12 luni. În același timp, femeile NEET cu vârsta de 25-29 de ani au depus efort redus de a-și căuta un loc de muncă recent. Discrepanța respectivă se explică prin faptul că aceasta reprezintă vârsta reproductivă, prin urmare, femeile de cele mai dese ori se retrag de pe piața muncii, în favoarea responsabilităților de îngrijire. Din perspectiva nivelului de studii deținut, observăm că cei cu studii înalte sunt cei mai cointeresați să își găsească un loc de muncă. O excepție de la această tendință este grupul tinerilor NEET care dețin studii generale (X-XI clase), fapt ce se explică prin creșterea abandonului școlar timpuriu pentru a găsi un loc de muncă, fenomen caracteristic mai mult băieților. Această concluzie se conturează și reieșind din graficul din stânga jos, care arată că tinerii NEET cu vârsta de 15-19 ani sunt cei mai predispuși să se încadreze pe piața muncii.

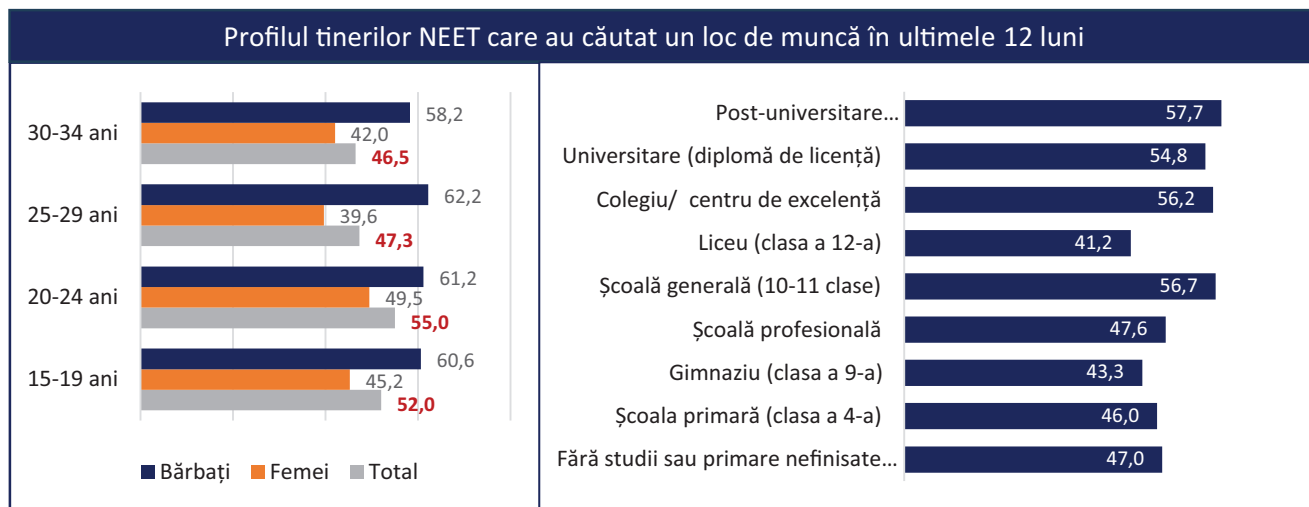

Figura 35. Profilul tinerilor NEET care au căutat un loc de muncă în ultimele 12 luni, pe vârstă, sex, tip de studii, %, 2024

Sursa: Sondaj realizat de Magenta Consulting

Rețelele de socializare sunt cel mai des utilizate drept sursă de informare despre oportunitățile de angajare.

Peste jumătate dintre tinerii NEET ar utiliza rețelele de socializare drept sursă pentru a găsi un loc de muncă. În al doilea rând, ar apela la platformele dedicate anunțurilor de angajare și s-ar consulta cu prietenii/rudele. În același timp, există preferințe diferențiate la nivel de zonă de reședință: de exemplu, cei din urbe ar accesa platformele specializate, iar cei din zonele rurale ar prefera mai mult să se consulte cu vecinii. Însă, în ambele cazuri, ANOFM nu se bucură de popularitate, astfel, doar un tânăr/o tânără din 5 s-ar adresa la Agenție pentru a solicita suport în angajare.

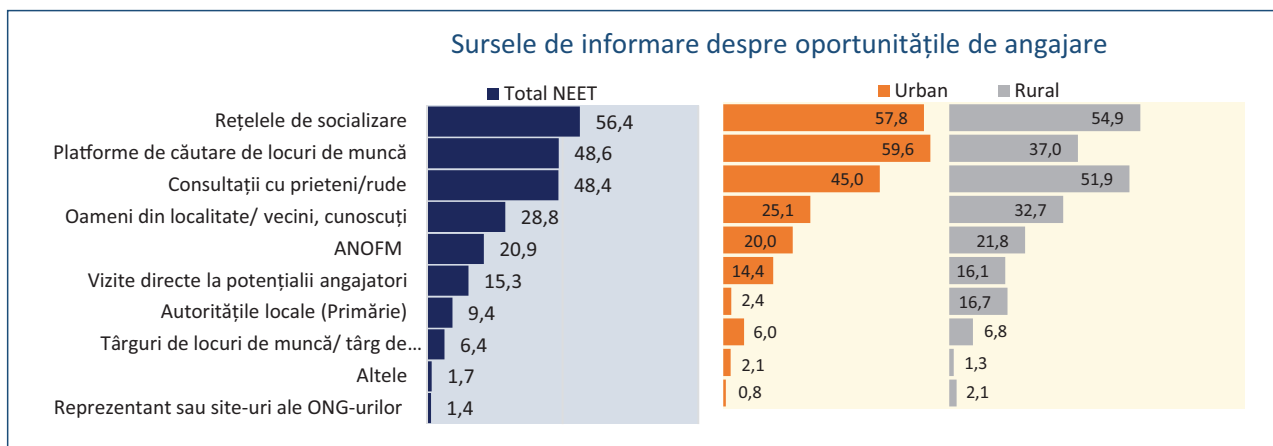

Figura 36. Sursele de informare la care apelează tinerii NEET pentru a căuta oportunitățile de muncă, %, 2024

Sursa: Sondaj realizat de Magenta Consulting

ACCESUL LA SERVICIILE DE SUPORT ÎN ANGAJARE

Doar un tânăr NEET din patru s-a adresat vreodată la ANOFM după suport în angajare. Peste 75% dintre tinerii și tinerele NEET nu au apelat la serviciile Agenției pentru a beneficia de suport în procesul de căutare a unui loc de muncă sau/și în procesul de angajare. Nivelul de adresabilitate diferă în funcție de vârsta tânărului/tinerei NEET: cu cât vârsta este mai mică, cu atât adresabilitatea scade semnificativ. Astfel, 30,8% dintre tinerii NEET cu vârsta de 30-34 de ani au apelat la serviciile ANOFM, în timp ce cei cu vârsta de 15-19 ani s-au adresat doar în proporție de 14,7%. Cauza reticenței de a se adresa la ANOFM este nedorința sau percepția că nu au nevoie de asemenea servicii - 36,6% dintre tineri. Totodată, analizând graficul de mai jos, constatăm niște concluzii îngrijorătoare: 22,3% dintre tinerii NEET nu cunosc despre ANOFM și serviciile pe care le prestează. Adicional, 7,3% dintre tineri au afirmat că serviciile pe care le prestează ANOFM sunt inutile pentru ei, iar 5,9% au afirmat că nici nu au încredere în ANOFM.

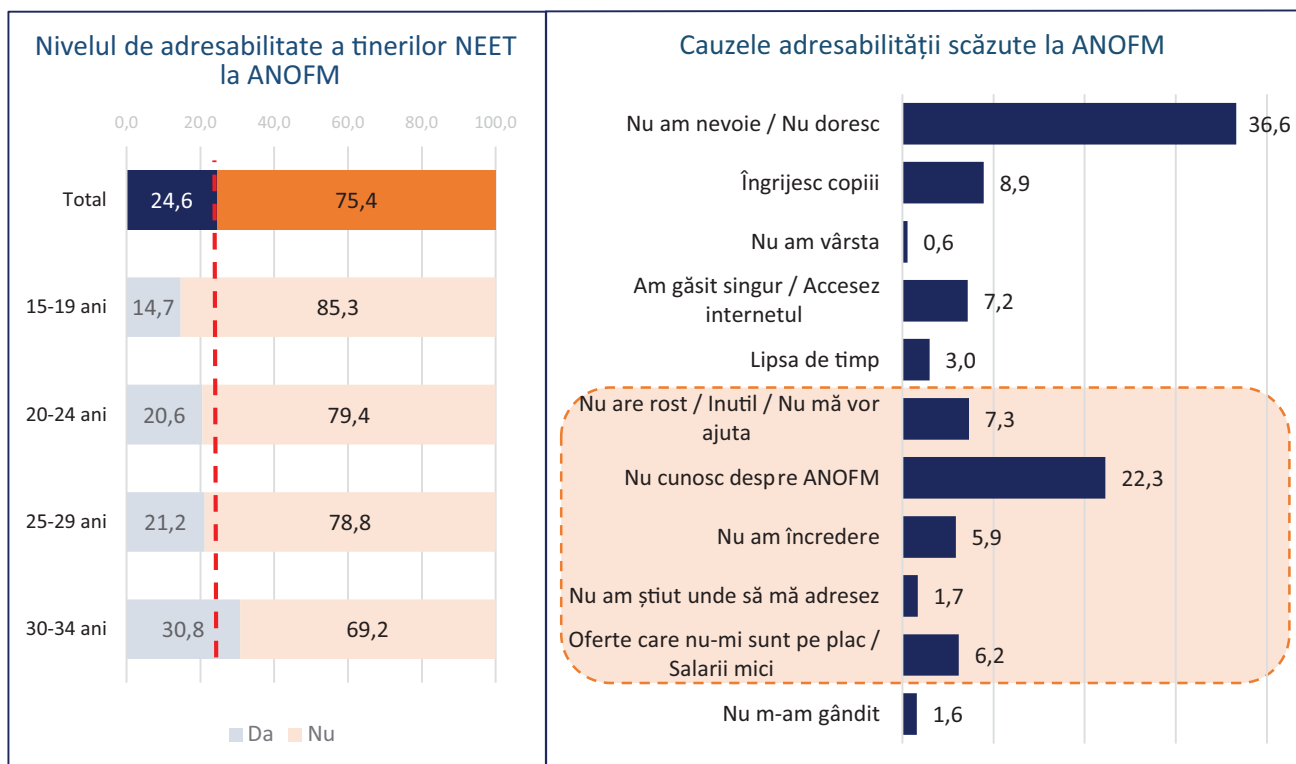

Figura 37. Nivelul de adresabilitate a tinerilor NEET la ANOFM și cauzele adresabilității scăzute, %, 2024

Sursa: Sondaj realizat de Magenta Consulting

Indemnizația de șomaj și informarea despre piața muncii sunt serviciile de care au beneficiat cel mai frecvent tinerii NEET. Circa 40% dintre tineri afirmă că au beneficiat de indemnizația de șomaj oferită de către ANOFM. De asemenea, peste 60% susțin că au beneficiat de serviciile de informare despre ofertele și cerințele pieței muncii, însă, din graficul de mai jos, se constată că de aceste servicii au beneficiat doar băieții NEET. Un alt serviciu prestat de către ANOFM, de care au beneficiat tinerii NEET, este serviciul de ghidare în carieră. Totuși, de acest serviciu, au beneficiat doar 30,9% dintre tineri și 22,1% tinere. Celelalte servicii (cursuri de formare profesională pe bază de voucher, instruire la locul de muncă în cadrul unității, stagii profesionale și certificarea cunoștințelor și a competențelor dobândite în contexte de educație non-formală și informală), nu se bucură de mare popularitate. Acest fapt se explică și prin nivelul scăzut de informare despre serviciile ANOFM, aspect foarte important în contextul în care ANOFM recent a introdus câteva servicii noi.

Tinerii NEET sunt destul de satisfăcuți de serviciile de care au beneficiat din partea ANOFM. Deși rata de adresabilitate a fost scăzută, nivelul de satisfacție a tinerilor față de serviciile de care au beneficiat din partea Agenției înregistrează o tendință pozitivă. Fiind rugați să aprecieze rata de satisfacție de la foarte nemulțumit/ă la foarte mulțumit/ă, jumătate dintre tineri au afirmat că au fost mulțumiți de suportul ANOFM. În același timp, peste 20% dintre tineri au afirmat că au rămas nemulțumiți sau chiar foarte nemulțumiți de serviciile prestate. Analizând datele din perspectivă de gen, observăm că nivelul de satisfacție absolută (foarte mulțumit/ă) este mai înaltă cu 12% în rândul tinerelor NEET, față de același indicator în rândul tinerilor NEET.

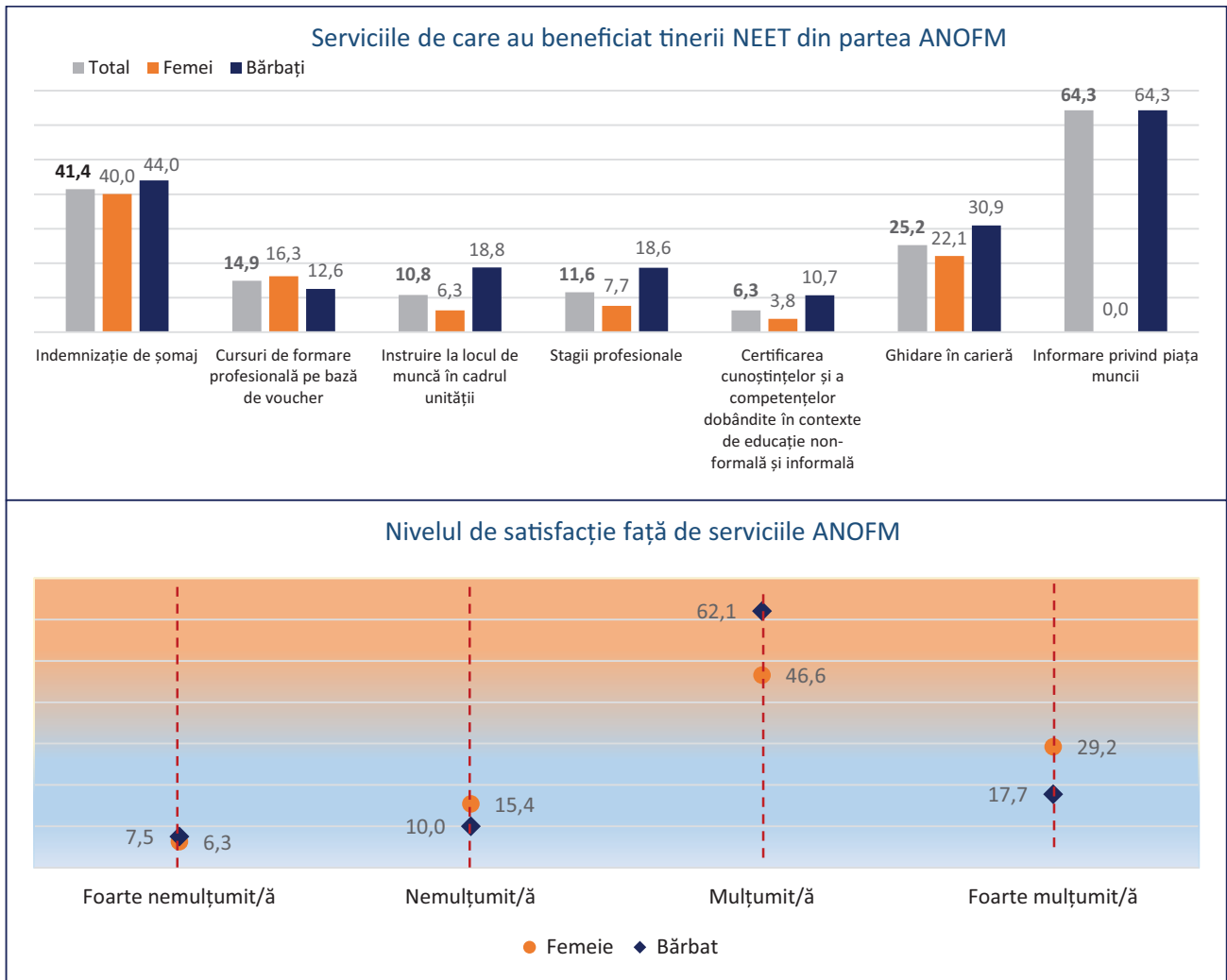

Figura 38. Serviciile de care au beneficiat tinerii NEET din partea ANOFM și nivelul de satisfacție față de servicii primite, %, 2024

Sursa: Sondaj realizat de Magenta Consulting

Toate serviciile oferite de către ANOFM sunt apreciate drept foarte utile în procesul de încadrare pe piața muncii. Mai mult de 80% dintre tineri consideră serviciile Agenției a fi foarte utile în procesul de angajare, cum ar fi: cursuri gratuite de formare profesională, instruire la locul de muncă, stagii de practică, informarea privind piața muncii, ghidare în carieră și certificarea cunoștințelor și a competențelor dobândite în contexte de educație non-formală și informală. Pe lângă serviciile asigurate de către ANOFM, tinerii consideră că un program de lucru flexibil este de mare ajutor pentru încadrarea în câmpul muncii, mai cu seamă de către cei cu copii. Deși această prevedere legislativă există în Republica Moldova, angajatorii rămân reticenți în a le aplica, iar angajații nu cunosc despre acest drept⁷.

⁷ <https://progen.md/munca-inegala-o-analiza-a-decalajelor-de-gen-pe-piata-muncii-din-perspectiva-angajatorilor-persoanelor-angajate-si-ale-celor-neangajate/>

Deși problema responsabilităților casnice este cea mai stridentă, creșa pentru copii de la un an de zile nu este privită drept o soluție de suport pentru a găsi mai ușor un loc de muncă. Doar 33% dintre tineri au afirmat că le-ar fi de foarte mare ajutor creșa pentru copii. Această situație este explicată prin reticența care există în Republica Moldova cu privire la încadrarea copiilor în educație timpurie, considerând că vârsta este prea fragilă și această experiență poate fi traumatizantă, în pofda faptului că practicile internaționale arată că încadrarea copiilor în creșe are impact pozitiv atât asupra copiilor, prin dezvoltare cognitivă timpurie, cât și asupra părinților, prin sporirea reconcilierii vieții de familie cu cea profesională, și diminuarea anxietății, în special în rândul femeilor⁸.

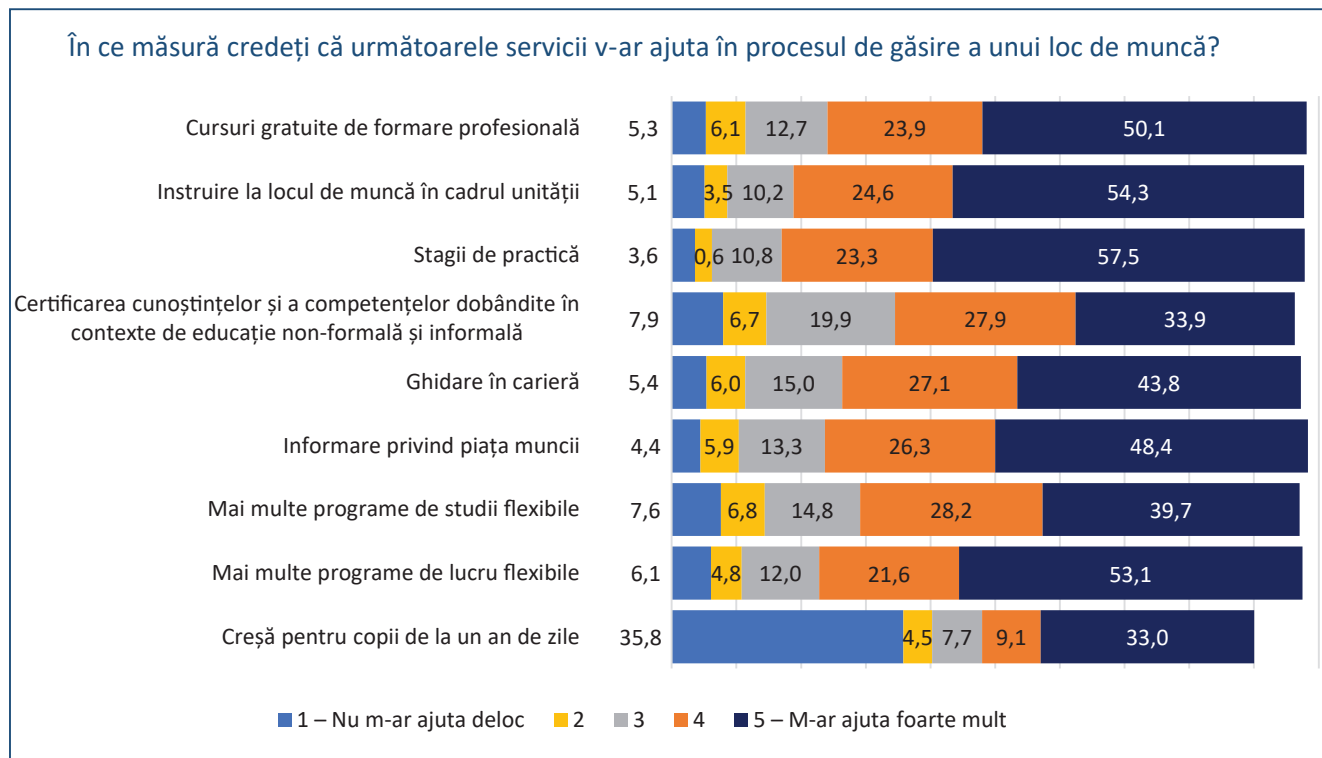

Figura 39. Nivelul de adresabilitate a tinerilor NEET la ANOFM și cauzele adresabilității scăzute, %, 2024

Sursa: Sondaj realizat de Magenta Consulting

⁸ <https://progen.md/cum-contribuim-la-crearea-locurilor-de-munca-prietenose-parintilor-4-optiuni-de-servicii-alternative-pentru-ingrijirea-copilului-ce-pot-fi-oferite-de-angajatori/>

RECOMANDĂRI

Pentru a aborda problema integrării socioeconomice a tinerilor NEET în Republica Moldova, este esențial să se implementeze o serie de măsuri strategice. Aceste măsuri trebuie să fie bine integrate și adaptate la nevoile specifice ale diferitor grupuri de tineri NEET. Bazându-ne pe concluziile analizelor și pe tendințele identificate în raport, se propun următoarele recomandări:

REVIZUIREA CURRICULUMULUI EDUCAȚIONAL PENTRU A FLEXIBILIZA PROGRAMELE DE STUDII

Datele studiului realizat în rândul tinerilor NEET arată că fetele sunt supuse unui risc sporit de a se retrage din sistemul educațional în virtutea responsabilităților de îngrijire a gospodăriei și a copiilor. În contextul unui sistem educațional rigid, fetele (care formează majoritatea tinerilor NEET) sunt puse în situația de a alege între continuarea studiilor sau îngrijirea familiei, alegerea fiind adesea în detrimentul studiilor. Pentru a depăși această barieră, este necesară flexibilizarea programelor de studii. Actualmente, cadrul normativ în domeniul educațional prevede opțiuni limitate privind durata studiilor și modul de a studia, fiind indicat expres numărul de credite pentru fiecare nivel de studii, durata de realizare, modalitatea, tipul de frecvență etc. Asemenea prevederi rigide fac dificilă încadrarea în educație a persoanelor care combină viața de familie, munca sau alte activități cu studiile. Din acest motiv, se recomandă ca Ministerul Educației și Cercetării să inițieze o revizuire amplă a curriculumului educațional pentru a-l face mai flexibil și adaptat la necesitățile elevilor/studentilor. Flexibilizarea programelor de studii este necesară atât la nivel de instituții de învățământ profesional tehnic, cât și la nivel universitar, și ar putea include:

- (i) împărțirea programelor în unități sau module pentru a permite migrarea în cadrul sistemului educațional,
- (ii) oferirea de oportunități de transfer de credite sau recunoașterea învățării anterioare;
- (iii) introducerea posibilității de a participa la cursuri de seară/de weekend sau de a participa la cursuri cu fracțiune de normă;
- (iv) introducerea posibilității de a decide durata în care pot fi acumulate creditele de studii necesare;
- (v) acces la metode de predare alternative/individualizate (studii la distanță, în format hibrid etc.). Totodată, aceste opțiuni ar fi relevante și pentru persoanele care emigrează, inclusiv în scop de muncă.

Pentru a asigura flexibilizarea programelor de studii, este necesar ca Ministerul Educației și Cercetării să realizeze multiple intervenții, printre care:

- (i) analiza practicilor internaționale pentru a identifica modele optime de flexibilizare a sistemului educațional;
- (ii) analiza exhaustivă a cadrului normativ național în domeniul educațional pentru a sintetiza reglementările actuale și a identifica posibilitățile de modificare a acestora;
- (iii) crearea unui grup de lucru instituționalizat, responsabil de realizarea modificărilor în cadrul normativ. Grupul de lucru va include un spectru larg de specialiști din cadrul MEC și alte instituții publice relevante, prestatori de servicii educaționale, reprezentanți ai mediului academic, reprezentanți ai societății civile etc.;
- (iv) elaborarea unui plan național de reformare a sistemului educațional în vederea flexibilizării programelor de studii. Planul va include setul de acțiuni, politicile/actele normative spre modificare sau elaborare, resursele necesare, responsabilii;
- (v) aprobarea modificărilor legislative cu privire la integrarea modelelor flexibile de învățământ. La etapa de implementare a noului model educațional, se recomandă acordarea unei perioade de tranziție pentru instituțiile de educație pentru a se adapta noilor reglementări și a integra în curriculum modele flexibile de învățământ.

MĂSURI DE FLEXIBILIZARE LA NIVELUL ÎNVĂȚĂMÂNTULUI PROFESIONAL TEHNIC

Instituțiile de învățământ profesional tehnic pot implementa măsuri specifice cu scopul de a flexibiliza programele de studii și a le face mai atractive pentru tineri, în special pentru tinerii NEET care sunt mai predispuși să părăsească studiile după ciclul gimnazial. Aceste măsuri pot include, dar nu se limitează la:

- introducerea în curriculum a unor module scurte și cursuri de certificare, care pot fi completate într-un timp relativ scurt, astfel încât tinerii să poată obține certificări sau diplome care să le permită încadrarea ulterioară în câmpul muncii;
- introducerea posibilității de urmare a cursurilor în format online, pentru a asigura oportunități de învățare pentru tinerii care din cauza responsabilităților familiale sau alte activități nu pot urma o formă clasică de învățământ;
- introducerea cursurilor care se desfășoară în afara orelor obișnuite ale zilei (cursuri de seară sau de weekend) pentru a facilita accesul la educație a tinerilor care au alte angajamente în timpul zilei;
- dezvoltarea programelor de învățare în colaborare cu angajatori locali, care să ofere tinerilor experiență practică și aplicabilă, și un curriculum mai relevant;
- utilizarea tehnologiilor moderne și laboratoarelor bine echipate pentru a face studiile mai atractive și eficiente.

CREAREA UNEI PLATFORME ONLINE A PRESTATORILOR DE SERVICII EDUCAȚIONALE NON-FORMALE

În contextul flexibilizării studiilor și pentru a răspunde nu doar provocărilor legate de accesul limitat la educația clasică, dar și nevoilor specifice ale tinerilor NEET, persoanelor care îngrijesc de copii și persoanelor cu dizabilități, se recomandă ca Ministerul Educației și Cercetării din Republica Moldova să dezvolte o platformă online dedicată prestatorilor de servicii educaționale non-formale. La momentul actual, există o platformă online – [Registrul Național al Calificărilor](#), a cărei funcționalitate este reglementată prin [HG nr. 1199/2018 cu privire la Registrul național al calificărilor](#) și [HG nr. 3/2024](#) (actualizată [HG nr. 1199/2018](#)) pentru asigurarea interoperabilității RNC cu registrele/bazele de date privind calificările din țările UE ([Recomandarea Consiliului din 22 mai 2017 privind Cadrul european al calificărilor pentru învățarea pe tot parcursul vieții](#)). Această platformă constituie o resursă informațională a Ministerului Educației și Cercetării în vederea înregistrării, sistematizării, publicării, actualizării datelor cu referire la calificările naționale, CNC și furnizorii de programe de formare profesională. Deși platforma conține module separate pe prestatorii de servicii educaționale și oferta educațională, acestea cuprind doar informații de bază precum lista prestatorilor de servicii educaționale (preponderent din învățământul formal), programele lor educaționale și specialitățile acoperite, datele de contact etc. Din acest considerent, devine relevantă dezvoltarea unei platforme online dedicată anume prestatorilor de servicii educaționale non-formale. Această inițiativă își propune să ofere oportunități de învățare accesibile și adaptabile pentru toți cetățenii, indiferent de vârstă sau nivel de educație. Platforma va fi gestionată centralizat de Ministerul Educației și Cercetării și va funcționa ca o bază de date online, unde instituțiile prestatoare de servicii educaționale, inclusiv universități, ONG-uri, centre de formare profesională și alte organizații acreditate, vor putea încărca și gestiona cursuri online. Aceste cursuri vor fi acreditate de Minister și vor acoperi o gamă largă de domenii și abilități, de la dezvoltare personală și profesională până la competențe tehnice și soft skills. Persoanele interesate vor putea accesa platforma în orice moment, având libertatea de a alege cursurile care corespund cel mai bine nevoilor și intereselor lor. Un aspect esențial al acestei platforme este flexibilitatea, care permite utilizatorilor să parcurgă cursurile în ritm propriu, organizându-și timpul de studiu în funcție de programul lor zilnic. Unul dintre obiectivele principale ale acestei platforme este să faciliteze integrarea pe piața muncii a persoanelor care doresc să își îmbunătățească competențele sau să se reorienteze profesional. Flexibilizarea studiilor este un proces de lungă durată, iar această platformă are potențialul de a fi extinsă în viitor pentru a include și cursuri de licență, masterat sau doctorat, răspunzând astfel unui spectru și mai larg de nevoi educaționale și profesionale. Implementarea platformei naționale va avea un impact semnificativ asupra accesibilității educației în Republica Moldova, contribuind la creșterea nivelului de educație și competență a forței de muncă și promovând o cultură a învățării continue.

Câteva exemple de platforme de învățare online instituite de organizații publice, inclusiv instituții guvernamentale și organizații internaționale:

- **EU Academy:** Platforma de învățare online a Uniunii Europene, dezvoltată de Parlamentul European și alte instituții UE. Aceasta oferă cursuri și resurse educaționale gratuite pentru cetățeni, funcționari publici și specialiști, acoperind subiecte legate de politica europeană, legislație, economie și afaceri externe ale UE.
- **Coursera:** O platformă globală de învățare online care oferă cursuri, specializări și programe de diplomă de la universități și instituții de top din întreaga lume. Coursera permite utilizatorilor să învețe în ritmul lor, oferind opțiuni pentru obținerea certificatelor recunoscute internațional.
- **FutureLearn:** Platformă de învățare online deținută de Open University din Marea Britanie, care colaborează cu diverse universități și organizații internaționale. FutureLearn oferă cursuri scurte, programe de specializare și diplome, acoperind o gamă largă de subiecte, de la știință și tehnologie la artă și sănătate.
- **edX:** Fondată de Harvard și MIT, edX oferă cursuri online gratuite și programe plătite de certificare, masterat și micro-masterat. Platforma colaborează cu universități de renume global pentru a oferi cursuri într-o varietate de domenii, inclusiv inginerie, științe și afaceri.
- **LinkedIn Learning:** Parte a rețelei profesionale LinkedIn, această platformă oferă acces la mii de cursuri video create de experți din industrie. LinkedIn Learning se concentrează pe dezvoltarea competențelor profesionale în domenii precum tehnologia informației, afaceri, creativitate și leadership, oferind certificări care pot fi adăugate direct în profilul LinkedIn al utilizatorului.

Astfel de cursuri sunt oferite de numeroase instituții educaționale de stat din diferite țări, precum și de instituții de educație și formare profesională (VET). De exemplu, în Germania, instituțiile VET precum **Deutsches Institut für Erwachsenenbildung (DIE)** și **Bundesinstitut für Berufsbildung (BIBB)** oferă cursuri online care acoperă atât educația formală, cât și cea informală, axându-se pe dezvoltarea competențelor profesionale și personale. În Finlanda, platforma **Omnia** oferă cursuri online pentru dezvoltarea competențelor digitale și a altor abilități relevante pentru piața muncii. În Marea Britanie, instituții VET precum **City & Guilds** și **Open University** oferă o gamă variată de cursuri online, atât formale, cât și informale, care sprijină dezvoltarea continuă a competențelor profesionale în domenii precum afaceri, tehnologie și sănătate. Aceste programe sprijină dezvoltarea continuă și adaptabilitatea pe piața muncii, oferind acces la educație de calitate pentru o gamă largă de cursanți.

IMPLEMENTAREA MĂSURILOR DE PREVENIRE A PĂRĂSIRII TIMPURII A STUDIILOR

I. Elaborarea unui Program național pentru prevenirea abandonului studiilor, cu accent pe abandonul școlar. Conform Băncii Mondiale⁹, un program național sau un cadru strategic ar putea ajuta la extinderea programelor care sunt orientate pentru a soluționa această inegalitate. Acest program trebuie să fie dezvoltat de un grup de lucru instituit de către Ministerul Educației și Cercetării, care va include specialiști din toate domeniile relevante, cum ar fi educația, psihologia, asistența socială și sănătatea, și va cuprinde reprezentanți de la toate nivelurile de învățământ. Scopul acestui grup de experți este de a dezvolta un program comprehensiv care să abordeze în mod direct și eficient fenomenul abandonului studiilor. Programul va include măsuri de prevenire, intervenție și remediere, fiind structurat astfel încât să permită monitorizarea continuă a elevilor în situație de risc și intervenția promptă în cazul identificării unor semnale de alarmă. De asemenea, programul va prevedea strategii de suport pentru elevii vulnerabili, crearea unor parteneriate cu instituții educaționale, organizații non-guvernamentale și comunitatea locală, precum și dezvoltarea de politici educaționale care să sprijine menținerea elevilor în sistemul de învățământ. Modalitatea de aprobare a Programului poate varia în funcție de context și resurse disponibile. Programul poate fi aprobat prin hotărâre de guvern, ceea ce ar implica un proces de adoptare mai amplu și complex, dar ar asigura alocarea de fonduri din bugetul public național pentru implementare. Alternativ, Programul poate fi aprobat printr-un ordin al ministrului Educației, caz în care implementarea ar putea fi realizată prin încheierea de parteneriate cu parteneri externi care au inclus prevenirea abandonului studiilor în strategiile lor pentru Republica Moldova. În ambele scenarii, programul va beneficia de o coordonare strânsă între diversele instituții și organizații implicate, pentru a asigura coerența și

⁹ <https://documents1.worldbank.org/curated/en/111041644611110155/pdf/Educational-Underachievement-Among-Boys-and-Men.pdf>

eficiența măsurilor implementate, contribuind astfel la reducerea semnificativă a abandonului studiilor, cu un accent deosebit pe abandonul școlar, în Republica Moldova.

II. Instituirea unui mecanism național privind identificarea tinerilor cu risc înalt de a părăsi sistemul de învățământ. În vederea prevenirii fenomenului NEET, sunt cruciale identificarea și abordarea tinerilor predispuși să întrerupă studiile sau să întâmpine dificultăți de integrare pe piața muncii. În acest scop, este necesar ca Ministerul Educației și Cercetării să dezvolte un mecanism de identificare a tinerilor aflați în zona de risc, prin implementarea următoarelor acțiuni:

(i) analiza practicilor internaționale în ceea ce privește implementarea instrumentelor de evaluare a riscurilor în rândul elevilor;

(ii) dezvoltarea unui instrument de evaluare a riscului de a deveni NEET, care va include o serie de indicatori cu privire la factorii individuali, sociali, economici și educaționali, prin prisma cărora va fi estimat gradul general de risc;

(iii) dezvoltarea unui sistem electronic centralizat pentru a sistematiza datele colectate în urma procesului de evaluare;

(iv) oferirea de suport instituțiilor de învățământ pentru a pune în aplicare instrumentul de evaluare a riscului. Procesului de evaluare vor fi supuși elevii claselor absolvente;

(v) elaborarea unui cadru general de intervenție în cazul identificării tinerilor aflați în zona de risc, care va fi preluat și adaptat de către fiecare instituție de învățământ (efort educațional suplimentar, referire la servicii de suport, consiliere etc.);

(vi) revizuirea periodică a indicatorilor de evaluare a riscului de a deveni NEET și ajustarea instrumentului.

III. Elaborarea unui set de intervenții individualizate menite să sporească participarea în educație, în special în învățământul profesional tehnic, a tinerilor aflați în grupul de risc NEET. În vederea oferirii suportului individualizat pentru fiecare tânăr, la nivel de cadru legislativ, se recomandă a fi aprobate următoarele intervenții, dar nu se limitează la:

(i) **Oferirea unui suport financiar** – acesta se referă la o plată nerambursabilă pentru tinerii care se află într-o situație de vulnerabilitate: atât pentru școlari, pe care povara financiară îi predispune la abandon, din neputința de a acoperi cheltuielile zilnice de procurare a rechizitelor, hainelor, transport, cât și pentru tinerii care doresc să studieze în colegii sau școli profesionale, fapt ce implică, de regulă, cheltuieli adiționale pentru cazare. Suportul financiar urmează a fi alocat și debursat de către APL, în colaborare cu Direcția asistența socială, care va oferi suport în identificarea tinerilor ce se află în situație de vulnerabilitate. Mărimea suportului financiar urmează să fie estimat într-un quantum care va acoperi cheltuielile mai sus menționate, reieșind din prețurile de piață existente. Quantumul suportului financiar va fi stabilit individual de către fiecare APL în parte, și se recomandă a fi stabilit în dependență de vârsta beneficiarilor, locația instituției (cu cât distanța este mai mare, cu atât cheltuielile de transport sunt mai mari) etc. Se recomandă ca quantumul să fie debursat în 2 tranșe, la începutul fiecărui semestru de studii.

Primăria mun. Chișinău, anual, alocă suport financiar pentru copii din familii social-vulnerabile care frecventează școala. Astfel, aceștia **pot beneficia de un ajutor de 700 de lei, pentru a se pregăti de noul an școlar.** 8000 de elevii din familii social-vulnerabile primesc în fiecare an un ajutor de 700 de lei, pentru a se pregăti de noul an școlar.

Astfel, de ajutor respectiv pot beneficia:

- familiile cu trei și mai mulți copii;
- familiile cu un singur părinte;
- familiile în care un părinte are grad de dizabilitate;
- familiile care au statut de tutelă/curatelă.

Ajutorul material se oferă fiecărui elev – membru al familiei, iar actele pot fi depuse la instituția de învățământ unde învață copilul.

- (ii) Supliment financiar pentru profesori – ca urmare a identificării tinerilor aflați în grupul de risc, este importantă acordarea unui suport individualizat acestora. În acest sens, se recomandă ca fiecare tânăr aflat în grup de risc de abandon a studiilor să beneficieze de consiliere din partea unui pedagog, care va oferi suport în ceea ce privește orientarea acestuia, sporirea nivelului de motivare, monitorizarea tânărului etc. Pentru timpul alocat suplimentar, urmează a fi achitat un supliment financiar pedagogului implicat. Suplimentul financiar pentru profesori urmează a fi achitat sub formă de adaos la salariul de bază, reieșind din timpul suplimentar alocat pentru activitățile sus menționate. Suplimentul financiar, asemeni salariului, urmează a fi acoperit de către instituțiile de învățământ, subordonate de către Ministerul Educației și Cercetării.
- (iii) Dezvoltarea platformelor de comunicare cu părinții – întrucât adesea decizia părinților este decisivă în ceea ce privește participarea copiilor în educație, este imperativ ca instituțiile de învățământ să asigure un dialog permanent cu aceștia, îndeosebi cu părinții tinerilor identificați ca fiind în grupul cu risc înalt al abandonului. Acest efort ar urmări două obiective principale:
- informarea continuă privind progresele copiilor și interesele profesionale ale acestora;
 - motivarea acestora de a stimula proprii copii pentru a se implica în educație.

Pentru realizarea acestor obiective se recomandă următoarele:

- Ministerul Educației și Cercetării urmează să creeze o platformă digitală prin care părinții pot obține diverse informații despre copilul lor, cum ar fi calificativele primite, frecvența la ore, observațiile profesorului, progresele remarcate etc., cât și pentru a transmite recomandări părinților cu privire la performanța copilului. De asemenea, platforma va oferi spațiu de comunicare transparentă între părinte și profesor, fapt ce va minimaliza timpul dedicat de către profesor pentru discuții nelimitate cu fiecare părinte separat, va asigura confidențialitatea discuțiilor cu privire la performanța copiilor etc.
- Conform experiențelor internaționale (a se vedea boxa de mai jos), platforma urmează să reprezinte o aplicație mobilă care va sistematiza toată informația relevantă pentru părinți cu privire la programul de studii, cât și va oferi informații individualizate și posibilitatea de comunicare cu profesorii copiilor. În prezent, în școlile din R. Moldova aproximativ toate instituțiile utilizează aplicațiile de comunicare, cum ar fi Viber, WhatsApp etc. Prin urmare, necesitatea unui sistem digital de comunicare între părinți și profesori deja este evidentă, iar dacă MEC va dezvolta o platformă unică care va include și diverse informații utile despre procesul de educație, eficiența colaborării dintre părinți și profesori va spori considerabil.

În Marea Britanie, comunicarea eficientă între școli și părinți este considerată esențială pentru susținerea performanței academice și dezvoltării personale a elevilor. În acest context, au fost dezvoltate platforme digitale dedicate, precum [IRIS](#) și [SIMS Parent](#), care facilitează interacțiunea și comunicarea constantă între profesori, elevi și părinți. Aceste platforme software permit profesorilor și conducerii școlii să transmită în timp real informații importante despre absențe, note, comportamentul elevilor și evenimente școlare, asigurând astfel o transparență sporită. Aplicațiile oferă o gamă largă de funcționalități, inclusiv mesagerie instantanee în aplicație, fără limită de caractere, și confirmări de citire pentru mesajele trimise. Profesorii pot trimite atașamente direct pe telefoanele părinților și pot gestiona, colecta și urmări formularele digitale. Platformele permit, de asemenea, organizarea și programarea întâlnirilor cu părinții, oferind soluții pentru rezervări și colectarea feedback-ului. Soluțiile de plată online integrate simplifică gestionarea taxelor școlare pentru mese, excursii și alte activități, inclusiv trimiterea automată a notificărilor de plată.

SIMS Parent se distinge prin faptul că este concepută nu doar pentru școli și părinți, ci și pentru studenți, oferindu-le acces la informațiile academice și administrative relevante. Pe de altă parte, IRIS este orientată exclusiv spre facilitarea comunicării între școli și părinți. Ambele platforme susțin comunicarea cu peste 4 milioane de părinți zilnic, oferind un sistem de implicare parentală flexibil și ușor de utilizat, reducând costurile și volumul de muncă al personalului școlii, în timp ce îmbunătățesc relațiile cu părinții. Aplicațiile mobile gratuite centralizează toate interacțiunile școală-părinte într-o singură aplicație simplă, ajutând astfel părinții ocupați să rămână la curent cu viața școlară a copiilor lor.

- Reieșind din considerentul că dezvoltarea unei platforme digitale necesită timp, se recomandă ca fiecare instituție de învățământ să elaboreze un regulament intern pentru stabilirea condițiilor, frecvenței și tipurilor de activități ce pot să fie desfășurate cu scopul de a stabili o comunicare constructivă, în special cu părinții copiilor care se află în risc de a deveni tineri NEET în viitorul apropiat. În acest sens, MEC poate veni cu un ghid care va include repere pentru desfășurarea acestor tipuri de activități.

INTEGRAREA GHIDĂRII ÎN CARIERĂ ÎN PROCESUL EDUCAȚIONAL

Pentru a sprijini dezvoltarea armonioasă a elevilor și orientarea acestora către o carieră adecvată, recomandăm ca ghidarea în carieră să fie integrată în procesul educațional din Republica Moldova printr-o abordare cuprinzătoare, bazată pe trei piloni:

(i) Program dedicat în școli – Introducerea unui program formal de ghidare în carieră, structurat în curriculumul școlar și bazat pe un set de standarde clare, ar contribui la dezvoltarea abilităților și intereselor elevilor. În prezent, curriculumul *Lectură pentru ghidare în carieră* este disponibil doar ca disciplină opțională pentru clasele a V-a – a IX-a. Este recomandat ca acest program să fie extins până la clasa a XII-a, oferind elevilor suport continuu în a înțelege și a se adapta cerințelor pieței muncii și oportunităților academice. Un astfel de program, inspirat din modelul britanic care include *Benchmarks Gatsby*, poate asigura un cadru coerent pentru activități de ghidare în carieră pe termen lung;

(ii) Consilieri specializați în școli – Implementarea unei rețele de consilieri în carieră certificați, disponibili în școli pentru a oferi consiliere individualizată, este esențială pentru sprijinirea elevilor în luarea deciziilor informate legate de carieră. Acești consilieri ar putea colabora cu elevii pentru a evalua abilitățile și interesele lor, recomandând trasee educaționale și profesionale care corespund aspirațiilor acestora. Consilierii specializați ar asigura accesul tuturor elevilor la servicii de ghidare personalizată și ar facilita integrarea ghidării în carieră în cultura instituțiilor de învățământ;

(iii) Explorarea carierei și colaborarea cu mediul profesional – Activitățile de explorare a carierei precum întâlniri cu profesioniști, vizite la locuri de muncă și ateliere practice, ar contribui la familiarizarea elevilor cu diverse domenii și profesii, facilitându-le alegeri informate. Modelul *Benchmarks Gatsby*¹⁰, aplicat în Marea Britanie, subliniază importanța interacțiunii elevilor cu angajatori și instituții de învățământ superior pentru o orientare profesională relevantă. În Republica Moldova, un program de ghidare bazat pe aceste standarde ar asigura ca elevii să beneficieze de experiențe de învățare legate de carieră și să fie sprijiniți activ în identificarea propriilor interese și aptitudini.

Implementarea acestor trei perspective ar asigura un proces educațional care pregătește elevii nu doar pentru examene, ci și pentru viață, susținându-i în atingerea potențialului lor în plan profesional.

SPORIREA NIVELULUI DE INFORMARE A TINERILOR CU PRIVIRE LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL DUAL

În țările europene, învățământul dual este înalt apreciat, fiind centrat atât pe necesitățile elevilor, cât și ale angajatorilor. Constituind o formă alternativă în cadrul sistemului de învățământ profesional tehnic, acesta se organizează prin acordarea instruirii teoretice și a celei practice în cadrul instituției de învățământ profesional tehnic și al agentului economic, în vederea obținerii de cunoștințe, deprinderi și competențe. Doar aprox. 30% din durata normativă a programului de instruire se desfășoară în instituția de învățământ, iar celelalte, aprox. 70%, în cadrul agentului economic, astfel accentul fiind pus pe instruirea practică, în condiții similare celor reale de muncă. La absolvirea studiilor profesionale duale, tinerii specialiști au locul de muncă aproape „în buzunar”. Deși învățământul dual oferă o serie de avantaje și oportunități de angajare pentru tineri, o bună parte nu cunosc despre existența acestei forme de învățământ. În acest, este necesar a fi consolidat efortul de comunicare și informare a Ministerului Educației și Cercetării cu privire la învățământul dual prin organizarea campaniilor periodice de informare. Acest lucru poate fi realizat prin:

¹⁰ <https://www.careersandenterprise.co.uk/careers-leaders/gatsby-benchmarks/>

(i) elaborarea de către MEC a materialelor informative cu privire la modul de organizare a învățământului dual, beneficiile acestuia, instituțiile care organizează învățământ dual și alte informații relevante. Aceste materiale ar putea fi distribuite către tineri prin intermediul instituțiilor de învățământ, dar și prin canalele online ale MEC.

(ii) Organizarea sesiunilor de informare în cadrul instituțiilor de învățământ, cu participarea reprezentanților Direcțiilor teritoriale de învățământ. Aceste sesiuni ar permite livrarea de informații relevante și cuprinzătoare direct către beneficiari.

SUPORT FINANCIAR PENTRU ACCESIBILIZAREA/ADAPTAREA INSTITUȚIILOR DE ÎNVĂȚĂMÂNT PENTRU PERSOANELE CU DIZABILITĂȚI ȘI PERSOANELE CU COPII MICI DE PÂNĂ LA 3 ANI

Actualmente, cadrul legislativ permite instituțiilor de învățământ crearea serviciilor de îngrijire a copiilor la locul de studii. La finele anului 2022, autoritățile au aprobat o inițiativă de a reglementa printr-o lege specială serviciile alternative de îngrijire a copiilor cu vârsta de până la 3 ani, ce includ:

- a) servicii alternative de îngrijire a copiilor, organizate de angajator la locul de muncă;
- b) servicii alternative de îngrijire individualizată a copiilor;
- c) servicii alternative de îngrijire a copiilor de tip familial.

Conform prevederilor inițiale, servicii alternative de îngrijire a copiilor puteau fi create la locul de muncă doar pentru persoanele angajate. Ulterior aceste prevederi au fost extinse, astfel încât atunci când angajatorul care oferă servicii alternative de îngrijire a copiilor este o instituție de învățământ, de aceste servicii pot beneficia inclusiv copiii elevilor/studentilor încadrați la studii în entitățile respective. Această prevedere a fost introdusă cu scopul de a asigura accesul la educație pentru femeile NEET, care au în îngrijire copii de vârstă antepreșcolară. Deși reglementările legislative permit instituțiilor de învățământ să amenajeze spații pentru copiii mici ai angajaților/angajatei săi/sale, precum și pentru elevii/studentii încadrați în sistemul educațional, sunt necesare măsuri adiționale care să încurajeze instituțiile educaționale și care să le asigure suport:

I. Alocarea de resurse financiare pentru adaptarea instituțiilor de învățământ la nevoile persoanelor cu dizabilități și pentru crearea de servicii alternative de îngrijire a copiilor la locul de muncă, conform prevederilor Legii 367/2022. Această recomandare se poate implementa prin câteva opțiuni:

(i) **Prin crearea unui Fond Național pentru Accesibilizare și Adaptare**, se propune înființarea unui fond național special la care instituțiile de învățământ pot aplica pentru a obține finanțare destinată accesibilizării și acomodării spațiilor educaționale pentru persoanele cu dizabilități, precum și pentru amenajarea de spații dedicate îngrijirii copiilor mici. Acest fond ar putea fi administrat de către Ministerul Educației și Cercetării, în parteneriat cu Ministerul Muncii și Protecției Sociale, pentru a asigura o abordare integrată a nevoilor sociale și educaționale. Fondurile ar trebui să provină atât din bugetul public național, cu alocări anuale dedicate, cât și din resurse externe oferite de către parteneri internaționali și organizații non-guvernamentale. Pentru a spori resursele alocate din bugetul public național, se recomandă introducerea posibilității de a redirectiona 5% din suma impozitului pe venit către Fondul Național pentru Accesibilizare. În acest scop, ar putea fi pus în aplicare un mecanism similar celui cu privire la desemnarea procentuală în cuantum de 2% din impozitul pe venit, adoptat în anul 2016, pentru a susține financiar activitatea organizațiilor necomerciale. Totodată, reieșind din faptul că cadrul legal actual obligă angajatorii cu 20 de angajați și mai mult să creeze sau rezerveze locuri de muncă și să angajeze în muncă persoane cu dizabilități într-un procent de cel puțin 5 la sută din numărul total de salariați (Legea nr. 60/2012 privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități, art. 34), iar nerespectarea acestei prevederi este pasibilă de sancțiuni cu amendă de la 240 la 300 de unități convenționale (Codul contravențional, art. 56¹, alin 3), se recomandă ca resursele acumulate în urma aplicării amenzilor să fie redistribuite către Fondul Național pentru Accesibilizare. Acest lucru ar permite instituțiilor de învățământ, dar și altor angajatori, să beneficieze

de suport pentru adaptarea rezonabilă a spațiilor. Fondurile ar putea acoperi costuri pentru adaptări fizice ale infrastructurii (rampe, lifturi, toalete accesibile) și pentru crearea unor facilități de îngrijire a copiilor precum camere de alăptare, locuri de joacă sigure și alte servicii care să sprijine părinții ce studiază sau lucrează în cadrul instituțiilor de învățământ.

(ii) Prin Programul „Satul European Expres”, inițiat de Guvernul Republicii Moldova, care urmărește modernizarea rapidă a infrastructurii rurale prin proiecte cu un termen de finalizare de maximum 6 luni și cu o finanțare de până la 450.000 de lei. Programul se adresează autorităților publice locale și cuprinde mai multe măsuri de finanțare, printre care măsurile 1.2, 2.1, 2.2, 2.3 și 2.4, identificate în colaborare cu autoritățile locale. Deoarece accesibilizarea și adaptarea spațiilor instituțiilor educaționale se încadrează în aceste măsuri, este fezabil să se organizeze un concurs separat în cadrul Programului „Satul European Expres” dedicat acestor obiective. Un exemplu de inițiativă similară a avut loc în anul 2023, când a fost lansat un apel în cadrul „Satul European Expres” pentru extinderea creșelor publice, având scopul de a răspunde nevoilor urgente ale părinților din zonele rurale și de a sprijini familiile cu copii mici.

În 2024, Programul „Satul European” a continuat această direcție, alocând un buget de 20 de milioane de lei pentru crearea de noi creșe publice destinate copiilor de până la trei ani, cu o valoare maximă a proiectelor finanțate de 1,5 milioane de lei, încurajând astfel primăriile să aplice pentru finanțare. De asemenea, proiectul de reabilitare a blocurilor sanitare în școli, realizat printr-un parteneriat între Ministerul Educației și Cercetării și Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, a demonstrat importanța colaborării între ministere pentru modernizarea infrastructurii educaționale, fiind selectate și finanțate 25 de proiecte în acest sens. Pentru a implementa un apel dedicat accesibilizării și adaptării instituțiilor de învățământ, este esențial să existe un acord între Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Muncii și Protecției Sociale și Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale. De asemenea, trebuie elaborat și aprobat un ghid de aplicare prin Decizia Consiliului Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale și Locale, iar bugetul necesar trebuie stabilit și alocat de către Guvern. Odată îndeplinite aceste condiții, apelul poate fi lansat, oferind oportunități concrete pentru accesibilizarea și adaptarea instituțiilor de învățământ, în beneficiul persoanelor cu dizabilități și al părinților cu copii mici.

(iii) Prin acordarea de mini-granturi de către Ministerul Educației și Cercetării, care ar putea iniția un apel de granturi dedicat accesibilizării și adaptării instituțiilor de învățământ pentru a răspunde nevoilor persoanelor cu dizabilități și ale părinților cu copii mici. Această abordare ar putea urma modelul deja existent al Ministerului, care a demonstrat experiență și succes în gestionarea programelor de granturi, cum ar fi cele destinate centrelor de tineret și organizațiilor de tineret. Prin lansarea unui apel de granturi similar, Ministerul Educației și Cercetării ar putea oferi finanțare instituțiilor de învățământ care doresc să îmbunătățească accesibilitatea și să creeze facilități de îngrijire pentru copii, contribuind astfel la o incluziune mai largă și la crearea unui mediu educațional prietenos pentru toate categoriile de persoane.

II. Suport pentru personalul didactic de sprijin (CDS). Incluziunea persoanelor cu dizabilități în sistemul educațional depinde nu doar de gradul de adaptare a condițiilor fizice și infrastructurii, dar și a programelor și serviciilor de suport din cadrul instituției de învățământ. În Republica Moldova au fost dezvoltate diferite tipuri de servicii de suport precum CDS, CREI, SAP, CRAP. Experiența anilor arată că asistența educațională oferită prin intermediul CDS este insuficientă pentru satisfacerea necesităților individuale de dezvoltare ale tuturor copiilor/ tinerilor cu CES și/sau dizabilități. Se atestă problema insuficienței cadrelor didactice de sprijin, fluctuației lor frecvente, care generează și problema pregătirii insuficiente a CDS, mai cu seamă, în domeniul organizării asistenței individualizate a copiilor ce prezintă nevoi complexe. Pentru a putea concepe un pachet de măsuri de suport pentru acest tip de serviciu, este necesară realizarea unei analize ample, care să elucideze principalele bariere și provocări în activitatea cadrelor didactice de sprijin, dar și factorii care influențează rata înaltă a fluctuației, motivației scăzute ș.a. Analiza va cuprinde revederea cadrului legal care reglementează CDS și identificarea lacunelor existente, condițiile de muncă ale personalului, aspectele financiare/ salariale, accesul la oportunități de dezvoltare, calificări etc.

Această analiza va permite înțelegerea clară a barierelor actuale și a măsurilor necesare a fi întreprinse (în ceea ce privește modul de organizare a serviciului, remunerarea, stimulentele non-financiare ș.a.).

III. Instituirea obligației pentru instituțiile de învățământ de a crea servicii de îngrijire la locul de studii. Această măsură prevede ca instituțiile de educație care au înregistrați la studii cel puțin 5% din numărul total de studenți din țară, să fie obligate prin lege să creeze spații pentru copiii elevilor/studenților care își urmează studiile în instituția respectivă. După analiza Codului educației, cea mai potrivită locație pentru a introduce obligația instituțiilor de învățământ de a crea servicii de îngrijire la locul de studii ar fi în cadrul Articolului 20 - Organizarea învățământului general, unde se menționează deja responsabilitățile instituțiilor de învățământ privind asigurarea educației de calitate, îngrijire și sprijin pentru toți elevii și studenții. Aici ar putea fi adăugată o nouă prevedere, după cum urmează: Articolul 20, alineatul 8: „Instituțiile de învățământ profesional tehnic (VET) și universitățile care înregistrează un număr de studenți egal cu cel puțin 5% din numărul total de studenți din țară vor fi obligate să creeze și să întrețină spații adecvate pentru îngrijirea copiilor studenților. Aceste spații trebuie să fie echipate corespunzător și administrate de personal calificat, asigurând un mediu sigur și stimulativ pentru dezvoltarea copiilor. Pentru implementarea acestei măsuri, instituțiile pot accesa fonduri guvernamentale și pot stabili parteneriate publice private.” Pentru a asigura o tranziție eficientă către această nouă obligație, se poate oferi o perioadă de adaptare de 2-3 ani înainte ca obligația să intre în vigoare. În această perioadă, instituțiile de învățământ vor avea posibilitatea să acceseze fonduri prin apeluri de granturi lansate de Ministerul Educației și Cercetării, să implementeze treptat măsurile necesare sau să identifice alte surse de finanțare externe. Acest interval de tranziție va permite instituțiilor să se adapteze și să-și dezvolte capacitățile necesare pentru a îndeplini noile cerințe legislative.

VOUCHERE PENTRU SERVICII DE ÎNGRIJIRE A COPIILOR ACORDATE TINERILOR NEET CARE SE ÎNCADREAZĂ PE PIAȚA MUNCII SAU ÎN STUDII

Acordarea unui suport financiar pentru a oferi accesul la serviciile de îngrijire a copiilor este o recomandare care vine să abordeze în mod prioritar ponderea sporită a tinerelor NEET care se retrag din educație sau de pe piața muncii din cauza responsabilităților de îngrijire. Lipsa accesului la serviciile de îngrijire a copiilor în vârsta de până la 3 ani este o barieră majoră în accederea în câmpul muncii sau studii pentru toți părinții care își asumă îngrijirea copiilor în primii ani de viață, deoarece există foarte puține creșe publice. Pentru tinerele NEET tranziția de la perioada de îngrijire la un loc de muncă sau studii este și mai anevoioasă, reieșind din faptul că nu au un loc de muncă stabil, sau oportunitatea asigurată de a se integra în domeniul de educație. Prin urmare, oferirea suportului prin creșterea accesului acestui grup de tinere la serviciile de îngrijire a copiilor cu vârsta de până la 3 ani este indispensabil. Prin urmare, se recomandă să fie oferit un suport financiar alocat exclusiv pentru acoperirea cheltuielilor pentru serviciile de îngrijire în cazul în care acestea nu sunt asigurate de stat (nu sunt grupe de creșe în localitate sau nu sunt locuri în grupa de creșă disponibilă). Serviciile care pot fi acoperite de acest supliment pot fi serviciile unei instituții private de îngrijire sau serviciile alternative de îngrijire de tip individualizat sau de tip familial. Se recomandă ca beneficiarele de acest supliment să fie exclusiv tinerele NEET cu copil/copii cu vârsta de până la trei ani, care se înscriu și finalizează programe de studii acreditate sau se angajează la locul de muncă. Astfel, drept suport, se recomandă ca autoritățile să acopere parțial costurile pentru serviciile de îngrijire a copilului, în cazul în care instituția de învățământ sau angajatorul nu asigură un astfel de serviciu în incinta instituției sale. Această practică este foarte răspândită și în alte țări, fiind destinate serviciilor de îngrijire pentru copii, inclusiv și pentru serviciile de îngrijire care sunt organizate de către angajator.

Mecanismul de debursare al acestui suport financiar poate fi similar mecanismului de Voucher cultural (a se vedea în boxa de mai jos), fiind implementat sub egida Ministerului Educației și Cercetării, în parteneriat cu Agenția de Guvernare Electronică. Acest suport financiar, sub formă de voucher, urmează a fi alocat la solicitare, în cabinetul personal al tinerelor eligibile pentru această facilitate. Voucher-ul urmează a fi emis electronic, lunar, pentru o perioadă de până la 6 luni, în cuantum de până la 80% din costul serviciilor, dar nu mai mult de 5000 MDL lunar. Astfel, urmează a fi elaborat cadrul legislativ care va reglementa întreg mecanismul. Fiind achitate electronic, această recomandare va spori și rata de înregistrare a prestatorilor de servicii de îngrijire, reducând rata lucrului la negru, cât și transparentizarea activității acestora, care constituie o problemă actuală majoră în acest sector.

[Programul național „Voucher cultural”](#) a fost aprobat prin HG nr. 774 în anul 2022. Acesta reprezintă un instrument al Guvernului Republicii Moldova, implementat de către Ministerul Culturii, prin care tinerilor care au împlinit vârsta de 18 ani li se acordă un voucher cultural cu o valoare nominală stabilită, care poate fi utilizat pe parcursul a 12 luni de la data înregistrării în Registrul conturilor personale a informației cu privire la dreptul beneficiarului de a procura servicii și bunuri culturale în limita valorii nominale a voucherului cultural. Voucherul cultural reprezintă o balanță virtuală de 1000 de lei, care se accesează în contul personal al MPAY pentru procurarea produselor culturale, și va fi utilizat doar prin achitarea online pentru servicii sau produse culturale.

SUȘTINEREA MĂSURILOR ACTIVE IMPLEMENTATE DE CĂTRE ANOFM PRIN MAJORAREA ALOCAȚIILOR BUGETARE

Pentru a sprijini eficient măsurile active de ocupare implementate de Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă (ANOFM), se recomandă o alocare bugetară suplimentară. În 2023, bugetul insuficient a determinat suspendarea temporară a măsurilor active, limitând accesul la servicii esențiale pentru șomeri și angajatori. Alocațiile bugetare pentru 2024 nu au fost majorate, în ciuda cererii crescânde din partea societății pentru aceste servicii, care includ formarea profesională, subvențiile pentru angajatori și sprijinirea antreprenoriatului. O majorare a fondurilor ar asigura continuitatea măsurilor active, evitând suspendările neprevăzute și permițând adaptarea programelor de ocupare la cerințele actuale ale pieței muncii. Astfel, ANOFM ar putea susține fără întreruperi integrarea persoanelor vulnerabile pe piața muncii, contribuind la reducerea șomajului și la un impact pozitiv asupra economiei și ocupării forței de muncă.

VOUCHER PENTRU FORMARE PROFESIONALĂ PENTRU FEMEILE CU COPII PÂNĂ LA 3 ANI ȘI FĂRĂ O SPECIALITATE FINALIZATĂ

Pentru a sprijini tranziția femeilor care au copii mici și nu au finalizat o formare profesională, se propune introducerea unui sistem de vouchere pentru formare profesională. Aceste vouchere vor fi destinate femeilor aflate în concediu de îngrijire a copilului, care vor să își dezvolte competențele pentru a facilita reîntoarcerea pe piața muncii. Pentru a sprijini femeile cu copii mici în tranziția de la concediul de îngrijire a copilului la reîntoarcerea pe piața muncii, se propune extinderea programului de vouchere pentru formare profesională, implementat de către Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă (ANOFM). Acest program, instituit prin modificarea Legii nr. 105/2018 privind promovarea ocupării forței de muncă și asigurarea de șomaj, a fost lansat începând cu 14 ianuarie 2023, oferind persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă posibilitatea de a beneficia de vouchere pentru servicii de formare profesională. Voucherul reprezintă un bon pe suport de hârtie sau în format electronic emis de ANOFM, acoperind contravaloarea serviciilor de formare profesională. Acesta atestă că posesorul are dreptul să procure servicii de formare de la prestatori autorizați. Conform programului, șomerii beneficiază de aceste vouchere după ce au primit ghidare în carieră și o recomandare pentru formare profesională. În perioada cursurilor, șomerii rămân în evidența ANOFM cu statut de șomer. Proiectul prevede că șomerii pot opta și pentru cursuri al căror preț depășește valoarea nominală a voucherului, cu posibilitatea de a achita diferența.

Pentru a face aceste vouchere accesibile și femeilor aflate în concediu de îngrijire a copilului, care nu au o profesie finalizată, se propune introducerea unui nou grup de beneficiare în cadrul programului. Deoarece programul actual permite doar persoanelor cu statut de șomer înregistrat la ANOFM să beneficieze de vouchere, iar mamele aflate în concediu de îngrijire a copilului nu pot obține acest statut, este necesară o derogare în articolul 32 din [Legea nr. 105/2018](#), și adaptarea corespunzătoare a Anexei nr. 2 din [HG 1276/2018](#), care să precizeze că, pe lângă șomerii înregistrați, mamele aflate în concediul de îngrijire a copilului, fără o profesie finalizată, pot beneficia de aceste vouchere. Extinderea acestui program ar permite femeilor să acceseze o gamă largă de cursuri de calificare, recalificare sau specializare, oferindu-le astfel posibilitatea de a dobândi competențe relevante și de a se pregăti pentru reîntoarcerea în câmpul muncii. Pentru a spori eficiența și accesibilitatea programului, ar trebui extinsă lista de profesii eligibile pentru formare, precum și numărul de instituții de formare profesională unde voucherele pot fi utilizate.

De asemenea, pe durata cursurilor, mamele ar putea beneficia de o bursă sau de acoperirea cheltuielilor de cazare și transport, similar cu facilitățile oferite șomerilor.

DIVERSIFICAREA PROGRAMELOR DE FORMARE PROFESIONALĂ OFERITE DE CĂTRE ANOFM

Datele studiului realizat în rândul tinerilor NEET arată că o parte dintre ei nu consideră programele actuale de formare profesională a fi solicitate pe piața muncii. Totodată, potrivit rapoartelor de activitate ale ANOFM, serviciile de formare profesională sunt puțin accesate, chiar și în contextul unei rate scăzute de adresabilitate la Agenție. Prin urmare, ca măsură de remediere, dar și de atragere a tinerilor NEET în educație, este necesar ca ANOFM să diversifice programele de formare profesională, astfel încât acestea să ofere competențe și cunoștințe solicitate pe piața muncii. Acest lucru poate fi realizat prin două intervenții:

(i) extinderea listei prestatorilor de servicii de formare profesională contractați de către ANOFM;

(ii) extinderea listei specialităților propuse de către ANOFM pentru formare.

Actualmente, Agenția cooperează cu o serie de instituții de învățământ profesional tehnic (majoritatea fiind școli profesionale), care propun meserii și specialități clasice (în domeniul construcției, industriei alimentare, industriei ușoare ș.a.). În contextul digitalizării și evoluțiilor pe piața muncii, aceste specialități devin mai puțin atractive pentru generația tânără. Din acest considerent, se recomandă ca ANOFM să coopereze cu diverși prestatori de servicii, inclusiv, prestatori de servicii de educație non-formală, care ar putea să ofere cursuri de formare și calificare în diverse domenii, în special în cele unde există cerere pe piața muncii și care au un potențial mare de creștere sau care sunt emergente, cum ar fi tehnologia informației, energiile regenerabile, securitatea cibernetică, biotehnologie și genetică, servicii de îngrijire a sănătății ș.a.

DEZVOLTAREA ÎN CADRUL ANOFM A PROGRAMELOR DE FORMARE FLEXIBILE ȘI INCLUZIVE

Pentru tineri, în special NEET, formarea tradițională poate fi nepotrivită din perspectiva formei de organizare, conținut, modalitate de prestare etc. ANOFM poate lua în considerare dezvoltarea de programe de formare flexibile, relevante pentru cerințele actuale ale pieței muncii, care să se potrivească cu diversele nevoi și situații de viață ale acestor tineri. Acest lucru poate fi realizat prin câteva modalități:

(i) Agenția poate negocia programe de studii flexibile cu prestatorii de servicii educaționale (de care pot beneficia, spre exemplu, părinții cu copii mici);

(ii) poate include în programele de formare module de sprijin educațional (tutoriale, clase de recuperare sau cursuri de pregătire pentru examene), sprijin pentru dezvoltarea abilităților de viață (deprinderi privind gestionarea bugetului, luarea deciziilor), sprijin pentru implicare civică și comunitară, care ar încorpora programe ce încurajează tinerii să se implice în comunitatea lor, să se angajeze în activități de voluntariat sau să se alăture organizațiilor comunitare.

Toate aceste forme de sprijin, atunci când sunt combinate, pot ajuta tinerii să devină adulți bine pregătiți să își asume roluri constructive în societate.

MĂSURI PENTRU ACCESIBILIZAREA SPAȚIILOR

Tinerii cu dizabilități sunt expuși unui risc sporit de a deveni NEET, din cauza oportunităților limitate și dificultăților de accesibilitate. Nivelul de incluziune a tinerilor cu dizabilități este direct proporțional cu măsura în care aceștia pot să se deplaseze de la domiciliu la o instituție de educație sau la un loc de muncă de sine stătător, poate să își desfășoare activitatea folosind tehnologii asistive adecvate, au acces la alte servicii publice furnizate de către autorități ș.a. Pentru a fi asigurate aceste condiții sunt necesare anumite măsuri:

I. Modificarea cadrului normativ pentru a responsabiliza autoritățile publice centrale și locale cu atribuții de evaluare a condițiilor de accesibilitate. Noile reglementări ale Codului urbanismului și construcțiilor, incluse la art. 46, prevăd obligativitatea APL de a evalua cel puțin o dată pe an situația accesibilității persoanelor cu dizabilități și persoanelor cu mobilitate redusă la infrastructura socială care se află în limitele teritoriului administrativ. Prin evaluarea menționată se înțelege procesul de identificare și înregistrare a potențialelor obstacole, bariere în exercitarea deplină și în condiții de egalitate a accesibilității persoanelor cu dizabilități și celor cu mobilitate redusă la infrastructura socială din teritoriul administrativ. Actul privind evaluarea respectivă trebuie întocmit astfel încât să permită oferirea unor soluții practice de orice natură pentru înlăturarea obstacolelor, barierele identificate într-un termen rezonabil. Reieșind din aceste noi prevederi, autoritățile publice locale devin responsabile de evaluarea instituțiilor publice care se află sub jurisdicția acestora, în limitele teritoriului administrativ. Însă instituțiile care se afla la balanța altor structuri rămân în afara procesului de evaluare, fapt ce limitează eficiența implementării măsurilor de accesibilizare. În acest context, sunt necesare cel puțin două intervenții suplimentare:

- (i) Ajustarea cadrului normativ astfel încât să fie extinse atribuțiile tuturor autorităților publice centrale cu atribuții de evaluare a infrastructurii sociale pe care o gestionează sau care se află la balanța acestora. În acest mod ne asigurăm că toate instituțiile publice, indiferent de autoritatea care le gestionează, sunt adaptate la standardele de accesibilitate pentru persoanele cu dizabilități și cele cu mobilitate redusă. Astfel, atât autoritățile centrale, cât și cele locale (reprezentate de APL) vor avea atribuții de evaluare a accesibilității. În cadrul acestui proces se recomandă cooperarea autorităților cu Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, care este organul central de specialitate ce promovează politica statului în domeniul infrastructurii și dezvoltării regionale. Reieșind din structura și misiunea sa, MIDR ar putea contribui la elaborarea/ adaptarea chestionarului privind evaluarea tehnică a accesibilității infrastructurii pentru persoanele cu dizabilități și cei cu mobilitate redusă (un asemenea chestionar tehnic a fost aprobat anterior prin Ordinul MIDR nr. 64 din 18.04.2022)a, ar putea oferi suport metodologic responsabililor de evaluare și un cadru eficient de evaluare, colecta date cu privire la accesibilitatea instituțiilor prin instrumentele disponibile ș.a. Asigurarea unei interoperabilități a sistemelor informaționale disponibile ale autorităților, de rând cu crearea unor grupuri de lucru comune, ar putea constitui formula cea mai viabilă pentru asigurarea unui proces obiectiv de evaluare a accesibilității.
- (ii) Desemnarea instituției responsabile de centralizarea tuturor informațiilor relevante procesului de evaluare a accesibilității. Având în vedere faptul că APL, împreună cu autoritățile cu competențe în acest domeniu, vor fi responsabile de evaluarea infrastructurii sociale, acestea ar putea începe crearea unor baze de date proprii în teritoriile administrate, conform noilor reglementări din Codul urbanismului și construcțiilor, care vor intra în vigoare din 30.01.2025. Reieșind din faptul că rezultatele evaluării se vor aproba prin deciziile consiliilor locale/raionale/municipale, se propune ca acestea să fie supuse controlului administrativ de către *Cancelaria de Stat sau de oficiile sale teritoriale*, aceasta fiind instituția recomandă pentru centralizarea tuturor informațiilor, atât din partea APL, cât și autoritățile centrale care vor realiza procesul de evaluare.

II. Ajustarea cadrului legal pentru a desemna agentul constator pentru cazurile de nerespectare a prevederilor legislației și normativelor în construcție. Codul contravențional al Republicii Moldova¹¹ prevede o serie de sancțiuni pentru nerespectarea condițiilor de accesibilitate, după cum urmează: (i) **Art. 71¹**. *Discriminarea privind accesul la serviciile și bunurile disponibile publicului: Orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, bazată pe criteriu de [...] dizabilitate, [...] sau pe orice alt criteriu, manifestată în domeniul accesului persoanelor la serviciile oferite de autoritățile publice, la cele de asistență medicală, reabilitare medicală și la alte servicii de sănătate, la serviciile de protecție socială, bancare și financiare, de transport, culturale și de agrement, de vânzare sau de închiriere de bunuri mobile sau imobile, precum și la alte servicii și bunuri disponibile publicului, dacă fapta nu constituie infracțiune, se sancționează [...];* (ii) **Art. 177 (2)** *Încălcarea legislației și documentelor normative în construcții manifestată prin: g) neasigurarea amenajării adecvate, conform normativelor în vigoare, a clădirilor, instalațiilor și încăperilor, [...] pentru a asigura accesul și folosirea lor de către persoanele cu dizabilități; se sancționează [...].* Deși, potrivit cadrului legal, nerespectarea condițiilor de accesibilitate sunt pasibile de

¹¹ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=133257&lang=ro#

sanctiune, nu este clar cine este agentul constatator pentru cazurile de nerespectare a prevederilor legislației și normativelor în construcție. În situația în care Inspectoratul Național pentru Supraveghere Tehnică este autoritate administrativă în subordinea Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, responsabilă de implementarea politicii statului în domeniile de activitate ce îi sunt încredințate, anume acest Minister urmează a fi desemnat drept agent constatator pentru contravențiile săvârșite în cadrul anumitor proceduri administrative de autorizare/avizare din cadrul Inspectoratului, care sunt legate de încălcarea anumitor standarde privind amenajarea infrastructurii sociale pentru persoanele cu dizabilități și persoanele cu mobilitate redusă.

III. Elaborarea unui Plan Național de accesibilizare a instituțiilor publice. Deși, conform Legii nr. 121 din 25-05-2012 cu privire la Asigurarea Egalității¹² și Legii nr. 60 din 30-03-2012 privind Incluziunea Socială a Persoanelor cu Dizabilități¹³ (art. 8), este interzis orice fel de discriminare a persoanelor cu dizabilități luând în considerare toate aspectele vieții sociale, tinerii cu dizabilități continuă a avea mai puține șanse decât tinerii cu abilități depline, în ceea ce privește accesul la studii, câmpul muncii și viața socială. Condițiile precare de accesibilitate în clădiri, transport public și lipsa serviciilor de suport limitează șansele tinerilor cu dizabilități de a se integra în viața socioeconomică. Potrivit Raportului generalizat privind inventarierea instituțiilor publice și de menire socială existente, din cele 5 137 de obiecte supuse inventarierii sub aspect de accesibilitate, 3 440 nu sunt adaptate sau nu corespund normelor¹⁴. Datele publicate de către Asociația Obștească Motivația, prin [Harta Accesibilității](#), din cele 3763 de instituții evaluate, majoritatea sunt fie inaccesibile, fie parțial accesibile. Astfel se recomandă elaborarea unui Plan Național de Accesibilizare, care va începe cu obligativitatea ca fiecare instituție să realizeze un audit al condițiilor de accesibilitate, aceasta fiind corelată cu extinderea atribuțiilor tuturor autorităților centrale de a evalua accesibilitatea instituțiilor pe care le gestionează. În baza rezultatelor, acestea urmează să elaboreze un plan de accesibilizare intern al instituției pe un termen de 2-3 ani, precum și să raporteze anual pe progresul legat de accesibilizarea instituției. Acest lucru va permite identificarea resurselor financiare necesare pentru a accesibiliza toate instituțiile publice.

¹² https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=106454&lang=ro#

¹³ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=133226&lang=ro#

¹⁴ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=133257&lang=ro#

METODOLOGIE

Datele acestei analize au fost colectate în cadrul unui sondaj reprezentativ pentru populația de tineri NEET din Republica Moldova, realizat de către Magenta Consulting, în cadrul Planului de acțiuni al Consiliului Europei pentru Republica Moldova pentru 2021-2024 și al proiectului „Consolidarea dreptului la muncă în Republica Moldova” care este cofinanțat de către Agenția Austriacă de Dezvoltare și Consiliul Europei.

Eșantion: Datele au fost colectate pe un eșantion de 857 tineri NEET din Republica Moldova (dintre care 312 bărbați și 545 de femei), cu vârsta cuprinsă între 15-34 de ani.

Perioada de colectare a datelor: 20 iunie 2024-10 iulie 2024.

Tip eșantion: proporțional cu tinerii NEET din Moldova, conform datelor Biroului Național de Statistică.

Metoda de colectare a datelor: TAPI - Interviu Personal Asistat de Tabletă. Durata medie a unui interviu: 26:37 de minute.

Pilotare: Interviu pilot au fost realizate în data de 13 iunie și 14 iunie 2024. Au fost realizate 6 interviuri pilot cu persoane din mediul urban (4) și rural (2), cu persoane de diferite vârste și niveluri de studii. Interviurile pilot au fost realizate în limbile română (3) și rusă (3).

Etapele de eșantionare:

Etapa 1: Stratificarea pe unități administrative PPS, au fost selectate toate raioanele Republicii Moldova.

Etapa 2: Stratificarea PPS pe urban/rural (cu excepția Dubăsari - doar rural).

Etapa 3: Selectarea aleatorie a punctului de colectare (așezări).

Etapa 4: Identificarea tinerilor NEET.

Informarea instituțiilor relevante despre studiu în vederea identificării tinerilor NEET: Înainte de începerea procesului de colectare în teritoriu, Magenta Consulting a informat instituțiile relevante din toate raioanele despre desfășurarea studiului, prin transmiterea unui document de confirmare cu privire la desfășurarea studiului. Toate centrele raionale au primit prin e-mail o cerere de sprijin pentru Magenta Consulting în identificarea tinerilor NEET din zona vizată, informații suplimentare despre scopul proiectului, cine sunt tinerii NEET, durata proiectului și metode prin care ne pot oferi sprijin. Au fost contactați pentru sprijin: centrele raionale, primăriile localităților eșantionate, asistenți sociali, Agenția Națională de Ocupare a Forței de Muncă. În timpul colectării datelor, au fost contactate și instituții care ar fi putut ajuta la identificarea tinerilor NEET - organizații non-guvernamentale, centre de tineret din întreaga republică, primari și alți lucrători din primărie care ar fi în contact cu tinerii NEET și ne-ar putea ajuta. Identificare.

Tabelul 1. Probe planificate și colectate

Criterii	Statistic,	% distribuție	Cotă	% distribuție	Cotă
	2023, termenul III				
Bărbați	59477	36%	285	36%	312
Femei	107659	64%	515	64%	545
Urban	83245	50%	398	49%	416
Rural	83890	50%	402	51%	441

15-19 ani	8745	5%	42	18%	150
20-24 de ani	29772	18%	143	21%	180
25-29 de ani	61815	37%	296	28%	241
30-34 de ani	66803	40%	320	33%	286
Regiuni					
Nord	31260	19%	150	21%	184
Centru	46284	28%	222	27%	233
Chișinău	54868	33%	263	31%	263
Sud	34724	21%	166	21%	177
Total	167136	100%	800	100%	857

Proiectul Consiliului Europei
„Consolidarea dreptului la muncă în Republica Moldova”

RON

www.coe.int

Consiliul Europei este organizația lider în domeniul drepturilor omului pe continentul european. Aceasta include 46 de state membre, inclusiv toate statele membre ale Uniunii Europene. Toate statele membre ale Consiliului Europei au semnat Convenția Europeană a Drepturilor Omului, un tratat conceput să protejeze drepturile omului, democrația și preeminența dreptului. Curtea Europeană a Drepturilor Omului supraveghează punerea în aplicare a Convenției în statele membre.

European
Social
Charter

Charte
sociale
européenne

